

**BELİREN YETİŞKİNLİK DÖNEMİNDE SOSYAL GÖRÜNÜŞ
KAYGISI: ALGILANAN ANNE BABA TUTUMU VE
MÜKEMMELİYETÇİLİĞİN YORDAYICI GÜCÜ**

Merve Sema Aynur

171104113

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Psikoloji Anabilim Dalı

Psikoloji (Opsiyon: Gelişim Psikolojisi) Yüksek Lisans Programı

Danışman: Doç. Dr. Müge Akbağ

İstanbul
T.C. Maltepe Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Şubat, 2020

**BELİREN YETİŞKİNLİK DÖNEMİNDE SOSYAL GÖRÜNÜŞ
KAYGISI: ALGILANAN ANNE BABA TUTUMU VE
MÜKEMMELİYETÇİLİĞİN YORDAYICI GÜCÜ**

Merve Sema Aynur
171104113
Orcid: 0000-0001-7219-7912

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Psikoloji Anabilim Dalı
Psikoloji (Opsiyon: Gelişim Psikolojisi) Yüksek Lisans Programı
Danışman: Doç. Dr. Müge Akbağ

İstanbul
T.C. Maltepe Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Şubat, 2020

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

ETİK İLKE VE KURALLARA UYUM BEYANI

 maltepe Üniversitesi	LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ	Doküman No	FR-178
	ETİK İLKE VE KURALLARA	İlk Yayın Tarihi	01.03.2018
	UYUM BEYANI	Revizyon Tarihi	23.01.2020
		Revizyon No	01
		Sayfa	1

18/02/2020

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bulguların sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilmeyen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; çalışmamın Maltepe Üniversitesinde kullanılan "bilimsel intihal tespit programı" ile tarandığını ve öngörülen standartları karşıladığımı beyan ederim.

Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm.

Merve Sema Aynur

TEŞEKKÜR

İlk olarak tecrübeleri, değerli bilgileri ve yardımlarıyla her daim yanımda olan ve sayesinde çok şey öğrendiğim sevgili tez danışmanım Doç. Dr. Müge Akbağ'a, tez jürimde yer alarak önerileri ile çalışmama çok değerli katkılarda bulunan Doç. Dr. Ferzan Curun ve Dr. Öğr. Üyesi Gülçin Karadeniz'e, bu süreç içerisinde yardımlarını ve desteklerini esirgemeyen bütün hocalarım ve arkadaşlarıma çok teşekkür ederim.

Her zaman yanımda olduklarını hissettiğim, bu zorlu süreçte olduğu gibi her konuda en büyük destekçilerim sevgili annem Fatma Aynur ve sevgili babam Mahir Aynur'a, beni hiç bir zaman yalnız bırakmayan, sözleri, düşünceleri ve en önemlisi varlıklarıyla güç veren canım ablam Sena Yavuz, abim Fatih Yavuz, kuzenim Faruk Karagöz ve en büyük motivasyon kaynağım sevgili yiğenim Hüma Yavuz'a, yaşamış olduğum bütün zorlukları aşmama, güzellikleri daha güzel yaşamama sebep olan sevgili Mahmut Aygün'e çok teşekkür ederim.

Merve Sema Aynur

Şubat, 2020

ÖZ

BELİREN YETİŞKİNLİK DÖNEMİNDE SOSYAL GÖRÜNÜŞ KAYGISI: ALGILANAN ANNE BABA TUTUMU VE MÜKEMMELİYETÇİLİĞİN YORDAYICI GÜCÜ

Merve Sema Aynur
Yüksek Lisans Tezi
Psikoloji Anabilim Dalı
Psikoloji (Opsiyon: Gelişim Psikolojisi) Yüksek Lisans Programı
Danışman: Doç. Dr. Müge Akbağ
Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2020

Bu araştırmada, beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerde algılanan anne baba tutumları ve mükemmeliyetçiliğin sosyal görünüş kaygısı üzerindeki yordayıcı gücünün incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini İstanbul ilindeki devlet ve vakıf üniversitelerinde öğrenim gören 284'ü kadın 164'ü erkek olmak üzere toplam 448 öğrenci oluşturmaktadır. Katılımcıların yaşları 18-25 aralığındadır. Veriler Kişisel Bilgi Formu, Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği, Frost Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği ve Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği-Çocuk Formu kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde Bağımsız Örneklem t- Testi, Pearson Momentler Çarpım Korelasyon tekniği ve Hiyerarşik Regresyon Analizi tekniği kullanılmıştır.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, kadınlarda sosyal görünüş kaygısının erkeklere göre daha yüksek olduğu, mükemmeliyetçiliğin genel olarak ve yüksek kişisel standartlar belirlemede erkeklerde, düzen boyutunda ise kadınlarda yüksek olduğu tespit edilmiştir. Anne ve baba için algılanan duygusal sıcaklık ve aşırı koruyucu tutumların kadınlarda, baba için algılanan reddediciliğin ise erkeklerde yüksek olarak algılandığı bulgulanmıştır. Bir başka bulguya göre; üniversite türüne göre sosyal görünüş kaygısının farklılaştığı ve devlet üniversitesinde öğrenim gören bireylerin vakıf üniversitesindekilere göre sosyal görünüş kaygılarının daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Elde edilen bulgular, mükemmeliyetçi kişilik özellikleri ile algılanan anne baba tutumları arasında anlamlı ilişkiler olduğunu göstermiştir. Diğer taraftan; anne baba tutumları ve mükemmeliyetçi kişilik özellikleri ile sosyal görünüş kaygısı arasında da anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Yapılan hiyerarşik regresyon analizlerine göre; anne için algılanan reddedicilik, baba için algılanan duygusal sıcaklık, mükemmeliyetçi kişilik özelliklerinden hata yapma endişesi, yaptığından emin olamama ve kişisel standartların sosyal görünüş kaygısının yordayıcısı olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca hata yapma endişesi sosyal görünüş kaygısının en güçlü yordayıcısıdır. Son olarak bulgular ilgili alan yazın çerçevesinde yorumlanarak bazı önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Sözcükler: 1.Sosyal Görünüş Kaygısı; 2.Algılanan Anne Baba Tutumları; 3.Mükemmeliyetçilik; 4.Beliren Yetişkinlik

ABSTRACT

SOCIAL APPEARANCE ANXIETY IN EMERGING ADULTHOOD: THE PREDICTIVE ROLE OF PERCEIVED PARENTAL ATTITUDES AND PERFECTIONISM

Merve Sema Aynur

Master Thesis

Department of Psychology

Psychology (Option: Development Psychology) Programme

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Müge Akbağ

Maltepe University Graduate School, 2020

In this study, the main aim is to analyze the predictive power of perceived parenting styles and perfectionism on social appearance anxiety of individuals in emerging adulthood period. The sample of this research consists of totally 448 students, 284 of whom are female and 164 of them are male, studying at public and foundation universities in Istanbul. The ages of the participants are in the range of 18-25. The data were created by utilizing the Personal Information Form, Social Appearance Anxiety Scale, Frost Multidimensional Perfectionism Scale and S-EMBU-C (Egna Minnen Barndoms Uppfostran; One's memories of upbringing). Independent sample t-test, Pearson Moments Product Correlation technique and Hierarchical Regression Analysis were used in the data analysis. According to the findings obtained from the research, it was determined that social appearance anxiety was higher in women than in men. Perfectionism was found to be higher in men in general and in setting higher personal standards from the sub-dimensions of perfectionism. Besides, women is higher in order from the sub-dimensions of perfectionism. Considering the type of university, it was found that social appearance anxiety differentiated and that individuals studying at public university had higher social appearance anxiety than those at foundation university. The findings show that there are significant relationships between perfectionist personality traits and perceived parenting styles. On the other hand; there are also significant relationships between perceived parenting styles and perfectionist personality traits and social appearance anxiety. According to the hierarchical regression analysis; it was concluded that perceived rejection for the mother, perceived emotional warmth for the father, anxiety about making mistakes from perfectionist personality traits, not being sure that she/he did, and personal standards were the predictors of social appearance anxiety. Also, anxiety for making mistakes is the strongest predictor of social appearance anxiety. Finally, the findings are interpreted within the framework of the relevant literature, and some suggestions are given.

Keywords: 1. Social Appearance Anxiety ; 2. Perceived Parenting Styles ;
3. Perfectionism ; 4. Emerging Adulthood

İÇİNDEKİLER

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	ii
ETİK İLKE VE KURALLARA UYUM BEYANI.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZ.....	v
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR.....	x
ÖZGEÇMİŞ.....	xi
BÖLÜM 1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem.....	1
1.2. Amaç.....	2
1.3. Önem.....	3
1.4. Varsayımlar.....	4
1.5. Sınırlıklar.....	4
1.6. Tanımlar.....	4
BÖLÜM 2. İLGİLİ LİTERATÜR.....	6
2.1. Beliren Yetişkinlik Dönemi.....	6
2.2. Kaygı.....	7
2.3. Sosyal Kaygı.....	7
2.3.1. Sosyal Kaygının Kuramsal Açıklaması.....	8
2.4. Sosyal Görünüş Kaygısı.....	11
2.5. Algılanan Ebeveyn Tutumları.....	13
2.5.1. Ebeveyn Tutumları ile ilgili Kuramsal Açıklamalar.....	13
2.6. Mükemmeliyetçilik.....	16
2.6.1. Mükemmeliyetçilik ve Tanımları.....	16
2.6.2. Mükemmeliyetçiliğin Kuramsal Açıklaması.....	17
2.7. İlgili Araştırmalar.....	20
2.7.1. Sosyal Gönüş Kaygısı İle İlgili Yapılan Araştırmalar.....	20
2.7.2. Mükemmeliyetçilik ile İlgili Yapılan Araştırmalar.....	22
2.7.3. Algılanan Ebeveyn Tutumları İle İlgili Yapılan Araştırmalar.....	24
2.7.4. Sosyal Görünüş Kaygısı ve Mükemmeliyetçilik Arasındaki İlişki ile İlgili Yapılan Araştırmalar.....	25
2.7.5. Sosyal Görünüş Kaygısı ile Algılanan Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişki ile İlgili Araştırmalar.....	27
2.7.6. Mükemmeliyetçilik ve Algılanan Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişki ile İlgili Araştırmalar.....	28
BÖLÜM 3. YÖNTEM.....	30
3.1. Araştırma Modeli.....	30
3.2. Evren ve Örneklem.....	30
3.3. Veriler ve Toplanması.....	33
3.3.1. Veri Toplama Araçları.....	34
3.3.2. Veri Toplama Süreci.....	36
3.4. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması.....	37
BÖLÜM 4. BULGULAR VE YORUMLAR.....	39
4.1. Bulgular.....	39

4.1.1. Araştırmanın Temel Değişkenlerine Ait Betimsel İstatistikler.....	39
4.1.2. Beliren Yetişkinlik Dönemindeki Bireylerin Sosyal Görünüş Kaygısı Mükemmeliyetçilik Özellikleri ve Anne Baba Tutumlarının Cinsiyet Değişkenlerine Göre Farklaşıp Farklaşmadığına İlişkin Bulgular.....	40
4.1.3. Beliren Yetişkinlik Dönemindeki Bireylerin Sosyal Görünüş Kaygılarının Üniversite Türü Değişkenine Göre Farklaşıp Farklaşmadığına İlişkin Bulgular .	43
4.1.4. Beliren Yetişkinlik Dönemindeki Bireylerin Algıladıkları Anne Baba Tutumları ve Mükemmeliyetçilik Özelliklerinin Arasındaki İlişkinin Sınanmasına Ait Bulgular	44
4.1.5. Beliren Yetişkinlik Dönemindeki Bireylerin Algıladıkları Anne Baba Tutumları ve Mükemmeliyetçilik Özelliklerinin Sosyal Görünüş Kaygılarını Yordayıcılığına İlişkin Bulgular	47
4.2. Yorumlar	53
4.2.1. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Sosyal Görünüş Kaygıları, Mükemmeliyetçi Kişilik Özellikleri ve Algıladıkları Anne baba Tutumlarının Farklaşıp Farklaşmadığı ile İlgili Bulguların Yorumlanması.....	53
4.2.2. Katılımcıların Üniversite Türlerine Göre Sosyal Görünüş Kaygıları ile İlgili Bulguların Yorumlanması.....	57
4.2.3. Katılımcıların Mükemmeliyetçi Kişilik Özellikleri ve Algılanan Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişkilerin Yorumlanması.....	58
4.2.4. Katılımcıların Algıladıkları Anne Baba Tutumları ve Mükemmeliyetçilik Özelliklerinin Sosyal Görünüş Kaygılarını Yordayıcılığına İlişkin Bulguların Yorumlanması.....	60
BÖLÜM 5. SONUÇ	65
5.1. Özet.....	65
5.2. Yargı	66
5.3. Öneriler	67
EK'LER	68
KAYNAKÇA.....	75

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Katılımcıların Fakülterle Göre Dağılımlarına İlişkin Betimleyici İstatistikler (Genel Grup).....	31
Tablo 2. Katılımcıların Üniversite Bazında Fakülterle Göre Dağılımlarına İlişkin Betimleyici İstatistikler.....	33
Tablo 3. Araştırmada Kullanılan Ölçme Araçlarından Elde Edilen Puanların Çarpıklık ve Basıklık Katsayıları.....	37
Tablo 4. Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin ve Alt Boyutlarının Minimum, Maksimum, Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	39
Tablo 5. Beliren Yetişkinlik Dönemindeki Bireylerin Cinsiyetlerine Göre Sosyal Görünüş Kaygılarının Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bağımsız Grup t Testi Sonuçları	40
Tablo 6. Beliren Yetişkinlik Dönemindeki Bireylerin Cinsiyetlerine Göre Mükemmeliyetçilik Özellikleri ve Mükemmeliyetçilik Alt Boyutlarının Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	41
Tablo 7. Beliren Yetişkinlik Dönemindeki Bireylerin Cinsiyetlerine Göre Algıladıkları Ebeveyn Tutumlarının Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bağımsız Örneklem t Testi Sonuçları	42
Tablo 8. Beliren Yetişkinlik Dönemindeki Bireylerin Üniversite Türlerine Göre Sosyal Görünüş Kaygılarının Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bağımsız Grup t Testi Sonuçları	44
Tablo 9. Mükemmeliyetçilik ve Algılanan Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişkilerin Korelasyon Analizi Sonuçları	45
Tablo 10. Sosyal Görünüş Kaygısı, Mükemmeliyetçilik ve Algılanan Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişkilerin Korelasyon Analizi Sonuçları.....	47
Tablo 11. Algılanan Anne Tutumları ve Mükemmeliyetçi Kişilik Özelliklerinin Sosyal Görünüş Kaygısını Yordamasına İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi Sonuçları 49	
Tablo 12. Algılanan Baba Tutumları Ve Mükemmeliyetçi Kişilik Özelliklerinin Sosyal Görünüş Kaygısını Yordamasına İlişkin Hiyerarşik Regrasyon Analizi Sonuçları 51	

KISALTMALAR

SGKÖ : Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği

FÇBMÖ : Frost Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği

KAETÖ-Ç : Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği-Çocuk Formu

ÖZGEÇMİŞ

Merve Sema Aynur

Psikoloji Anabilim Dalı

Eğitim

Y.Ls.	2020	Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı
Ls.	2017	Maltepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık (İng) Anabilim Dalı
Lise	2012	Safranbolu Fatih Anadolu Lisesi

Kişisel Bilgiler

Doğum yeri ve yılı	: Karabük, 1994	Cinsiyet: K
Yabancı diller	: İngilizce (orta)	
e-posta	: mervesema_aynur@hotmail.com	

BÖLÜM 1. GİRİŞ

1.1. Problem

İnsan sosyal bir varlıktır ve bundan dolayı ölüme kadar diğer bireyler ile etkileşim içinde olarak hayatını sürdürür. Dolayısıyla insan, yaşamı boyunca diğer bireyleri etkilemekte ve onlardan etkilenmektedir (Hortaçsu, 2003). Diğer insanlar üzerinde iyi bir izlenim bırakamayacağını düşünen birey ise kaygı yaşamaktadır. İnsanın içinde bulunduğu yakın ve uzak çevresi ile kurduğu ilişkiler ve bu ilişkinin niteliği onun sosyalleşme sürecini de etkilemektedir (Yüceant, 2013). Bireylerin sosyal ortamlardaki ilişkilerini olumsuz yönde etkileyen, fiziksel görünümleri açısından insanların yaşadıkları gerilim ve endişe olarak tanımlanan ve sosyal kaygının bir alt tipi olan kaygı durumlarından biri ise sosyal görünüş kaygısıdır (Hart ve ark., 1989).

Aile, erken psikolojik gelişimin gerçekleştiği bir ortam olup bireyin gelişiminde kritik bir öneme sahiptir. Amianto ve arkadaşları (2017)'na göre; anne ve babaların etkilerinin farklı olmasıyla birlikte; ebeveyn tutumlarının kişinin kendi görünümünü dışarıdan edinilmiş standartlara göre olumsuz değerlendirmesi durumu üzerinde etkisi bulunmaktadır. Aynı zamanda yapılan araştırmalar ebeveyn-çocuk ilişkisinin yıllar geçtikten sonra vücut memnuniyetini ön gördüğünü göstermektedir (Boutelle ve ark., 2009; Crespo ve ark., 2010).

Araştırmanın değişkenlerinden biri olan mükemmeliyetçilik; kaygı ve ilgili bozukluklar, yeme bozuklukları ve depresyonda dahil olmak üzere çok çeşitli bozukluklarda gözlemlenebilen bir eğilim olarak karşımıza çıkmaktadır (Egan ve ark., 2014). Yapılan araştırmalar incelendiğinde mükemmeliyetçiliğin sosyal kaygı ve görünüm hakkında kaygı gibi durumlarla ilişkili olduğu görülmektedir (Gautreau ve ark., 2015; Hanstock ve O'Mahony, 2002).

Diğer taraftan; birçok kuramcının mükemmeliyetçiliği çocuğun ebeveynleriyle olan etkileşimlerinin bir ürünü olarak ele aldığı (Burns, 1980; Pacht, 1984) dikkati çekmektedir. Hollender (1965)'a göre mükemmeliyetçilik, en çok güvensiz bağlanan çocuklarda gelişmektedir. Bu durumda çocuk ancak mükemmel performans gösterirse

aradığı onayı, kabulü ve sevgiyi alacağını düşünmektedir. Ayrıca aşırı derecede eleştirel ebeveynlere sahip ailelerde mükemmeliyetçiliğin daha kolay geliştiği hipotezini destekleyen araştırmalar da görülmektedir (Flett ve ark., 1995; Frost ve ark., 1991). Bir başka araştırmada ise, anne ve babalarını otoriter algılayan bireylerin daha çok olumsuz mükemmeliyetçilik özellikleri gösterdiği tespit edilmiştir (Alvan, 2015). Bu bağlamda ebeveyn tutumları ile mükemmeliyetçilik arasındaki ilişki yapılan çalışmalar sonucunda kanıtlanmaktadır. Dolayısıyla, mükemmeliyetçiliğin de sosyal görünüş kaygısı üzerinde etkili olabilecek bir değişken olduğu düşünülebilir.

Beliren yetişkinlik dönemi; bireylerin günlük yaşam becerilerini geliştirdiği, kim olduklarını ve hayattan ne istediklerini daha iyi bildikleri ve yetişkin yaşamının temellerini oluşturmaya başladıkları, daha genel bir ifadeyle, bireylerin kendilerine en çok odaklandıkları dönemdir (Arnett, 2000). Bu durumda, bireyin ileriki yaşam dönemlerinde daha sağlıklı olabilmesi için yetişkinlik yaşamının belirleyicisi sayılabilecek bu dönemde gelişimsel süreçleri devam eden bireyler üzerinde araştırmaların yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu nedenle bu araştırmanın çalışma grubunu beliren yetişkinlik dönemindeki bireyler oluşturmuştur.

Bütün bu açıklamalardan yola çıkarak, bu araştırmanın konusu; bireylerin yaşamını psikolojik açıdan sağlıklı bir şekilde geçirebilmeleri üzerinde önemli etkileri bulunan algılanan ebeveyn tutumları ve mükemmeliyetçiliğin, olumsuz psikolojik özelliklerden biri olarak ele alabileceğimiz sosyal görünüş kaygısını birlikte ne derecede yordadıklarının incelenmesidir.

1.2. Amaç

Bu araştırmanın amacı; beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerde algılanan ebeveyn tutumlarının ve mükemmeliyetçiliğin sosyal görünüş kaygısı üzerindeki yordayıcı gücünün incelenmesidir. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmaktadır :

1. Beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin sosyal görünüş kaygıları cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?
2. Beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin mükemmeliyetçilik düzeyleri ve mükemmeliyetçilik alt boyutları (hata yapma endişesi, kişisel standartlar,

ailesel beklentiler, ailesel eleştiri, yaptığından emin olamama, düzen) cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?

3. Beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin algıladıkları anne baba tutumları (duygusal sıcaklık, aşırı koruyuculuk, reddedicilik) cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?
4. Beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin sosyal görünüş kaygıları üniversite türüne göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?
5. Beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin algıladıkları ebeveyn tutumları ve mükemmeliyetçilik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
6. Beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin algıladıkları ebeveyn tutumları ve mükemmeliyetçilik özellikleri sosyal görünüş kaygılarını anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?

1.3. Önem

Beliren yetişkinlik dönemindeki bireyler çoğunlukla sosyal ilişkiler kurabilecekleri ve bu ilişkilerini geliştirmelerine olanak sağlayabilecek ortamlarda yer almaktadır. Özellikle aile ortamından uzaklaşarak daha çok arkadaş gruplarıyla vakit geçirmeye başlayan bireyler için oluşturdukları sosyal çevre daha önemli hale gelmektedir. Sosyal ilişkiler kurmakta zorlananların ise bu durumdan olumsuz yönde etkilendikleri söylenebilir. Bireylerin sosyal ilişkiler kurmakta zorlanmasının nedenleri arasında sosyal görünüş kaygısı yaşamaları gösterilebilir. Sosyal ilişkiler kurmak yaşamın bir parçasıdır. Bu ilişkilerde sıkıntılı durumlar yaşandığında birey bundan olumsuz yönde etkilenmektedir. Bu bağlamda bireyin hayat kalitesini olumsuz yönde etkileyebilecek olan sosyal görünüş kaygısını yordayabilecek değişkenlerin belirlenip incelenmesi önemli görülmektedir.

Sosyal görünüş kaygısı Hart ve arkadaşları (1989) tarafından sosyal kaygının bir türü olarak belirtilmiştir. Nepon ve arkadaşları (2011) tarafından yapılan bir araştırmaya göre depresif belirtilerin, sosyal anksiyetenin, olumsuz sosyal geri bildirim ve kişilerarası ruminasyonun mükemmeliyetçilik ile anlamlı bir şekilde ilişkili olduğu bulunmuştur. Literatür incelendiğinde, araştırmada ele alınan değişkenlerin sosyal kaygı ile olan ilişkilerinin ayrı ayrı incelendiği birçok çalışma görülmesiyle birlikte sosyal

görünüş kaygısı ile birlikte incelendikleri bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Ayrıca, algılanan ebeveyn tutumları ile mükemmeliyetçiliğin birlikte sosyal görünüş kaygısını yordama gücü ile ilgili bir araştırma da tespit edilememiştir. Bu bağlamda yapılacak olan araştırma, alana ve bir sonraki araştırmalara olan katkısından ötürü önemli görülmektedir.

1.4. Varsayımlar

Bu çalışmada bazı varsayımlar doğrultusunda hareket edilecektir.

1. Öğrencilerin ölçekleri içtenlikle cevaplamışlardır.
2. Araştırmanın örneklemini evreni temsil etmektedir.

1.5. Sınırlıklar

1. Yapılmış olan araştırma beliren yetişkinlik dönemindeki üniversite öğrencileriyle sınırlı olup elde edilen bulgular benzer özellikteki bireylere genellenebilir.
2. Sosyal görünüş kaygısı, mükemmeliyetçilik ve anne baba tutumlarına ilişkin yapılan ölçümler bu araştırma için seçilen ölçeklerin ölçtüğü davranış özellikleri ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Beliren Yetişkinlik: Ergenlik ile yetişkinlik arasında kabul edilen, 18-25 yaşları arasındaki bireyleri kapsayan gelişimsel bir dönemdir (Arnett, 2000).

Kaygı: Kişinin kendi ve çevresi hakkında kontrol edilemeyen bir endişe eğilimi (Akiskal, 1998).

Sosyal Kaygı: Bireyin sosyal ortamlarda ya da diğer insanlarla etkileşim içinde olduğu durumlarda yaşadığı kaygı türüdür (Leary ve Kowalski, 1995).

Sosyal Görünüş Kaygısı: Bireyin vücut şekli de dahil olmak üzere genel görünümünün başkaları tarafından olumsuz olarak değerlendirilebileceğine dair endişesini ifade etmektedir (Hart ve ark., 2008).

Algılanan Ebeveyn Tutumu: Ebeveynlerin çocuklarıyla etkileşime girdiği durumlarda gösterdiği nispeten istikrarlı davranışlar kümesidir (Krohne, 1988).

Mükemmeliyetçilik: Mükemmeliyetçilik, bireyin aşırı yüksek standartlar belirlemesi ve aşırı eleştirel değerlendirmeler yapması olarak tanımlanmıştır (Frost ve ark., 1990).

BÖLÜM 2. İLGİLİ LİTERATÜR

2.1. Beliren Yetişkinlik Dönemi

Son zamanlarda yapılan çalışmalar dikkate alındığında, ergenlik sonrası yetişkinliğe geçiş konusunda, toplumsal ve kültürel etkenler göz önünde bulundurulduğunda, gençliğin bir geçiş evresi değil bağımsız bir yaşam evresi olduğunun vurgulandığı, buna bağlı olarak bu yaşları tanımlayan yeni kavramların ortaya atıldığı görülmektedir. Bu kavramların arasında en önemli olanlardan biri ise “beliren yetişkinlik (emerging adulthood)” kavramıdır (Arnett, 2000).

Söz konusu olan bu döneme adlandırılma yapılmadan bazı araştırmacıların teorik katkılarının olduğu ve ilk katkılardan birinin Erikson (1968) tarafından yapıldığı görülmektedir. Erikson sanayileşmiş toplumlara özgü uzun süreli ergenlik ve bu toplumlardaki gençlere verilen psikososyal moratoryum hakkında “özgür rol denemeleri yoluyla genç yetişkinin toplumun bir bölümünde niş bulabileceği” yorumunu yapmıştır. Bu durumda Erikson’un adlandırma yapmadan henüz kesin olmayan bir dönemi ayırt ettiği yorumu yapılabilir (Arnett, 2000).

Beliren yetişkinlik döneminde, ergenliğin bağımlılığının tamamen bırakılmamasıyla birlikte, yetişkinlik sorumluluklarının da tamamen kabul edilmediği görülmektedir. Daha açık bir şekilde ifade etmek gerekirse, bu dönem bireylerin çoğunun ailesine bağımlı bir şekilde yaşadığı ve öğrencilik hayatına devam ettiği ergenlik ile birçok insanın evliliğe, çocuk sahibi olmaya ve iş hayatına adım attığı genç yetişkinlik arasında bir dönemdir (Atak ve Çok, 2010).

Bu dönemin özellikleri incelendiğinde; beliren yetişkinlik döneminin aşk, iş ve dünya görüşü boyutlarında bir kimlik arayışı dönemi olduğu, bireylerin kendi yaşamlarını yönetmek zorunda olmasıyla birlikte kendilerine en çok odaklandığı dönem olduğu görülmektedir (Jensen, Arnett ve ark., 2004). Aynı zamanda bu dönemin ergenlik ve yetişkinlik arasında bir geçiş, kendini arada hissetme dönemi olmasıyla beraber bireylerin hayatlarında çok az şeyin kesin bir şekilde belirgin olmasından kaynaklı olarak bir olanaklar dönemi olduğu söylenilebilmektedir (Arnett, 2000).

2.2. Kaygı

Kaygı (anksiyete) Freud tarafından fizyolojik uyarılmanın eşlik ettiği gerginlik ve endişe duygularını içeren “hissedilen bir şey” olarak tanımlanmıştır. Aynı zamanda Darwin’in evrimsel bakış açısıyla paralel olarak Freud, kaygının tehdit edici durumlarda başa çıkmaya yardımcı olduğundan ancak çoğu psikiyatrik bozuklukta yoğun kaygının hakim olduğundan söz etmiştir (Spielberger, 2010).

Barlow ise kaygıyı olası yaklaşan olumsuz olaylara hazırlık ile ilişkili geleceğe yönelik bir ruh hali durumu olarak tanımlamıştır. Aynı zamanda kaygı belirtileri Lang tarafından sınıflandırılmıştır. Bunlar; endişe (sözel-öznel), kaçınma (açık motor hareketler) ve kas gerginliğidir (somato- viseral aktivite) (Craske ve ark., 2009).

Kaygının spesifik olarak ele alınabilecek birçok türü olup, bunlardan biri olan sosyal kaygıya ait açıklamalar aşağıda verilmiştir.

2.3. Sosyal Kaygı

Sosyal kaygı, kaygının bir çeşididir. Bu tür problem yaşayan bireyler, yüksek seviyede gergin olma hali, fiziksel uyarılma gibi belirtiler gösterirler. Bütün insanlar iş görüşmesi gibi stresli bir ortamda gerginlik hissedebileceği gibi sosyal kaygı yaşayan bireylerin bu durumu sürekli olarak hissedip, işlevselliklerinin olumsuz yönde etkilendiği düşünülmektedir (Çağlar ve ark., 2012). Bireylerin günlük hayatlarında girmek durumunda oldukları sosyal ortamlarda veya otorite, topluluk önünde konuşmak gibi durumlarda endişelenmesi ve bu durumları düşünmenin rahatsız etmesi, o kişinin sosyal kaygı yaşadığı şeklinde yorumlanabilir (Baltacı, 2010).

Sosyal kaygı en hafif haliyle utangaçlıktır ancak daha fazla engelleyici hale geldiği zaman sosyal kaygı durumu ortaya çıkmaktadır. Bu durum “genelleştirilebilir”, yani kişi insanların bulunabileceği birçok durumda kendini aşırı kaygılı hissedebilmektedir, aynı zamanda bu durum “özelleştirilebilir”, yani tek bir durum söz konusu olduğunda aşırı kaygı durumu ortaya çıkabilmektedir (Kennerley, 2017).

Sosyal kaygı, grupların önünde konuşma korkusu gibi spesifik bir durum olabileceği gibi tüm sosyal durumlarda rahatsızlık veren endişeli ve gergin olma hali gibi daha genel şekillerde de olabilmektedir (Richards, 2013). Ayrıca sosyal kaygı iki farklı şekilde görülebilmektedir. Bunlardan biri bir grupta önce konuşmak, birisiyle ilk kez tanışmak karşı cinsten biriyle birlikte olmak gibi sıradan sosyal olaylar karşısında yaşanan kaygı, diğeri ise yanlış anlaşılma, eleştirilmek, aptalca görünmek gibi sosyal başarısızlıklar ve eleştirilerle ilgili yaşanan kaygılardır (Schlenker ve Leary, 1982).

Sosyal kaygının oluşumundaki nedenlere bakıldığında etkili olan iki faktör bulunmaktadır. Bunlardan birincisi kişinin genetik yatkınlığı, ikincisi ise sosyal çevre ve aile ortamıdır. Genetik yatkınlık ele alındığında, kaygı bozukluğu olan ebeveynlerin çocuklarında kaygı, depresyon, utangaçlık gibi sorunlara daha fazla rastlanmaktadır. Bu durumun genetik olabileceği gibi, kaygı bozukluğu olan ebeveynin, çocuklarına karşı oluşturdukları tutumlarının da etkisinin olabileceği düşünülmelidir. Sosyal kaygıya etki eden faktörlerden genetik yatkınlıktan farklı olarak etkili olan çevresel faktörlerin olduğu da bilinmektedir. Çevresel faktörler aile, arkadaş ve okul ortamları gibi sosyal ortamları kapsamaktadır. Ebeveynler, çocuğun sosyal davranışını, sosyal etkileşimini, sosyal çevresini yapılandırma biçimini etkileyebilmektedir (Mercan, 2007).

Moscovitch (2009), görünüşte algılanan kusurların sosyal kaygı bozukluğuna sahip olan bireylerin toplum eleştirisinden korkmasına neden olan en temel sebeplerden biri olabileceğini ifade etmiştir. Başka bir ifadeyle sosyal görünüş kaygısı sosyal kaygı için bir risk faktörüdür (Levinson ve Rodebaugh, 2012).

2.3.1. Sosyal Kaygının Kuramsal Açıklaması

Biyolojik Yaklaşım

Bu yaklaşıma göre, kalıtım ve beyin sosyal kaygıya etki eden faktörlerdir. Araştırmacılara göre sosyal kaygı bozukluğunun yaklaşık %20-%40'ını kalıtsal faktörler oluşturmaktadır (Hettner ve ark., 2001). Bir tür kaygı bozukluğu yaşamış olan ebeveynlerin, yaşadıkları bu kaygı bozukluğu durumu kalıtım olarak çocuklarına geçmektedir (Merikangas ve ark., 1999). Bu durum da çocuklarının sosyal kaygı geliştirmelerini mümkün kılmaktadır. Aynı zamanda araştırmacılar tarafından

fonksiyonel manyetik rezonans görüntüleme çalışmaları sonucunda beyin kaygı duyma konusundaki ana bölümlerinden en önemlisinin amigdala ve insula olduğu ve sosyal kaygı yaşayan bireylerin, topluluk önünde konuşma yapmak gibi stresli görevler ile karşı karşıya kaldıklarında amigdalanın aşırı duyarlılık gösterdiği görülmektedir. Ayrıca beyin ön kısmı sosyal olayların yorumlandığı alan olmakla birlikte, bu alan zarar gördüğünde bireyler genellikle sosyal olarak değişken, paranoid ve sosyal gereklilikleri karşılayamaz duruma gelmektedir (Etkin ve Wager, 2007; Fink ve ark. 2009).

Psikanalitik Yaklaşım

Sosyal kaygı psikanalitik kuram çerçevesinde incelendiğinde dinamik olarak üç temel etken üzerinde durulduğu görülmektedir. Bunlardan ilki utanç yaşantılarıdır. Sosyal kaygısı olan kişilerde genellikle bilinçdışı olarak dikkat çekme ve çevreden onaylayıcı tepkiler alma arzusu bulunmaktadır. Bu istekler ebeveynleri tarafından onaylanmayan kişilerde eleştirilme ve utandırılma duygusu oluşturmaktadır. Bu durumda da sosyal kaygısı bulunan kişi hayali aşağılanma ve utandırmadan kaçabilmek için onaylanma görmeyecekleri durumlardan kaçma davranışı göstermektedirler. İkinci temel etken ise suçluluk duygularıdır. Sosyal kaygısı olan bireyler bilinçdışı olarak ilişkilerinde karşı taraftan mükemmel bir ilgi görmek için saldırgan bir şekilde talepkârlık göstermektedirler. Bu talebe rakiplerini yok etme arzusu eşlik etmektedir. Son temel etken ise ayrılma anksiyetisidir. Sosyal kaygısı olan çoğu kişi bağımsız olma ve yeni insanlarla yakın ilişkiler kurmanın ebeveynlerinin veya yakınlarının sevgisini kaybetme anlamına geleceğinden korkmaktadır. Bütün temel etkenler ele alındığında sosyal kaygı yaşayan kişilerde; utandıran, eleştiren, aşağılayan, terk eden iç nesne temsilcileri oluşturmaktadır. Oluşan bu iç nesnelere erken yaşamda stabil hale gelip, daha sonra kişinin çevresindeki insanlara yansıtılarak kaçınma davranışına neden olmaktadır. Ancak doğuştan gelen bir eğilim olsa da olumlu bir erken çevreyle bu törpülenebilmektedir (Türkçapar, 1999).

Davranışçı Yaklaşım

Bu yaklaşıma göre sosyal kaygı, öğrenilmiş davranışlar sonucunda ortaya çıkan bir durumdur. Doğrudan koşullanma, gözlemsel öğrenme ve bilgi aktarımı olmak üzere üç yolla gelişebilmektedir. Doğrudan koşullanma, birey bulunduğu sosyal ortamda herhangi bir travmatik tecrübe yaşadığında oluşmaktadır. Yapılan çalışmalarda da sosyal kaygısı bulunan kişilerin %50'sinin doğrudan travmatik sosyal yaşantıları olduğu görülmektedir. Gözlemsel öğrenmede ise birey çevresinde başkalarının yaşamış olduğu kaygıyı gözlemleyerek ve sosyal durumlarına ait yanlış bilgiler alarak öğrenmektedir. Benzer bir durum ile karşılaştıklarında ise sosyal kaygı yaşamaktadırlar. Bilgi aktarımında ise kişi sosyal ortamların tehlikeli olduğu bilgisini almaktadır. Bu durum da kişinin sosyal korkular oluşturmaya neden olmaktadır (Beidel, 1998; Türkçapar, 1999).

Bilişsel Yaklaşım

Beck ve Emery (1985)'e göre sosyal kaygının oluşmasında ya da öncesinde var olan sosyal kaygının artmasında kişilerin sahip oldukları düşünce, inanç ve olayları algılama biçimlerinin etkisi bulunmaktadır. Yani bu yaklaşıma göre temelde düşüncenin yanlış yönlendirilmesiyle birlikte kişinin sahip olduğu yanlış şemalar sosyal kaygının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Aynı zamanda yanlış inançlar sonucunda elde edilen tecrübeler ve bu tecrübelerden çıkartılan sonuçlar da kişinin sosyal kaygı yaşamasına yol açmaktadır (Öztürk, 2014).

Kendini Sunma Yaklaşımı

Leary ve Kowalski (1995) kendini sunma yaklaşımı ile sosyal kaygıya açıklama getirmişlerdir. Bu yaklaşıma göre, birey başkaları üzerinde belirli bir izlenim bırakmak istiyorsa ve bu izlenimi bırakabileceğinden şüphe duyuyorsa sosyal ortamlarda kaygı yaşamaktadır. Ancak bu koşullardan herhangi biri yoksa, sosyal kaygı ortaya çıkmamaktadır. Bu doğrultuda yaklaşım, bireylerin başkaları üzerinde olumsuz izlenimler bıraktıklarını düşündüklerinde sosyal kaygının doğacağı düşüncesinin doğru olmadığını vurgulamaktadır. Yani temelde kişinin kendisini nasıl sunmak istediği bulunmaktadır (Çakmak, 2018).

Kendini sunma yaklaşımı, diğer adıyla benlik sunumu bireylerin başkaları tarafından nasıl algılandıklarını kontrol etme süreci olarak ifade edilmiştir. Bu yaklaşım, sosyal kaygının kişinin etkileşim halinde olduğu bireylerde iyi bir izlenim bırakmayı arzulaması ve böyle bir izlenim bırakıp bırakamayacağıyla ilgili tereddütlerinden kaynaklandığını ileri sürülmüştür (Akt. Doğan, 2009). Bireylerde söz konusu olan olumlu izlenim bırakma çabası birey için değerli olan veya otorite konumunda olan kişilere karşı olduğunda ve bu kişiler tarafından reddedilip eleştirildiğinde yaşayacağı sosyal kaygı da daha yüksek olmaktadır. Örneğin, sosyal kaygısı olan bireyler çok samimi oldukları kişilerin ya da çocukların yanında, tanımadıkları insanların yanında olduğundan daha az kaygı yaşamaktadırlar. Bu durumun ise bireylerin kendini sunma motivasyonlarının düşük olmasından kaynaklandığı söylenebilmektedir (Doğan, 2009).

2.4. Sosyal Görünüş Kaygısı

Birey, kendi beden imajı ve görünüşüne yönelik olumsuz değerlendirmeler yapması sonucunda sosyal görünüş kaygısı yaşamaktadır. Başka bir ifade ile bireyin kendi fiziksel görünüşü ve başkalarının onu nasıl değerlendirdiği ile ilgili yaşanan kaygılar görünüş kaygısını ifade etmektedir. Ayrıca sosyal görünüş kaygısı, bireyin sadece vücut biçiminden kaynaklanan kaygıları değil aynı zamanda boy uzunluğu, kilo ve yüz şekli gibi nedenlerle yaşanan kaygıları da kapsayan daha bütüncül bir kaygıyı oluşturmaktadır (Hart ve diğ., 2008). Harter (1983)'a göre benlik saygısı üzerinde etkisi olan faktörlerden en önemlilerinden biri kişinin görünüşüne dair sahip olduğu duygulardır. Ancak kişilerin görünüşlerine atfedilen anlam ve değerlendirmeler, yaşanan zaman ve toplumun kültürel yapısına bağlı olarak değişebilmektedir (Akt. Özcan ve ark, 2013). Aynı zamanda benliğin görünür yanı kişinin bedenidir ve benliğe ilişkin sahip olunan duygular sosyal görünüşe ilişkin duyguları da benzer bir şekilde etkilemektedir (Eren Gümüş, 2000).

Olumsuz beden algısı, kişinin vücuduyla ya da göz, burun, kulak gibi bir organıyla ilgili olumsuz hislerini ve düşüncelerini ifade etmekle birlikte, diğer insanlarla kendisini karşılaştırdığında daha az çekici hissetmesini, bedeninin herhangi bir yeri ile ilgili kendisini huzursuz hissetmesini ve utanmasını ifade etmektedir. Olumlu beden algısı ise

bireyin kendi bedeninden memnun olduğunu ifade etmektedir. Bu bireyler görünüşlerinin kişilik ve karakterlerinin belirleyicisi olmadığına inanmaktadırlar. Aynı zamanda olumlu beden algısına sahip bireyler yemek yeme, kilo alma, kilo verme gibi konularda olması gerektiğinden daha fazla zaman harcamamaktadırlar. Olumlu beden algısına sahip bireylerin aksine olumsuz beden algısına sahip bireylerde, bedenlerinde kusurlu gördükleri yönleriyle çok fazla uğraşma, sürekli kendini aynada kontrol etme isteği, kendini sürekli başkalarıyla karşılaştırma davranışları sıklıkla görülebilmektedir. Aynı zamanda bu bireylerde en çok görülen davranışlar arasında, kamufle etme, aşırı makyaj yapma, onay arama gibi davranışlarda yer almaktadır (Doğan, 2009). Negatif beden imgesi ile sosyal görünüş kaygısının da yüksek oranda ilişkili olduğunu bilinmektedir (Claes ve ark., 2012). Buna bağlı olarak sosyal görünüş kaygısı olumsuz beden imajı ve beden memnuniyetsizliğinin bir sonucu olarak düşünülebilir (Sabiston ve ark., 2007).

Aynı zamanda kişiler için hayati önem teşkil eden yeme bozukluklarının oluşma sebeplerinden biri olarak sosyal görünüş kaygısı görülmektedir (Rieger ve ark., 2010; Levinson ve Rodebaugh, 2012; Koskina ve ark., 2011).

Son yıllara baktığımızda özellikle gençler arasında yaygın olarak görülen olumsuz beden algısı tüm dünyada dikkat çekmektedir (Swami, Mada ve Tovee, 2012). İnsanların, kendilerinin ve başkalarının fiziksel görünüşlerine çok daha fazla ilgi duydukları görülmektedir. Birçok toplumda güzelliğin, gençliğin ve çekiciliğin en önemli özellikler arasında olduğu görülebilmektedir. İnsanların bu tür bireysel özelliklere göre değerlendirilip, bu özelliklere göre olumlu ya da olumsuz değerler yükleme davranışı gösterdikleri düşünülebilir. Bu durumu kitle iletişim araçlarının da körüklediği söylenebilmektedir (Yaman ve ark., 2008). Sosyal medyanın etkisiyle fiziksel görünüme verilen vurgu Türk toplumu arasında da görünüş memnuniyetsizliğini arttırmıştır (Doğan, Sapmaz ve Totan, 2011). Kitle iletişim araçlarının bireylerin çabalaması beklenen idealize edilmiş beden hakkında etkili bir görüntü ve mesaj kaynağı olduğu kabul edilmektedir. Böylelikle bireyler sunulan ideal görünümlere göre kendi bedenleriyle ilgili duygu, düşünce ve tutum geliştirmektedirler (Manro ve Huan, 2005).

2.5. Algılanan Ebeveyn Tutumları

Erken çocukluk dönemi kişilerin gelişiminde kritik bir zaman dilimini oluşturmaktadır. Bu dönemde çocukların gelişimine etki eden birçok faktörün arasında en önemlilerinden birisinin çevre olduğu söylenebilir ve bu dönemde çocuğun çevresini aile oluşturmaktadır (Aydoğdu ve Dilekmen, 2016). Kişilik gelişimini açıklamaya çalışan kuramcıların hemen hemen hepsi, erken çocukluk dönemine ve anne, baba, çocuk ilişkisine büyük önem vermekle birlikte farklı bakış açılarıyla bu durumu açıklamaya çalışmışlardır. Erken çocukluk döneminde anne ve baba tutumlarının nasıl algılandığına bağlı olarak ruhsal sağlığın o doğrultuda etkilendiği görülmektedir. Özellikle bireylerin geliştirmiş oldukları kaygı algıladıkları anne baba tutumları ile ilişkili bulunmuştur (Mousavi ve ark., 2016; Rodgers ve Chabrol, 2009; Muris ve ark., 2006) .

Ebeveyn tutumları çocuğa yöneltilen davranışlar olarak tanımlanmaktadır (Darling ve Steinberg, 1993). Araştırmacıların bu doğrultuda ebeveyn tutumlarını gruplara ayırarak ele aldığı görülmektedir.

2.5.1. Ebeveyn Tutumları ile ilgili Kuramsal Açıklamalar

Çocukluk döneminde aile ortamı ve ebeveyn tutumları bireyin kişilik özellikleri, benliği ve psikolojik iyi olma hali üzerinde etkisinin göz ardı edilemez olması nedeniyle birçok araştırmacının ilgi odağı olmuştur (Akt. Dirik ve ark., 2015). Başka bir deyişle; aile içerisindeki “psikolojik atmosfer” çocuğun sağlıklı gelişiminde belirleyici rol oynamaktadır. Bu atmosfer Darling ve Steinberg (1993) tarafından “ebeveynlik bağlamı” olarak adlandırılmasının yanında ebeveynlerin çocuk yetiştirmedeki tutum ve davranışlarını kapsamaktadır (Sümer ve ark., 2010).

Bu alanda yapılan çalışmaların öncüsü olarak görülen Baumrind (1971), okul öncesi dönemdeki çocukları gözlemleyerek, ebeveyn kontrolü, bakım-destek, ebeveyn-çocuk iletişimde açıklık ve olgunluk belirtisi olmak üzere dört boyut oluşturmuştur. Aynı zamanda bu boyutlara bağlı olarak demokratik, otoriter ve izin verici olarak adlandırılan üç ebeveyn tutumu belirlemiştir.

Demokratik/ dengeli tarzdaki ebeveyn tutumunda aile içerisindeki iletişimin karşılıklı olarak son derece açık olmasıyla birlikte ebeveynler tarafından çocuğa duygusal destek verilerek, özerklik geliştirebilmesi için gerekli olan alan sunulmaktadır. Aynı zamanda aile ortamında görece bir disiplin söz konusudur ve çocuğun davranışları gözetilerek ondan belirli koşullara ulaşması beklenmektedir. Yapılan araştırmalar sonucunda bu tutuma sahip ebeveynler tarafından yetiştirilen çocukların psikolojik özellikler bakımından olumlu sonuçlar gösterdikleri söylenmektedir (Sümer ve ark., 2010).

Otoriter diğer bir adıyla yetkici ebeveyn tarzında genellikle çocuk disiplinli bir ortamda, gerekli olan duygusal desteğin ve sıcaklığın olmadığı bir ailede yetiştirilmektedir. Aynı zamanda bu tutumu benimseyen ebeveynler mutlak itaat beklemektedir. Bu tür ailelerde yetişen çocukların düşük özsaygı, yüksek kaygı gibi çeşitli benlik sorunları yaşadıkları, ikili ilişkilerinde onay ihtiyacı hissettikleri ve psikolojik uyum sorunları yaşadıkları yapılan araştırmalar tarafından ortaya konmuştur (Sümer ve ark., 2010).

İzin verici tutum sergileyen ebeveynler gösterdikleri sıcak ilginin yanında çocuğun kararlarını kendisinin vermesini beklemektedirler. Ancak çocuğa karşı gösterilen gereğinden fazla hoşgörüle birlikte çocuğa sınırlama getirme ve kontrol etme konusunda fazla esnek davranıldığı görülmektedir. Bu tür bir ortamda yetişen çocukların stresli bir durum karşısında başa çıkabilme, duygularını kontrol edebilme, gerekli sorumlulukları alabilme gibi durumlarda problem yaşadıkları gözlenmektedir (Darling ve Steinberg, 1993).

Baumrind (1971)'in belirlediği ebeveyn tutumları dışında farklı kuramsal çerçevelere dayanan farklı sınıflamalar olmakla birlikte alan yazın incelendiğinde çok fazla sayıda ebeveyn tutumunun mevcut olduğu görülmektedir. Aşağıda bu araştırmada ele alınan ebeveyn tutumları ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

Aşırı koruyucu ebeveyn tutumunda çocukların güvenliğine yönelik endişeli yaklaşım söz konusudur (Dirik ve ark., 2015). Yani aşırı korumacı anne-babaların çocuklarına gereğinden fazla özen gösterip, koruyup kollamaya çalıştıkları söylenebilir. Ayrıca bu ebeveynler çocuklarını koruma amacı doğrultusunda onların davranışlarına

sınırlamalar getirme ve çocuklar ile ilgili her türlü kararı kendileri verme gibi davranışlar sergilemektedirler (Demiriz ve Öğretir, 2007). Aşırı korunan çocuğun ise sorumsuz olabilmesinin yanı sıra kendine yetemeyen ve girişkenlikten yoksun bir birey olabileceği söylenebilir (Bolattekin, 2014). Ayrıca bu tutum içerisinde yetiştirilen çocuklar hayatları boyunca birilerine bağlanma ihtiyacı duymaktadırlar (Yavuzer, 2008).

Bir diğer ebeveyn tutumu ise reddedici tutumdur. Bu tutumu sergileyen anne-babalar eleştirel ve yargılayıcı olmalarının yanı sıra çocuklarının fiziksel ve ruhsal ihtiyaçlarını karşılamayı reddetmektedirler. Sonuç olarak, bu çocuklar erken çocukluk döneminde en yakınları tarafından yalnız bırakılmaktadır (Yılmaz, 2007). Algılanan ebeveyn tutumlarının sıcaklık boyutu, ebeveynlerin kabul edici, değer veren ve destekleyici tutumlarını ifade etmektedir (Dirik ve ark., 2015). Her iki kavram, Ebeveyn Kabul-Red Kuramı'nın odaklandığı temel bir kavram olması nedeni ile aşağıda bu kuramla ilgili açıklayıcı bilgilere kısaca yer verilmiştir.

Ebeveyn Kabul-Red Kuramı

Ebeveyn Kabul-Red kuramı, ebeveyn kabul ve reddinin çocukların davranışsal, bilişsel ve duygusal gelişimi üzerindeki etkilerini ve yetişkinlerin kişilik işleyişinin başlıca nedenlerini açıklamaya ve tahmin etmeye çalışan bir sosyalleşme kuramıdır. Aynı zamanda ebeveynlerin kabul görmesini sağlayan ve reddetmeyi önleyen ana psikolojik, çevresel ve bakım sistemlerini öngörmeye çalışmaktadır. Bu kuramın temel kavramı olan sıcaklık boyutunu ise ebeveynlerin kabulü ve reddedilmesi birlikte oluşturmaktadır. Daha açık bir şekilde ifade etmek gerekirse; ebeveynlerin fiziksel ve sözel olarak gösterdiği ya da göstermediği şefkat, sıcaklık boyutunu oluşturmaktadır. Bireyler ise bu şefkati olumlu ya da olumsuz olarak yani kabul ya da red olmak üzere iki ayrı kutupta veya aralığında hissetmektedirler (Rohner, 1980).

Sıcaklık boyutu, ebeveynler ve çocukları arasındaki sevgi bağının kalitesiyle ilgilidir. Sürekliliğin bir ucu olan kabul boyutunu ebeveynlerden ya da diğer bakıcılardan algılanan sıcaklık, sevgi, bakım, konfor, beslenme ve destek oluştururken red boyutunu ise sıcak ve sevecen olmanın tersi olan soğuk davranışlar, düşmanca ve agresif olma, kayıtsız ve ihmal edici olma ve ebeveynlerinin kendileriyle gerçekten

ilgilenmediği ya da onları sevmediklerine dair inançlarını ifade eden ayrışmamış red oluşturmaktadır (Rohner, Khaleque ve Cournoyer, 2012).

2.6. Mükemmeliyetçilik

Mükemmeliyetçilik kavramının, araştırmacılar tarafından ilgi çeken ve birçok araştırmacı tarafından tanımlanmaya çalışılan bir kavram olduğu görülmektedir. Mükemmeliyetçiliğin kavramlaştırılmasında ise, mükemmeliyetçiliğin bir özellik mi yoksa bir durum mu olduğu, tek boyutlu veya çok boyutlu bir yapıda mı olduğu ayrıca adaptive (uyumlu) veya maladaptive (uyumsuz) olduğuna dair ayrımların yapıldığı görülmektedir.

2.6.1. Mükemmeliyetçilik ve Tanımları

Mükemmeliyetçilik felsefi açıdan incelendiğinde mükemmelliğe ulaşmak için titiz bir arayış olarak tanımlanmaktadır (Moreh, 1998). Bununla birlikte psikoloji literatüründe birçok tanımla karşılaşılmaktadır ancak mükemmeliyetçiliğin nasıl tanımlanacağı konusu hala tartışılmaktadır.

Strip ve Hirsch (2000)'e göre mükemmeliyetçilik, yeterince mükemmel ve yüksek standartlara sahip olmayan şeylerden memnun ve mutlu olmama durumudur.

Freud (1959) ise mükemmeliyetçiliği, abartılı bir süper ego işlevi olarak tanımlamıştır. Ayrıca Horney (1937), birçok mükemmeliyetçi çabayı, benliğin kusurlarını kabul etmek için nevrotik bir yetersizlik olarak görmüştür (Gilman ve Ashby, 2003).

Hollender (1978), mükemmeliyetçiliği, “kendini ya da başkalarını, kendisinin talep ettiği durumdan daha yüksek bir performans kalitesi talep etme pratiği” olarak tanımlamıştır (Slade ve Owens, 1998). Ayrıca Burns (1980), mükemmeliyetçilerin gerçekçi olmayan ve imkânsız hedefler doğrultusundaki mükemmelliği zorladıklarında, yalnızca azaltılmış üretkenliği değil, aynı zamanda sağlık, zayıf öz-kontrol, sorunlu kişisel ilişkiler ve düşük benlik saygısını da içeren bir bedel ödediklerini ifade etmiştir (Ashby ve Rice, 2002).

Hamachek (1978), mükemmeliyetçiliği “normal ve olumlu”, “nevrotik ve olumsuz” olarak sınıflandıran ilk araştırmacılar arasındadır. Hamachek (1978)’e göre normal mükemmeliyetçiliğe sahip olan bireyler ile nevrotik mükemmeliyetçiliğe sahip olan bireyler arasındaki fark, normal mükemmeliyetçilerin nevrotik olanlara göre kendilerine belirledikleri yüksek standartlara ulaşamadıklarında tatminsizlik yaşamayarak, kendilerini katı bir şekilde eleştirmemeleridir (Path, 1984). Ayrıca Hamachek’in bu tanımının mükemmeliyetçiliğin olumlu taraflarını belirleme çabalarının ortaya çıkmasını sağladığı görülmektedir (Ulu, 2007). Benzer bir şekilde, Enns ve Cox (2002), adaptive (uyumlu) mükemmeliyetçiliği, yüksek ama ulaşılabilir kişisel standartlar, düzen ve organizasyon için bir tercih, bir tatmin duygusu, mükemmeliyet arzusu ve olumlu ödüller elde etme motivasyonu olarak tanımlamıştır. Maladaptive (uyumsuz) mükemmeliyetçiliğe bakıldığında ise, gerçekçi olmayan yüksek standartlar, hatalar üzerinde yoğun kaygı ve diğerlerinden mükemmel olmak için algılanan baskı, bireyin performansı ile kişisel standartlar arasındaki büyük tutarsızlık olarak tanımlandığı görülmektedir. Aynı zamanda Kottman ve Ashby (2000) de mükemmeliyetçiliğin olumlu yönlerinin göz ardı edilmemesi gerektiğini vurgulamışlardır. Ayrıca yüksek kişisel standartlar belirlemenin ve düzenlilik ihtiyacının bireyin performansını artırarak geliştirdiğini, olumlu mükemmeliyetçilerin yüksek kişisel standartlara ulaşamama konusunda kaygı yaşamadıklarını ancak olumsuz mükemmeliyetçilerin belirledikleri standartlara ulaşamadıklarında yüksek kaygı yaşadıklarını ifade etmişleridir.

2.6.2. Mükemmeliyetçiliğin Kuramsal Açıklaması

Psikanalitik Yaklaşım

Mükemmeliyetçilik ile ilgili çalışmaların temelini oluşturarak başlamasına neden olan yaklaşım psikanalitik kuramdır. Bu kuramın kurucusu olan Freud (1959) mükemmeliyetçiliği, yüksek başarı için katı standartlar ve istekler belirleyen abartılmış süperegonun bir ürünü olarak kabul etmektedir (Akt. Tuncer, 2006). Başka bir ifade ile Freud, süperegonun işlevleriyle bireyin kusursuz olma çabasını ilişkilendirmektedir. Bireyin yaşadığı kusursuz görünme ve kusursuz olma isteğinin başlangıç noktasının çocukluk dönemi olduğu belirtilmektedir (Gençtan, 2002).

Psikanalitik yaklaşım aynı zamanda mükemmeliyetçiliği, insanın psikoseksüel gelişim evrelerinden anal dönemde sağlıklı bir gelişimin sonucu oluşan nevrotik bir bozukluk olarak tanımlamaktadır. Özellikle tuvalet eğitimi sırasındaki ailenin tutumu sonucu çocuk ileri yaşamında farkında olmadan mükemmeliyetçiliğinde içinde bulunduğu sağlıklı davranışlar geliştirebilmektedir (Gençtan, 2002).

Bütüncül (Holistik) Psikoloji Yaklaşımı

Horney'in mükemmeliyetçilik konusundaki görüşleri Freud'un görüşlerinden ayrılmaktadır. Horney (1995)'e göre mükemmeliyetçilik kavramı çevrenin ve ailenin tutum ve davranışlarından etkilenmekle birlikte bireyin kişiliğinde oldukça etkili olmaktadır. Çocuğun davranış şekilleri kişiliğinin bir parçası haline geldiği zaman bu durum "nevrotik ihtiyaç" olarak adlandırılmaktadır. Bu nevrotik ihtiyaçlar sonucunda ortaya çıkan kişilik tiplerinden biri de mükemmellik ve bağımsızlık arayışı içinde olan bir kişiliktir. Aynı zamanda Horney kusursuzluğun (mükemmelliğin) ideal benliğinin gelişiminde önemli olduğunu savunmaktadır (Schultz ve Schultz, 2016).

Bireysel Psikoloji Yaklaşımı

Adler, insan koşullarını iyimser bir şekilde değerlendirmiştir ve insanların davranışlarını, doğuştan gelen mükemmellik için çabalama eğilimlerinin oluşturduğunu ifade etmiştir (Murdock, 2014). Ayrıca Adler (1930)'e göre insan gelişiminin temel gerçeğini, ruhun dinamizmi ve amaca yönelikliği oluşturmaktadır. Çocuk yaşamının ilk evresinden itibaren gelişim uğrunda sürekli bir savaşım durumunu yaşamaktadır. Bu savaşım bilinçsiz oluşturulan ve amaçla uyum içerisindeki bir savaşımdır. İlgili amaç da büyüklük, mükemmellik ve üstünlük ideallerinden biridir (Adler, 2016).

Aynı zamanda Adler (1937) mükemmel olma çabasını, başarıya isteğinin hem içsel hem de dışsal nedenlerin baskısı ayrıca bireyin anlamlı yaşam amaçlarına ulaşma çabası olarak açıklamaktadır. Bununla birlikte, hayal edilen üstünlük seviyesine erişebilmek adına aşırı çaba harcanması nevrotik davranışların en önemli özelliklerinden biri olarak görülmektedir (Akt. Tuncer, 2006).

Bilişsel Yaklaşım

Brown ve Beck (2002), mükemmeliyetçiliği bilişsel yaklaşım çerçevesinde açıklamaktadır. Beck'e göre; bireyin kendine, dünyaya ve geleceğe yönelik olumsuz düşünceleri, duygusal bozuklukların temelini oluşturmaktadır. Aynı şekilde mükemmeliyetçiliğin temelinde de bilişsel hatalar yer almaktadır. Bilişsel hataları ise bireyin düşüncesinde bulunan sistematik ve sürekli mantık hataları oluşturmaktadır (Akt. Tuncer, 2006).

Akılcı- Duygusal Yaklaşım

Akılcı-Duygusal yaklaşıma göre, ruhsal sağlık üzerinde olumsuz etkisi olan başlıca nedenlerden biri akılcı olmayan düşüncelerdir (Doğan, 1995). Ellis (1977)'e göre, mükemmeliyetçilik mantıksız inançlardan kaynaklanmaktadır. Bu mantıksız inançlara göre ise bireyin kabul edilebilir olabilmesi için her konuda yeterli, yetenekli ve hatasız bir şekilde her şeyin üstesinden gelebilmesi gerekmektedir (Büyükbayraktar, 2011). Akılcı olmayan düşüncelerden, mümkün olan her bakımdan başarılı ve yeterli olma zorunluluğu düşüncesinin, bazı işlerin yolunda gitmemesinin felaket ve korkunç bir durum olduğu düşüncesinin ve sorunların doğru, kesin ve mükemmel tek bir çözümü olduğu düşüncesiyle birlikte eğer bu mükemmel çözüm bulunamazsa, sonucun felaket olacağı düşüncesinin, mükemmeliyetçiliğin oluşumunda etkili olduğu ifade edilmektedir (Ellis, 2002).

Tek Boyutlu ve Çok Boyutlu Bakış Açısıyla Mükemmeliyetçilik

Mükemmeliyetçiliğin tek boyutlu mu yoksa çok boyutlu mu bir kavram olduğu literatürde önemli bir yer almaktadır. Mükemmeliyetçiliği tanımlamak ve ölçmek için yapılan erken girişimlerin birçoğunun kavramı tek boyutlu olarak kabul ettiği görülmektedir. Tek boyutlu mükemmeliyetçilik akılcı ya da işlevsel olmayan tutum ve inançlar gibi bilişsel faktörlere odaklanmaktadır (Flett ve Hewitt, 2002). Ancak daha sonra geliştirilen kavramsallaştırmaların, tek boyutlu tanımların mükemmeliyetçiliği

tanımlamada yeterli olmadığı görülerek 1990'lardan itibaren mükemmeliyetçilik çok boyutlu bir kavram olarak ele alınmaktadır (Ulu, 2007).

Mükemmeliyetçiliğin çok boyutlu olarak değerlendirilmesi konusundaki asıl çalışmalar bireyin kendi içindeki bileşenleri kadar, kişilerarası bileşenlerin de üzerine odaklanmaktadır (Frost ve ark., 1990). Mükemmeliyetçiliğin boyutlarını açıklayan iki önemli tanım üzerinde durulmaktadır. Bunlardan ilki Frost ve arkadaşlarının (1990), diğeri ise Hewitt ve Flett'in (1991) tanımıdır.

Frost ve arkadaşları (1990)'na göre mükemmeliyetçilik, yüksek standartlar belirleme, hatalara aşırı dikkat, performansın kalitesinden şüphe duyma, kendini katı bir şekilde eleştirme, ebeveynlerinin kendisi ile ilgili beklenti ve değerlendirmelerine, düzen ve organizasyona aşırı önem verme olarak tanımlanmaktadır. Sonuç olarak bu tanıma göre mükemmeliyetçilik aşırı derecede eleştirel kendilik değerlendirilmeleri ve yüksek standartlar oluşturma eğilimi içermektedir (Antony ve ark., 1998).

Hewitt ve Flett (1991) ise mükemmeliyetçiliği üç farklı boyutta ele almaktadır. Bunlar; kendine yönelik mükemmeliyetçilik, başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik ve başkalarınca belirlenen mükemmeliyetçiliktir. Kendine yönelik mükemmeliyetçilikte birey kendisine yüksek standartlar belirleyip, kendi performansını katı bir şekilde değerlendirerek eleştirmektedir. Başkalarına yönelik mükemmeliyetçilikte ise bireyin önemli gördüğü insanlar için yüksek performans hedefleri belirlediği, onlardan mükemmel olmalarını istediği ve performanslarını katı bir şekilde değerlendirdiği görülmektedir. Son olarak başkalarınca belirlenen mükemmeliyetçilikte bireyler, kendileri için önemli gördükleri insanların ya da toplumun kendilerinden mükemmel olmalarını beklediklerine ve performanslarını katı bir şekilde değerlendirdiklerine inanmaktadırlar.

Bu araştırmada Frost ve arkadaşlarının (1990) çok boyutlu mükemmeliyetçilik tanımlamasından yola çıkılmıştır.

2.7. İlgili Araştırmalar

2.7.1. Sosyal Gönüş Kaygısı İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Makas ve Çelik (2018), erken dönem uyumsuz şemalar ile sosyal görünüş kaygısı arasındaki ilişkiyi incelemek adına toplam 381 üniversite öğrencisinin katılımıyla bir araştırma yürütmüştür. Yapılan araştırmanın sonucunda bütün erken dönem uyumsuz şemaların sosyal görünüş kaygısıyla pozitif yönde anlamlı bir şekilde ilişkili olduğu görülmüştür. Aynı zamanda çalışmada duygusal yoksunluk, başarısızlık, iç içelik/bağımlılık, ayrıcalıklık/yetersiz özdenetim, onay arama ve cezalandırıcılık erken dönem uyumsuz şemalarının katılımcıların sosyal görünüş kaygısı düzeylerini anlamlı düzeyde yordadığı bulgular arasındadır.

Trekels ve Eggermont (2017), ergenlik dönemindeki bireylerde, görünüm odaklı dergilere maruz kalma durumu ile sosyal görünüş kaygısı arasındaki ilişkiyle ilgili, 6 aylık aralıklar ile boylamsal bir çalışma yapmışlardır. Bu çalışma sonucunda, görünüm odaklı dergiye maruz kalmanın, görünüş ideallerinin içselleştirilmesiyle ve sosyal ödüllerin çekiciliğe atfedilmesiyle ayrıca sosyal görünüş kaygısı ile ilişkili olduğu bulunmuştur.

Kozan ve Hamarta (2017), beliren yetişkinlik döneminde demografik özelliklerin, bağlanma stilleri ile sosyal görünüş kaygılarının beden imgesi baş etme stratejilerinin üzerindeki yordayıcı gücünü incelemiştir. Çalışma grubunu 345 üniversite öğrencisinin oluşturduğu bu araştırma sonucunda, katılımcıların bağlanma stilleri ve sosyal görünüş kaygısı düzeyleri ile beden imgesi baş etme stratejileri arasında anlamlı ilişkiler olduğu görülmüştür. Ayrıca incelemeler sonucunda bağlanma stillerinin baş etme stratejilerinden görünüşü düzeltme ve kaçınmanın yordayıcıları olduğu, sosyal görünüş kaygısının ise beden imgesi baş etme stratejileri (kaçınma, görünüşü düzeltme ve olumlu mantıksal kabul) önemli düzeyde yordadığı görülmüştür.

Bakalim (2016), kadın ve erkek üniversite öğrencilerinin beden memnuniyetinin kendine güven yaklaşımı (self- confident) ve sosyal görünüş kaygısı arasındaki ilişki üzerindeki aracı etkilerini inceleme amacıyla bir araştırma yürütmüştür. Sonuçlara göre genel beden memnuniyetinin kendine güven yaklaşımı ile kadınlar, erkekler ve toplam örneklem için sosyal görünüş kaygısı arasındaki ilişkide aracılık ettiği görülmüştür.

Levinson, Rodebaugh, White, Menatti, Weeks, Lacovino ve Warren (2013), sosyal kaygı ve yeme bozuklukları için farklı veya paylaşılan risk faktörleri üzerine bir

araştırma gerçekleştirmişlerdir. Ayrıca risk faktörleri olarak önerilen sosyal görünüş kaygısı, genel olumsuz değerlendirilme korkusu ve mükemmeliyetçilik birlikte incelenmiştir. Sonuç olarak bu çalışmada, sosyal görünüş kaygısının, sosyal kaygı ve yeme bozuklukları arasında paylaşılan bir risk faktörü olduğu, negatif değerlendirilme korkusunun ise sadece sosyal kaygı için bir risk faktörü olduğu, ancak mükemmeliyetçiliğin her iki durum için de bir risk faktörü olmadığı bulunmuştur.

Claes ve arkadaşları (2011), yeme bozukluğu görülen kadın hastalar örneğinde sosyal görünüş kaygısı ölçeğinin psikometrik özelliklerini incelenmişlerdir. Bulgulara göre, yeme bozukluğu olan hastaların görünüşlerini olumsuz olarak değerlendirmeye yönelik kaygılarını değerlendirmek için sağlam bir ölçektir. Aynı zamanda sosyal görünüş kaygısı ile vücut kitle indeksi, incelik ve vücut memnuniyetsizliği arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bir başka bulguda ise, sosyal görünüş kaygısı ile kişilik boyutlarından duygusal problemler (depresyon, anksiyete) ve kişilerarası problemler (şüphencilik, itaatkarlık gibi) arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir.

Archibald (2010) yaptığı çalışmada, beden imajı ve sosyal kaygının problemleri içme davranışıyla ilişkisini incelemeyi amaçlamıştır. Elde edilen bulgulara göre, bireylerin içme miktarının sosyal kaygı düzeyleri ve beden imajlarına ilişkin endişeleriyle ilişkili olmadığı bulunmuştur. Aynı zamanda beden imajı ile ilgili kadınların erkeklere göre daha fazla endişeli olduğu ve sosyal kaygı düzeylerinin de kadınlarda daha yüksek olduğu görülmüştür.

Dion, Dion ve Keelan (1990), sosyal değerlendirme kaygısının bir boyutu olarak görünüm kaygısını 300 üniversite öğrencisi ile incelemiştir. Bu inceleme sonucunda kadınların görünüm kaygılarının daha yüksek olduğu; aynı zamanda kadınların görünüm kaygısının benlik saygısı ile negatif, utangaçlık, sosyal kaçınma ve sıkıntı, benlik bilinci ile pozitif yönde ilişkili olduğu bulunmuştur.

2.7.2. Mükemmeliyetçilik ile İlgili Yapılan Araştırmalar

Sotardi ve Dubien (2019), Yeni Zelanda da üniversite öğrencilerinde Frost Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği'nin psikometrik özelliklerini incelemiştir.

Araştırma sonucunda ölçeğin geçerli ve güvenilir bir araç olmasının yanı sıra yüksek beklentilerin bireyin refahı (wellbeing) üzerindeki olumsuz etkilerinin erkeklerde daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca mükemmeliyetçiliğin bireyin göstermiş olduğu performansla da ilişkili olduğu bulunmuştur.

Curran ve Hill (2019), yapmış oldukları meta-analiz çalışmasında 27 yılda (1989-2016) üniversite öğrencilerinde kültürel değişimlerin çok boyutlu mükemmeliyetçilikteki bir artışla örtüşüp örtüşmediğini araştırmışlardır. Çapraz zamansal meta-analiz, mükemmeliyetçilik düzeylerinin doğrusal olarak arttığını ortaya koymuştur. Mükemmeliyetçilik puanlarındaki cinsiyet ve ülkelerarası farklılıklar kontrol edilirken bu eğilimler devam etmiştir. Genel olarak, gözlemlenen artışın büyüklüğüne göre, bulgular son nesil gençlerin başkalarının kendilerinden daha talepkar olduğunu, başkalarından daha talepkar olduğunu ve kendilerinden daha talepkar olduğunu algıladığını göstermektedir.

Smith ve arkadaşları (2017), mükemmeliyetçiliğin zararları doğrultusunda intihar ile ilişkisini meta-analiz çalışması yaparak incelemiştir. Bulgulara göre; başkalarınca belirlenen mükemmeliyetçilik, hata yapma endişesi, eylemler hakkında şüpheler, tutarsızlık, kendine yönelik mükemmeliyetçilik ve yüksek kişisel standartlar ile intihar düşüncesi arasında ılımlı pozitif ilişkiler bulunmuştur. Aynı zamanda ebeveyn eleştirisi ve ebeveyn beklentilerinin de intihar düşüncesi ile küçük pozitif ilişkisi olduğu görülmüştür.

Abuhanoğlu ve arkadaşları (2015) sağlık insan gücü yetiştiren bir üniversitede mükemmeliyetçiliği incelemiştir. Bulgulara göre; kendine yönelik ve başkalarınca belirlenen mükemmeliyetçilik erkeklerde kadınlara göre daha yüksektir. Ayrıca mükemmeliyetçiliğin (kendine yönelik, başkalarına yönelik, başkalarınca belirlenen) okul türüne, aile gelirine, babanın öğrenim durumuna, kardeş sayısına ve kişilerin yaşadığı yere göre de farklılaşma gösterdiği görülmüştür.

Hill ve Curran (2015), yaptıkları bir meta-analiz çalışmasında çok boyutlu mükemmeliyetçilik ile tükenmişlik arasındaki ilişkileri incelemiştir. 43 araştırmadan elde edilen bulgulara göre; mükemmeliyetçi kısıtlamalar ile genel tükenmişlik ve tükenmişlik belirtileri arasında negatif yönde küçük anlamlı ilişkiler olduğu veya

anlamli olmayan iliskiler gorulmüstür. Ayrıca bunun aksine, mükemmeliyetçi kaygılar ile genel tükenmişlik ve tükenmişlik semptomları arasında pozitif yönde orta-büyük iliskilerin olduğu tespit edilmiştir.

Periasamy ve Ashby (2002), mükemmeliyetçilik ile kontrol odağı arasındaki ilişkiyi inceleyen bir araştırma yürütmüşlerdir. Araştırmacılar, uyumlu mükemmeliyetçilerin ve uyumsuz mükemmeliyetçilerin, mükemmeliyetçi olmayanlara göre iç kontrol puanlarının anlamlı derecede daha yüksek olduğunu ve uyumsuz mükemmeliyetçilerin, uyumlu mükemmeliyetçi ve mükemmeliyetçi olmayanlardan önemli ölçüde daha yüksek dış kontrol odağına sahip olduğunu bulmuşlardır.

2.7.3. Algılanan Ebeveyn Tutumları İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Alabay (2017), okul öncesi dönemde çocuğı olan anne ve babaların tutumlarını farklı değişkenlerle beraber incelemiştir. Yapılan araştırmada, çalışmayan ebeveynlerin daha koruyucu bir tutum içinde olduğu görülmüştür. Ayrıca ebeveynlerin otoriter ve aşırı koruyucu tutumlarının çocukların gelişimi ile ilgili katıldıkları seminerlere göre düştüğü ve ebeveynlerin erkek çocuklarına kızlara oranla daha otoriter tutum sergiledikleri tespit edilmiştir.

Mousavi, Low ve Hashim (2016); Malay, Çin, Hindistan, Arap ve Avrupa / Amerikan kökenli ergenlik dönemindeki bireylerde algılanan ebeveyn tutumları ile kaygı arasındaki ilişkiyi ve bu ilişkiler üzerindeki kültürel grup etkilerini incelemeyi amaçlamışlardır. Bulgulara göre; Asya örneklemini Avrupa ve Amerika'ya göre daha fazla kaygı belirtisi bildirmişlerdir. Algılanan ebeveyn tutumlarından reddedicilik, endişeli yetiştirme ve kontrol/ aşırı koruyuculuk ile yüksek kaygı arasında kültürel gruplardan bağımsız olarak ilişki tespit edilmiştir. Ayrıca ebeveyn tutumları ile kaygı arasındaki ilişkinin kültürel bağlamda farklılık gösterdiği görülmüştür.

Nishikawa, Sundbom ve Höglöf (2010), Japon ergenlerde algılanan ebeveyn tutumları, bağlanma tarzı, benlik kavramı ve ruh sağlığı sorunları arasındaki ilişkileri incelemiştir. Bulgular; güvensiz bağların (kaçınma ve kararlılık) ve ebeveynlerden algılanan reddetmenin, erkekler arasındaki içselleştirme ve dışsallaştırma sorunlarının

yordayıcıları olduğunu, tüm işlevsiz ebeveynliklerin (reddetme, aşırı korunma ve endişeli yetiştirme) kızlar arasında bu sorunların belirleyicileri olduğunu göstermiştir. Ayrıca benlik kavramının (sosyal, duygusal ve fiziksel) içselleştirme ve dışsallaştırma sorunlarının bir yordayıcısı olduğu ve bu sorunların öngörülme gücünün kızlarda erkeklere göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Yazdkhasti (2006) yürüttüğü araştırmada, çocukların algıladıkları anne kabul ve reddinin ve mizacının çocukluk kaygısı ve davranış problemleri üzerindeki etkisini incelemiştir. 8-11 yaş aralığında 160 çocuk ile yaptığı araştırmada, çocukların annelerine dair reddetme algılarının kaygının büyük bir öngörücüsü olduğu bulunmuştur.

Veneziano (2003), farklı sosyokültürel bağlamlarda baba sıcaklığı ile çocuk davranışı arasındaki ilişkiyi karşılaştırmaları metodoloji kullanarak incelemiştir. Sonuçlara göre; baba fiziksel bulunabilirliğinin, baba sıcaklığını ve sevgisini algılamak için yeterli olmadığı görülmüştür. Ayrıca bireylerin işleyişini baba sıcaklığının anne sıcaklığından daha iyi bir şekilde yordadığı tespit edilmiştir.

2.7.4. Sosyal Görünüş Kaygısı ve Mükemmeliyetçilik Arasındaki İlişki ile İlgili Yapılan Araştırmalar

Levinson ve Brosos (2017), yaptıkları bir çalışmada, 300 kadın ile diyet kısıtlaması, sosyal görünüş kaygısı, mükemmeliyetçiliğin bir bileşeni olan hata yapma endişesi ve tıknırcasına yeme arasındaki ilişkiyi 6 aylık bir takip ile test etmişlerdir. Sonuç olarak sosyal görünüş kaygısının, diyet kısıtlamasının ve hata yapma endişesinin her birinin tıknırcasına yemeyi öngördüğü bulunmuştur. Ayrıca test edilen modelde, sosyal görünüş kaygısının, hata yapma endişesi ile tıknırcasına yeme arasındaki ilişkiye aracılık ettiği görülmekle birlikte diyet kısıtlamasının, hata yapma endişesi ile tıknırcasına yeme arasındaki ilişkiye aracılık etmediği görülmüştür.

Barnes ve Caltabiano (2017), mükemmeliyetçilik, beden imgesi, bağlanma tarzı ve benlik saygısının ortoreksiya nervoza yordayıcısı olup olmadığını araştırmak amacıyla bir araştırma yürütmüşlerdir. Korelasyon analizi sonuçları, yüksek ortoksik eğilimlerin, mükemmeliyetçilik (kendine yönelik mükemmeliyetçilik, başkalarına

yönelik mükemmeliyetçilik ve sosyal kaynaklı mükemmeliyetçilik), görünüm oryantasyonu, aşırı kilo endişesi, kendi kendine sınıflandırılmış ağırlık ve korkulu ve küçümseyen (dismissing) bağlanma stilleri ile yüksek puanlarla önemli ölçüde ilişkilerinin olduğunu ortaya koymuştur. Ortoreksiya nervoza ile benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Ayrıca aşırı kilo endişesi, görünüm oryantasyonu ve yeme bozukluğu öyküsünün varlığının, ortoreksiya nervoza öyküsünün anlamlı yordayıcıları olduğu ve en güçlü yordayıcısının yeme bozukluğu öyküsü olduğu tespit edilmiştir.

Ekşi, Arıcan ve Yaman (2016), sosyal görünüş kaygısı ve mükemmeliyetçiliğin meslek lisesinde öğrenim gören öğrencilerin riskli davranışlarını yordama gücünü araştırmayı amaçlamışlardır. Çalışmaya 369 meslek lisesi öğrencisi katılım göstermiştir. Bulgulara göre sosyal görünüş kaygısı, kendine yönelik mükemmeliyetçilik ve başkalarınca belirlenen mükemmeliyetçilik riskli davranışların %14' ünü açıklamaktadır. Aynı zamanda sosyal görünüş kaygısının riskli davranışları yordama gücünün daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Gautreau ve arkadaşları (2015), yaptıkları araştırmada özelleştirilmiş mükemmeliyetçilik (yoğun öz-geri tepme, algılanan başarısızlıklara olumsuz tepkiler ve eylemler hakkında kendinden şüphe etme) ile sosyal kaygı arasındaki ilişkiyi boylamsal bir çalışma yaparak incelemişlerdir. Bulgulara göre; sosyal kaygı özelleştirilmiş mükemmeliyetçilikte artışları öngörmüştür. Ayrıca kendini eleştiren mükemmeliyetçiliğin toplumsal kaygının bir sonucu olduğu ifade edilmiştir.

Çağlar ve arkadaşları (2010), yapmış oldukları araştırmada ergenlerde sosyal fizik kaygı düzeylerinin ve cinsiyetin psikolojik özellikler ve psikolojik sağlık ile ilgili davranışlar üzerinde etkisi olup olmadığını incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırma bulgularına göre ise, mükemmeliyetçilikten daha yüksek puan alan kişilerin bedenlerine yönelik negatif algılarının ve negatif fiziksel özdeğerlerinin daha yüksek olduğu görülmüştür.

Hanstock ve O'Mahony (2002), yaptıkları araştırmada mükemmeliyetçilik ile görünüm endişesi arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Analizlerin sonuçlarına göre ise, genel psikopatoloji kontrol edildikten sonra, yüksek düzeyde mükemmeliyetçilik ile

özellikle akne ve genel görünüm hakkında endişelenme eğilimi arasında ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Hewitt, Flett ve Ediger (1995), kadın üniversite öğrencileriyle beraber mükemmeliyetçiliğin boyutları ile yeme bozuklukları, beden imgesi ve görünüş özsaygısı arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlayan bir araştırma yürütmüşlerdir. Analiz bulgularına göre, kendine yönelik mükemmeliyetçilik sadece anoreksik semptomlarla ilişkilidir. Ayrıca başkalarınınca belirlenen mükemmeliyetçilik ile mükemmeliyetçiliğin kendini sunma boyutlarının yeme bozukluklarıyla beraber beden imajı ile de ilişkili olduğu bulunmuştur.

2.7.5. Sosyal Görünüş Kaygısı ile Algılanan Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişki ile İlgili Araştırmalar

Amianto ve arkadaşları (2017), beden imajı ve ailenin işlevselliği ile ilgili 2000 ve 2017 yılları arasında yapılmış olan araştırmaları incelemişlerdir. Çalışmaların birçoğu çevreden gelen baskıları durdurma ve beden imajı memnuniyetini artırmada aile içindeki ilişkilerin kesin rol oynadığını göstermiştir. Ayrıca anne ve babanın etkileri farklı olmakla birlikte güvensiz bağlanma tarzının bireyin kendi vücudunun çevreden edinilmiş standartlara göre olumsuz değerlendirmede etkili olduğu görülmüştür.

Densham ve arkadaşları (2017), çocukların beden dismorfik bozukluğuna özgü semptomlarını ebeveyn ilişkileriyle incelemeyi ve hem doğrudan hem de dolaylı ilişkileri görünüşe dayalı ret duyarlılığı ile test etmeyi amaçlamışlardır. Bulgulara göre; ebeveynlerin kilo ve görünümle ilgili alaylarının ergenlerin beden dismorfik bozukluğuna benzer yüksek semptomlar ile ilişkili olduğu görülmüştür.

Boutelle ve arkadaşları (2009), ebeveyn ile çocuk arasındaki bağlantı ile depresif belirtiler, benlik saygısı ve vücut memnuniyeti arasındaki ilişkiyi 2516 kadın ve çocuklarıyla birlikte incelemişlerdir. Araştırma sonucuna göre, ebeveyn çocuk bağlantılılığının kadınlarda vücut memnuniyetini, erkeklerde benlik saygısını arttırdığı ayrıca hem erkeklerde hem de kadınlarda depresif belirtileri azalttığı görülmüştür.

Rodgers ve Chabrol (2009), ebeveyn tutumlarının etkilerinin olumsuz beden imajı ve düzensiz beslenme üzerindeki sosyokültürel baskılara katkısına ilişkin derleme çalışması yapmışlardır. Mevcut veriler, ebeveynlerin sosyokültürel baskıların güçlü iletişimcileri olduğunu göstermektedir. Sözlü mesajlar ve aktif teşvik yoluyla ebeveyn etkilerinin, çocukların vücut kaygıları ve yeme davranışları üzerinde etkisinin olduğu görülmüştür. Sonuç olarak, hem anneler hem de babalar çocukları için önemli etki kaynaklarıdır.

Leung, Heimberg, Holt ve Bruch (1994), ebeveyn tutumlarının bazı kültürlerde sosyal kaygı ile ilişkili olabileceği düşüncesiyle yaptıkları çalışmada, Amerikan sosyal fobikleri ile Amerikan ve Çin/Çin Amerikan gönüllü örnekleri arasındaki sosyal kaygı ve ebeveynlerinin çocuk yetiştirme tutumlarıyla nasıl ilişkili olabileceğini araştırmıştır. Sonuçlara göre, Çinli/Çinli Amerikalıların ve Amerikan sosyal fobiklerin ebeveynlerinde çocukları sosyal faaliyetlerden soyutlama, başkalarının aşırı vurgulanması, disiplin için utanç taktiklerinin kullanılması görülmüştür. Genel olarak, başkalarının görüşlerini vurgulayan bir ebeveyn tutumu ile çocuklardaki utanç taktikleri ve sosyal kaygı arasındaki ilişkinin Amerikan örneğinde Çinli/Çinli Amerikan örneğinden daha belirgin olduğu görülmüştür.

2.7.6. Mükemmeliyetçilik ve Algılanan Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişki ile İlgili Araştırmalar

Matyja (2019) yaptığı bir araştırmada, algılanan baba tutumlarının retrospektif olarak değerlendirildiğinde kadınlarda benlik saygısı ve mükemmeliyetçilik açısından farklılaşmalarını incelemeyi amaçlamıştır. Elde edilen araştırma sonuçları, algılanan baba tutumlarının geriye dönük olarak değerlendirilmesinde kadınlarda benlik saygısı ve mükemmeliyetçilik açısından farklılaşmanın ortaya çıktığını göstermektedir. Babalarının tutumlarını negatif olarak değerlendiren kadınların uyumsuz mükemmeliyetçilikte daha yüksek puan ortalamasına sahip oldukları görülmüştür. Ayrıca genel benlik saygısı ve boyutlarında (yani sevilme, kendini kontrol etmek, benlik saygısını savunmada güçlendirmek, kendini kabul etmek, popülerlik, kimlik entegrasyonu) babalarının tutumlarını olumlu olarak tanımlayan kadınların negatif algılayanlara göre daha yüksek puan ortalamasına sahip olduğu tespit edilmiştir. Babaların algılanan olumlu ve olumsuz tutumlarının geriye dönük olarak

değerlendirilmesinin uyumsuz mükemmeliyetçiliğin yanı sıra genel benlik saygısı ve boyutlarının da yordayıcısı olduğu bulunmuştur. Ayrıca mükemmeliyetçilik türleri ile genel benlik saygısı arasında anlamlı korelasyonlar olduğu tespit edilmiştir.

Reilly, Stey ve Lapsley (2016), algılanan ebeveynlik tutumlarının iki yönü (özerklik desteği ve psikolojik kontrol) ve düzensiz beslenme ile ilişkilerin bir aracısı olarak sosyal kaynaklı mükemmeliyetçiliği incelemiştir. Sonuçlar psikolojik kontrol ve otonomi desteğinin yeme patolojisi ile orta derecede ilişkili olduğunu göstermiştir. Buna ek olarak, ebeveynlik değişkenlerinin mükemmeliyetçilik yoluyla düzensiz beslenme üzerindeki dolaylı etkisinin hem anne hem de baba tutumları için anlamlı olduğu bulunmuştur. Değişkenlerin yönlülüğü tersine çevrildiğinde değişkenlerin arasındaki varsayılan ilişkileri destekleyen dolaylı etkilerin anlamlı olmadığı görülmüştür.

Avcanok (2013) yaptığı çalışmada, anne baba tutumları ile mükemmeliyetçilik ve yılmazlık arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Çalışma 18-27 yaş aralığında bulunan 151 üniversite öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Bulgulara göre; demokratik ve koruyucu istekçi anne baba tutumlarının artmasıyla başkalarınınca belirlenen mükemmeliyetçilikte artmaktadır. Aynı zamanda bireylerin kendilerine ve başkalarına yönelik mükemmeliyetçilikleri azaldıkça yılmazlık düzeylerinin arttığı görülmüştür.

Kawamura, Frost ve Harmatz (2002), 145 Asyalı-Amerikalı ve 192 Kafkas-Amerikalı üniversite öğrencisi ile birlikte algılanan ebeveyn stilleri ile mükemmeliyetçilik arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlayan bir araştırma yürütmüşlerdir. Aynı zamanda bu çalışma mükemmeliyetçilik ile akademik başarı arasındaki ilişkiyi de içermektedir. Araştırmaya göre, genel olarak sert ve otoriter ebeveynlik stilleri, Kafkas-Amerikalı erkek ve kadınlarda ve Asyalı-Amerikalı kadınlarda mükemmeliyetçiliğin uyumsuz (maladaptive) bileşeni ile ilişkili iken, mükemmeliyetçiliğin uyumlu (adaptive) bileşeninin her iki etnik gruptaki yalnızca kadınlar için akademik başarıyla ilgili olduğu görülmüştür.

BÖLÜM 3. YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Bu çalışmada beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin algılanan anne baba tutumlarının ve mükemmeliyetçiliğin sosyal görünüş kaygıları üzerindeki yordayıcı gücünün incelenmesi amacıyla ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modelleri iki ya da daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan modellerdir (Karasar, 2005). Araştırma aynı zamanda nicel araştırma metodunda hazırlanmıştır. Ayrıca araştırma; genç yetişkinlerden anne babalarının kendilerine yönelik tutumlarını çocukluk dönemlerinde nasıl algıladıklarını değerlendirmeleri istendiğinden retrospektif (geriye dönük) bir araştırma niteliği taşımaktadır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında İstanbul ilindeki devlet ve vakıf üniversitelerinde eğitim gören 18-25 yaş arasında beliren yetişkinlik dönemindeki üniversite öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini ise bu üniversitelerin farklı bölümlerinde okuyan öğrenciler arasından random küme örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde ise evreni temsil eden katılımcıların toplam sayısının bilindiği durumlarda kuramsal olarak

örneklem büyüklüklerini belirlemeye yardımcı olan Cohen ve arkadaşları (2000)'nın oluşturduğu tablodan yararlanılmıştır (Akt. Can, 2014). Bu çalışmada araştırmanın yapıldığı tarihlerde devlet ve vakıf üniversitelerinde öğrenim gören toplam 84.834 öğrenci araştırmanın evrenini oluşturmuştur. Örneklem büyüklüğü, sözü edilen tablodaki değerler dikkate alınarak %95 güvenle minimum 384 kişi olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin veri toplama araçlarını hatalı veya eksik doldurma ihtimali göz önünde bulundurularak 549 kişiden veri toplanmıştır. Hatalı ve eksik doldurulan ölçekler ile değişkenlerin uç değerler aldığı ölçekler çıkarıldığında kalan toplam 448 öğrenci ise araştırmanın örneklemini oluşturmuştur.

Veri toplama sürecine dahil olan, minimum 18, maximum 25 yaş aralığındaki katılımcıların 284'ü (%63.4) kadın, 164'ü (%36.6) erkektir. Yaş ortalaması $x=21.02$, $ss=1.66$ 'dır. Ayrıca katılımcıların 254'ü (%56.7) Marmara Üniversitesi'nde, 194'ü (%43.3) Maltepe Üniversitesi'nde eğitim görmektedir. Öğrencilerin üniversite bazında ve genel olarak fakülterle göre dağılımı aşağıda tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcıların Fakülterle Göre Dağılımlarına İlişkin Betimleyici İstatistikler (Genel Grup)

	n	%
Eğitim Fakültesi	185	41.3
İşletme Fakültesi	36	8
Meslek Yüksekokulu	52	11.6
İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi	21	4.7
Teknoloji Fakültesi	72	16.1
Mühendislik Fakültesi	24	5.4
İletişim Fakültesi	48	10.7
İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi	10	2.2
Toplam	448	100

Araştırmaya katılan bireylerin genel olarak fakülte türlerine göre, %41.3 (n=185) eğitim fakültesi, %8 (n=36) işletme fakültesi, %11.6 (n=52) meslek yüksekokulu, %4.7 (n=21) insan ve toplum bilimleri fakültesi, %16.1 (n=72) teknoloji fakültesi, %5.4

(n=24) mühendislik fakültesi, %10.7 (n=48) iletişim fakültesi %2.2 (n=10) işletme ve yönetim bilimleri fakültesi şeklinde dağılım gösterdiği görülmüştür (Tablo 1).

Tablo 2. Katılımcıların Üniversite Bazında Fakülterle Göre Dağılımlarına İlişkin Betimleyici İstatistikler

		N	%
Devlet Üniversitesi	Eğitim Fakültesi	122	27.3
	İşletme Fakültesi	36	8
	Teknoloji Fakültesi	72	16.1
	Mühendislik Fakültesi	24	5.4
	Toplam	254	56.7
Vakıf Üniversitesi	Eğitim Fakültesi	63	14.1
	Meslek Yüksekokulu	52	11.6
	İletişim Fakültesi	48	10.7
	İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi	21	4.7
	İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi	10	2.2
	Toplam	194	43.3

Katılımcıların fakülterle göre dağılımları üniversite türlerine göre ayrılarak incelendiğinde, devlet üniversitesinde öğrenim görenler; %27.3 (n=122) eğitim fakültesi, %8 (n=36) işletme fakültesi, %16.1 (n=72) teknoloji fakültesi, %5.4 (n=24) mühendislik fakültesi olarak dağılım gösterirken vakıf üniversitesinde öğrenim görenler ise; %14.1 (n=63) eğitim fakültesi, %11.6 (n=52) meslek yüksekokulu, %10.7 (n=48) iletişim fakültesi, %4.7 (n=21) insan ve toplum bilimleri fakültesi, %2.2 (n= 10) işletme ve yönetim bilimleri fakültesi olarak dağılım göstermiştir (Tablo 2)

3.3. Veriler ve Toplanması

Bu bölümde araştırmada kullanılan veri toplama araçları ile veri toplama sürecine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

3.3.1. Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmada, örneklem grubunu oluşturan öğrencilere ait kişisel bilgileri elde etmek amacıyla, araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Bu formda öğrencilerden cinsiyet, yaş, öğrenim gördükleri üniversite ve fakülte türüne ait bilgileri almak üzere oluşturulmuş sorulara yer verilmiştir.

Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği (SGKÖ)

Bireylerin görünüşleriyle ilgili yaşadıkları sosyal kaygıyı ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir öz-bildirim ölçeği (self-report) olan Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği, 16 maddeden oluşan 5'li Likert tipi bir ölçektir. SGKÖ (1) Hiç Uygun Değil, (2) Uygun Değil, (3) Biraz Uygun, (4) Uygun, (5) Tamamen Uygun şeklinde bir cevaplama anahtarına sahiptir. Ölçekte sadece birinci madde tersten kodlanmaktadır. SGKÖ' den alınan yüksek puanlar görünüş kaygısının yüksek olduğunu göstermektedir.

SGKÖ'nin orijinal formu, bireylerin sosyal görünüş kaygılarını ölçmek amacıyla Hart ve arkadaşları (2008) tarafından geliştirilmiş olup; Türkçe uyarlaması; geçerlik ve güvenilirlik çalışması Doğan (2010) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliği açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi ile sınanmış ve 16 maddelik yapının Türk kültürü için de geçerli olduğu sonucuna varılmıştır. Ölçüt bağımlı geçerliğini saptamak üzere ölçeğin Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği ile ilişkisine bakılmış; iki ölçek arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu (.60, $p < .01$) tespit edilmiştir. SGKÖ'nin güvenilirlik analizleri sonucunda Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı .93, test tekrar test güvenilirlik katsayısı .85 ve test yarılama yöntemiyle hesaplanan güvenilirlik katsayısı .88 olarak bulunmuştur. Ölçeğin Türkçe formunun madde-toplam korelasyon katsayısı .32 ile .82 arasında olduğu sonucuna varılmıştır. Analizler, ölçeğin Türk üniversite öğrencileri üzerinde yeterli düzeyde geçerlik ve güvenilirlik değerlerine sahip olduğunu göstermiştir (Doğan, 2010). Bu araştırmanın örneklem grubu için ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı .92 olarak hesaplanmıştır.

Frost Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği (FÇBMÖ)

Bireylerin mükemmeliyetçilik eğilimlerini belirlemek amacıyla Frost, Marten, Lahart ve Rosenblate (1990) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkçe uyarlaması Kağan (2011) tarafından yapılmıştır. FÇBMÖ, 35 madde ve 6 alt boyuttan oluşan her maddenin 1 (kesinlikle katılmıyorum) ve 5 (kesinlikle katılıyorum) arasında puanlandığı 5'li Likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin orijinal halindeki 6 faktörlü yapının Türkiye örneklemindeki geçerliliği Kağan (2011) tarafından normalite düzeltmeli doğrulayıcı faktör analizi yaparak test edilmiş ve FÇBMÖ'nin 6 faktörlü yapısıyla Türk örnekleminde de geçerli olduğu bulunmuştur. Bu alt boyutlar; hata yapma endişesi (8 madde), kişisel standartlar (8 madde), ailesel beklentiler (5 madde), aileden eleştiri (4 madde), yaptığından emin olamama (4 madde) ve düzendir (6 madde). Ölçeğin iç tutarlılık katsayıları incelendiğinde; Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısının 0.91, test tekrar test sınıf içi korelasyon katsayısının 0.82 olduğu ve alt ölçekler için test tekrar test değerlerinin 0.63- 0.82 arasında değişim gösterdiği görülmüştür. Diğer taraftan; ölçeğin “düzen” alt boyutunun ölçeğin orijinaliyle paralel olarak FÇBMÖ'nün diğer alt ölçekleriyle ve ruhsal değişkenlerle ilişkisinin düşük çıkması nedeniyle bu alt boyutun puanlarının bağımsız değerlendirilmesi ve toplam puanın hesaplanmasına katılmaması önerilmektedir (Kağan, 2011). Araştırmacılar bu durumun nedenini düzen boyutunun diğer boyutların aksine sağlıklı mükemmeliyetçiliği ölçüyor olmasına bağlamışlardır (Frost ve Helmborg, 1993). Bu araştırmada da düzen boyutu mükemmeliyetçilik toplam puanına katılmamıştır. Bu araştırmanın örneklemi için hesaplanan Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı ölçek toplam puanı için .89 olarak bulunmuştur. Alt ölçekler için hesaplanan iç tutarlılık katsayıları ise .71 ve .92 arasında değişmiştir.

Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği-Çocuk Formu (KAET-Ç)

Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği-Çocuk Formu (KAET-Ç) yetişkinlerin çocukluk döneminde anne ve babalarının kendilerine yönelik tutumlarını nasıl algıladıklarını tutumları değerlendiren bir öz bildirim ölçeğidir. KAET-Ç 23 maddeden oluşan 4'lü likert tipi bir ölçek olup her madde 1 (hayır, hiçbir zaman) - 4 (evet, çoğu zaman) arasında puanlanmaktadır. Sadece 17. madde tersten kodlanarak puanlamaya dahil edilmektedir. Ölçek, duygusal sıcaklık (7 madde), aşırı koruyuculuk

(9 madde) ve reddedicilik (7 madde) olmak üzere toplan üç boyuttan oluşmaktadır. Ölçek formu anne ve baba için ayrı ayrı uygulanmaktadır.

KAET-Ç ölçeğinin orijinal formu Arrindell ve arkadaşları (1999) tarafından geliştirilmiş olup Türkçe uyarlaması Dirik ve arkadaşları (2015) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin geçerlik çalışmalarında ölçüt bağımlı geçerliğini sınamak üzere; Gözden Geçirilmiş Eysenck Kişilik Anketi-Kısaltılmış Formu'nun nörotizm ve dışadönüklük alt ölçekleri ve Özyeterlik Ölçeği ile ilişkisine bakılmış; hem anne hem baba için aşırı koruyuculuk boyutu ile özyeterlik arasında negatif ilişki bulunurken, aşırı koruyuculuk ve reddedicilik ile nörotizm arasında pozitif ilişkiler tespit edilmiştir. Ayrıca hem anne hem baba için duygusal sıcaklık alt boyutu ile dışa dönüklük arasında da pozitif bir ilişki bulunmuştur. KAET- Ç ölçeğinin güvenirlik analizleri kapsamında hesaplanan Cronbach Alpha değerlerine göre; iç tutarlılık katsayıları babalar için duygusal sıcaklık, aşırı koruyuculuk ve reddedicilik alt boyutları için sırasıyla 0.79, 0.73, 0.71'dir. Algılanan anne tutumları için iç tutarlılık katsayıları ise duygusal sıcaklık, aşırı koruyuculuk ve reddedicilik boyutları için sırasıyla 0.75, 0.72 ve 0.64'tür (Dirik, 2015). Bu araştırmanın örneklem grubu için hesaplanan Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayıları anneler için .60 ve .79 arasında; babalar için .62 ve .80 arasında değişmiştir.

3.3.2. Veri Toplama Süreci

Araştırmanın verileri toplanmadan önce, Maltepe Üniversitesi Etik Kurulu'ndan uygulama izni ve Marmara Üniversitesi Rektörlüğü'nden araştırma yapmak için ayrıca bir uygulama izin alınmıştır. Öğrencilerle uygulama yapabilmek için resmi ve gerekli olan bu izin alma süreci tamamlandıktan sonra veri toplama sürecine geçilmiştir. Veri toplama araçları öğrencilere sınıf ortamında araştırmacının kontrolünde uygulanmıştır. Veri toplama araçları ile ilgili, uygulamaya başlamadan önce katılımcılara sözlü ve yazılı gerekli tüm bilgiler verilmiştir. Ayrıca katılımcılara, araştırmaya dair gerekli bilgileri edindiklerine ve araştırmaya gönüllü olarak katılım gösterdiklerine dair bilgilendirilmiş onam formu imzalatılmış ve gönüllülük ilkesi dikkate alınmıştır. Kişisel Bilgi Formu, Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği, Frost Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği Türkçe Formu ve Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği-Çocuk Formu katılımcılara belirtilen sırada verilmiş ve uygulama 25-30 dk. sürmüştür. Uygulama sürecinde herhangi bir sorunla karşılaşılmasıdır.

3.4. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde SPSS 23.0 istatistik paket programı kullanılmıştır. Öncelikle her ölçek alt boyutlarına göre ayrılarak ters kodlanması gereken maddeler kodlanmıştır. Öncelikle uç değerleri tespit etmek amacıyla standart z puanlarına bakılmış ve ± 3 z standart puanının dışında kalan değerler çıkartılmıştır. Ardından normal dağılım durumunun incelenmesi ve kullanılacak istatistiksel testleri belirlemek amacıyla çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmıştır. Çarpıklık ve basıklık katsayılarının -1,5 ve +1,5 değerleri arasında yer alması verilerin normal dağılım gösterdiği şeklinde yorumlanabilir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Araştırma verilerinin sonuçlarından elde edilen çarpıklık ve basıklık katsayıları Tablo 3’de verilmiştir. Elde edilen değerler incelendiğinde, çarpıklık ve basıklık katsayılarının -1,5 ve +1,5 arasında yer aldığı ve dolayısıyla dağılımın normal olduğu söylenebilir. Bu aşamadan sonra dağılım normal olduğu için parametrik testlerin uygulanmasına geçilmiştir.

Tablo 3. Araştırmada Kullanılan Ölçme Araçlarından Elde Edilen Puanların Çarpıklık ve Basıklık Katsayıları

Ölçekler ve Alt Boyutlar Basıklık	N	Ort.	SS	Çarpıklık	
SGK Toplam	448	30.04	10.25	.969	.762
Mükemmeliyetçilik Toplam	448	71.25	15.28	.091	.213
Hata Yapma Endişesi	448	18.40	5.05	.293	-.279
Kişisel Standartlar	448	22.36	5.15	.035	-.241
Ailesel Beklentiler	448	12.47	4.58	.432	-.581
Ailesel Eleştiri	448	7.52	2.86	.853	.781
Yaptığından Emin Olamama	448	10.00	3.06	.115	-.266
Düzen	448	23.05	5.00	-.680	.262
Anne-Duygusal Sıcaklık	448	20.80	3.99	-.523	-.107
Anne-Aşırı Koruyuculuk	448	19.86	4.48	.407	-.067

Anne-Reddedicilik	448	9.13	2.15	1.189	.999
Baba-Duygusal Sıcaklık	448	19.62	4.25	-.435	-.049
Baba-Aşırı Koruyuculuk	448	17.86	4.60	.660	.371
Baba-Reddedicilik	448	8.98	2.18	1.405	1.000

Araştırmanın amacı doğrultusunda öncelikle değişkenler arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla Pearson Momentler Çarpım Korelasyon tekniği kullanılmıştır. Algılanan ebeveyn tutumları ve mükemmeliyetçiliğin sosyal görünüş kaygısını yordayıcı gücünü belirlemek üzere yapılacak regresyon analizi öncesinde değişkenler arasında çoklu bağlantı problemi olup olmadığı, tolerans ve VIF değerlerine bakarak kontrol edilmiştir. Sonuçlara göre; tolerans değerlerinin .430-.849 aralığında, VIF değerlerinin ise 1.178-2.324 aralığında olduğu görülmüştür. Büyüköztürk (2018)'e göre, tolerans değerinin .20'den daha düşük olması ve VIF değerinin 10'dan yüksek olması bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantının olduğuna işarettir. Bu bağlamda elde edilen değerlerin istenilen aralık içinde olduğu görülmüştür. Ardından, mükemmeliyetçilik ve algılanan ebeveyn tutumlarının sosyal görünüş kaygısını yordama gücü hiyerarşik regresyon analizi ile incelenmiştir.

Ayrıca katılımcıların sosyal görünüş kaygıları, mükemmeliyetçilikleri ve algılanan ebeveyn tutumlarının cinsiyete ve okul türüne göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek amacıyla bağımsız grup t-testi kullanılmıştır.

İstatistiksel analizlerde anlamlılık değeri .05 olarak kabul edilmiştir.

BÖLÜM 4. BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırma raporunun bu bölümünde araştırmanın amaçları doğrultusunda yapılmış olan istatistiksel analizlere ve bu analizlere dayalı yorumlara yer verilmiştir.

4.1. Bulgular

4.1.1. Araştırmanın Temel Değişkenlerine Ait Betimsel İstatistikler

Araştırmanın ana amaçlarını test etmek üzere yapılan istatistiksel analizler öncesi araştırmanın temel değişkenlerine ait betimsel istatistikler Tablo 4 'de verilmiştir.

Tablo 4. Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin ve Alt Boyutlarının Minimum, Maksimum, Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Ölçekler ve Alt boyutları	N	Minimum	Maksimum	X	SS
Sosyal Görünüş Kaygısı	448	1.00	4.56	1.88	0.64
Mükemmeliyetçilik	448	1.17	3.93	2.46	0.53
Hata Yapma Endişesi	448	1.00	4.13	2.30	0.63
Kişisel Standartlar	448	1.00	4.50	2.85	0.64
Ailesel Beklentiler	448	1.00	5	2.50	0.92
Ailesel Eleştiri	448	1.00	5	1.88	0.72
Yaptığından Emin Olamama	448	1.00	4.50	2.50	0.77
Düzen	448	1.00	5	3.84	0.83
Anne-Duygusal Sıcaklık	448	1.14	4	2.97	0.57
Anne-Aşırı Koruyuculuk	448	1.00	3.67	2.10	0.50
Anne-Reddedicilik	448	1.00	2.43	1.30	0.31
Baba-Duygusal Sıcaklık	448	1.00	4	2.80	0.61
Baba-Aşırı Koruyuculuk	448	1.00	3.78	1.99	0.51
Baba-Reddedicilik	448	1.00	2.43	1.28	0.31

Tablo 4’de görüldüğü üzere Sosyal Görünüş Kaygısı ölçeğinden alınan puanın ortalaması ($x=1.88$, $ss=0.64$)’tür.

Mükemmeliyetçilik Ölçeği’nin toplam puan ortalaması ($x=2.46$, $ss=0.53$)’tür. Ölçeğin alt boyutları incelendiğinde ise düzen alt boyutu en yüksek puan ortalamasına ($x=3.84$, $ss=0.83$) sahipken, ailesel eleştiri alt boyutu en düşük puan ortalamasına ($x=1.88$, $s=0.72$) sahiptir.

Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği’nden alınan puan ortalamaları incelendiğinde anne için algılanan tutumlar arasından en yüksek puan ortalamasına duygusal sıcaklık ($x=2.97$, $ss=0.57$) sahipken en düşük puan ortalamasına reddedicilik ($x=1.30$, $ss=0.31$) sahiptir. Baba için algılanan tutumlar incelendiğinde ise en yüksek puan ortalamasına duygusal sıcaklığın ($x=2.80$, $ss=0.61$) en düşük puan ortalamasına reddediciliğin ($x=1.28$, $ss=0.31$) sahip olduğu görülmüştür.

4.1.2. Beliren Yetişkinlik Dönemindeki Bireylerin Sosyal Görünüş Kaygısı Mükemmeliyetçilik Özellikleri ve Anne Baba Tutumlarının Cinsiyet Değişkenlerine Göre Farklaşp Farklaşmadığına İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci ikinci ve üçüncü amacı doğrultusunda sosyal görünüş kaygısı, mükemmeliyetçilik ve algılanan ebeveyn tutumları değişkenlerinin beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin cinsiyetlerine göre farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla yapılan bağımsız grup t testi sonuçları aşağıda tablolar halinde sırasıyla sunulmuştur.

Tablo 5. Beliren Yetişkinlik Dönemindeki Bireylerin Cinsiyetlerine Göre Sosyal Görünüş Kaygılarının Farklaşp Farklaşmadığına İlişkin Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Değişken	Cinsiyet	N	X	SS	t
Sosyal Görünüş Kaygısı	Kadın	284	1.92	0.66	1.989
	Erkek	164	1.80	0.61	.047*

Not: * $p<0.05$

Tablo 5’de görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin Sosyal Görünüş Kaygısı puan ortalamaları bireylerin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t=1.989$, $p<0.05$). Kadın katılımcıların puan ortalamalarının ($\bar{x}= 1.92$, $ss=0.66$) erkek katılımcıların puan ortalamasına ($\bar{x}=1.80$, $ss=0.61$) göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla kadın katılımcıların sosyal görünüş kaygılarının erkeklere göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 6. Beliren Yetişkinlik Dönemindeki Bireylerin Cinsiyetlerine Göre Mükemmeliyetçilik Özellikleri ve Mükemmeliyetçilik Alt Boyutlarının Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Değişkenler	Cinsiyet	N	X	SS	t	P
Hata Yapma	Kadın	284	2.30	0.63	0.114	.91
Endişesi	Erkek	164	2.30	0.64		
Kişisel Standartlar	Kadın	284	2.78	0.61	-3.496	.001**
	Erkek	164	2.99	0.68		
Ailesel Beklentiler	Kadın	284	2.44	0.92	-1.631	.10
	Erkek	164	2.59	0.91		
Ailesel Eleştiri	Kadın	284	1.83	0.71	-1.872	.06
	Erkek	164	1.96	0.73		
Yaptığından Emin Olamama	Kadın	284	2.50	0.80	-0.284	.78
	Erkek	164	2.52	0.70		
Düzen	Kadın	284	3.90	0.81	2.066	.04*
	Erkek	164	3.74	0.87		
Mükemmeliyetçilik	Kadın	284	2.42	0.53	-2.028	.04*
Toplam	Erkek	164	2.52	0.52		

Not: * $p<0.05$, ** $p<0.001$

Tablo 6’ya göre, mükemmeliyetçilik toplam puan ortalamaları cinsiyet değişkenine göre farklılaşmaktadır ($t=-2.028$, $p<0.05$). Erkek katılımcıların puan ortalamalarının ($\bar{x}=2.52$, $ss=0.52$) kadın katılımcıların puan ortalamalarından ($\bar{x}=2.42$, $ss= 0.53$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu bağlamda erkek katılımcıların genel

olarak mükemmeliyetçilik düzeylerinin kadın katılımcılara göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

Diğer taraftan; mükemmeliyetçilik alt boyutlarından kişisel standartlar boyutu puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Erkek katılımcıların puan ortalamalarının ($x=2.99$, $ss=0.68$) kadın katılımcılarınkinden ($x=2.78$, $ss=0.61$) daha yüksek olduğu görülmüştür.

Bir başka bulguya göre ise, Mükemmeliyetçilik alt boyutlarından düzen boyutu puan ortalamaları cinsiyet değişkenine göre farklılaşmaktadır ($t=2.006$, $p<0.05$). Kadın katılımcıların puan ortalamaları ($x=3.90$, $ss=0.81$) erkek katılımcılardan ($x=3.74$, $ss=0.87$) daha yüksektir. Bu bulgu, kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre düzene daha çok önem verdikleri şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 7. Beliren Yetişkinlik Dönemindeki Bireylerin Cinsiyetlerine Göre Algıladıkları Ebeveyn Tutumlarının Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bağımsız Örneklem t Testi Sonuçları

Değişkenler	Cinsiyet	N	X	SS	t	P
Anne-Duygusal Sıcaklık	Kadın	284	3.02	0.58	2.315	.02*
	Erkek	164	2.90	0.55		
Anne-Aşırı Koruyuculuk	Kadın	284	2.13	0.51	2.065	.04*
	Erkek	164	2.03	0.47		
Anne-Reddedicilik	Kadın	284	1.29	0.30	-1.431	.15
	Erkek	164	1.33	0.32		
Baba-Duygusal Sıcaklık	Kadın	284	2.86	0.62	2.558	.01**
	Erkek	164	2.71	0.58		
Baba-Aşırı Koruyuculuk	Kadın	284	2.02	0.53	1.951	.05*
	Erkek	164	1.92	0.47		
Baba-Reddedicilik	Kadın	284	1.25	0.28	-3.195	.001***
	Erkek	164	1.34	0.35		

Not: * $p<0.05$, ** $p<0.01$, *** $p<0.00$

Tablo 7’de görüldüğü üzere, algılanan anne tutumlarından duygusal sıcaklık boyutu puanları cinsiyet değişkenine göre farklılaşmaktadır ($t=2.315$, $p<0.05$). Kadın

katılımcıların puan ortalamalarının ($x=3.02$, $ss=0.58$) erkek katılımcıların puan ortalamalarına göre ($x=2.90$, $ss=0.55$) daha yüksek olduğu görülmüş olup bu bulgu kadınların annelerini erkelere göre duygusal olarak daha sıcak algıladıkları şeklinde yorumlanabilir.

Anne için algılanan aşırı koruyuculuk boyutu da cinsiyet değişkenine göre farklılık gösteren bir diğer alt boyuttur ($t=2.065$, $p<0.05$). Bulgular doğrultusunda, bu boyuta göre kadın katılımcıların puan ortalamaları ($x=2.13$, $ss=0.51$) erkek katılımcılarınkine göre ($x=2.03$, $ss=0.47$) daha yüksektir. Başka bir deyişle; kadınların annelerini erkelere göre daha fazla aşırı koruyucu olarak algıladıkları söylenebilir. Diğer taraftan; anne için algılanan reddedicilik boyutu puan ortalamaları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir ($t=-1.431$, $p>0.05$).

Babalar için elde edilen bulgular incelendiğinde; baba için algılanan duygusal sıcaklık alt boyutunun katılımcıların cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($t=2.558$, $p<0.01$). Bu bulguya göre, kadın katılımcıların ($x=2.86$, $ss=0.62$) babalarını erkelere göre duygusal olarak daha sıcak ($x=2.71$, $ss=0.58$) algıladıkları söylenebilir.

Babalar için algılanan aşırı koruyuculuk boyutu puan ortalamalarının katılımcıların cinsiyetlerine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($t=1.951$, $p<0.05$). Kadın katılımcıların ($x=2.02$, $ss=0.53$) babalarını erkek katılımcılara ($x=1.92$, $ss=0.47$) göre daha fazla aşırı koruyucu olarak algıladıkları söylenebilir.

Babalar için algılanan reddedicilik boyutu puan ortalamaları da cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır ($t=-3.195$, $p<0.001$). Erkek katılımcıların puan ortalamalarının ($x=1.34$, $ss=0.35$) kadın katılımcılarınkinden ($x=1.25$, $ss=0.28$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu bulgunun, erkek katılımcıların babalarını kadınlara göre daha çok reddedici olarak algıladıklarına işaret ettiği söylenebilir.

4.1.3. Beliren Yetişkinlik Dönemindeki Bireylerin Sosyal Görünüş Kaygılarının Üniversite Türü Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü amacı doğrultusunda sosyal görünüş kaygısı değişkeninin, beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin üniversite türlerine göre

farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla yapılan bağımsız grup t testi sonuçları aşağıda Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. Beliren Yetişkinlik Dönemindeki Bireylerin Üniversite Türlerine Göre Sosyal Görünüş Kaygılarının Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Değişken	Üniversite Türü	N	X	SS	t	p
Sosyal Görünüş Kaygısı	Devlet	254	1.94	0.66	2.22	0.03*
	Vakıf	194	1.80	0.61		

Not: *p<0.05

Tablo 8’ de görüldüğü gibi katılımcıların üniversite türlerine göre sosyal görünüş kaygılarına ait puan ortalamaları anlamlı bir farklılık göstermektedir (t=2.22, p<0.05). Devlet üniversitesinde öğrenim gören katılımcıların (x=1.94, ss=0.66) sosyal görünüş kaygılarının, vakıf üniversitesindekilere (x=1.80, ss=0.61) göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

4.1.4. Beliren Yetişkinlik Dönemindeki Bireylerin Algıladıkları Anne Baba Tutumları ve Mükemmeliyetçilik Özelliklerinin Arasındaki İlişkinin Sınanmasına Ait Bulgular

Araştırmanın beşinci amacına yönelik olarak, beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin algıladıkları anne baba tutumları ile mükemmeliyetçilik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı Pearson Momentler Çarpım Korelasyon tekniği ile sınanmış, bulgular Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Mükemmeliyetçilik ve Algılanan Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişkilerin Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Mükemmeliyetçilik	1												
Toplam (1)													
Hata Yapma Endişesi (2)	.826**	1											
Kişisel Standartlar (3)	.758**	.551**	1										
Ailesel Beklentiler (4)	.720**	.377**	.422**	1									
Ailesel Eleştirisi (5)	.672**	.473**	.273**	.519**	1								
Yaptığından Emin Olamama (6)	.642**	.538**	.306**	.281**	.402**	1							
Düzen (7)	.088	-.003	.261**	.061	-.112*	.019	1						
Anne-Duygusal Sıcaklık (8)	-.016	-.060	.150**	.064	-.300**	-.045	.251**	1					
Anne-Aşırı Koruyuculuk (9)	.308**	.235**	.098**	.300**	.331**	.224**	.011	.055	1				
Anne-Reddedicilik (10)	.297**	.237**	.083	.179**	.462**	.248**	-.156**	-.377**	.356**	1			
Baba-Duygusal Sıcaklık (11)	-.028	-.075	.096*	.079	-.260**	-.049	.198**	.753**	-.011	-.291**	1		
Baba-Aşırı Koruyuculuk (12)	.347**	.260**	.153**	.280**	.383**	.266**	.027	.012	.723**	.252**	.053	1	
Baba-Reddedicilik (13)	.333**	.244**	.136**	.211**	.455**	.288**	-.112*	-.294**	.286**	.735**	-.340**	.406**	1

**p<0.01, *p<0.05

Mükemmeliyetçilik ile algılanan anne baba tutumları alt boyutlarından anne için algılanan aşırı koruyuculuk ($r=.308$, $p<0.01$), reddedicilik ($r=.297$, $p<0.01$) ve baba için algılanan aşırı koruyuculuk ($r=.347$, $p<0.01$), reddedicilik ($r=.333$, $p<0.01$) puanları

arasında pozitif yönde anlamlı ilişkilerin olduğu ancak anne için algılanan duygusal sıcaklık ($r=-.026, p>0.05$) ve baba için algılanan duygusal sıcaklık ($r=-0.28, p>0.05$) ile mükemmeliyetçilik arasında anlamlı ilişkilerin olmadığı tespit edilmiştir.

Mükemmeliyetçiliğin boyutlarından hata yapma endişesi ile algılanan anne tutumlarından aşırı koruyuculuk ($r=.235, p<0.01$) ve reddedicilik ($r=.237, p<0.01$), algılanan baba tutumlarından aşırı koruyuculuk ($r=.260, p<0.01$) ve reddedicilik ($r=.244, p<0.01$) puanları arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Ancak anne için algılanan duygusal sıcaklık ($r=-0.60, p>0.05$) ve baba için algılanan duygusal sıcaklık ($r=-0.75, p>0.05$) ile hata yapma endişesi arasında anlamlı ilişkilerin bulunmadığı görülmüştür.

Mükemmeliyetçiliğin boyutlarından kişisel standartlar ile anne için algılanan duygusal sıcaklık ($r=.150, p<0.01$), aşırı koruyuculuk ($r=.098, p<0.01$), baba için algılanan duygusal sıcaklık ($r=.096, p<0.05$), aşırı koruyuculuk ($r=.153, p<0.01$) ve reddedicilik ($r=.136, p<0.01$) arasında anlamlı ilişkiler görülmüştür. Anne için algılanan reddedicilik ($r=.083, p>0.05$) ile kişisel standartlar arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Mükemmeliyetçilik boyutlarından ailesel beklentiler ile anne için algılanan aşırı koruyuculuk ($r=.300, p<0.01$) ve reddedicilik ($r=.179, p<0.01$), baba için algılanan aşırı koruyuculuk ($r=.280, p<0.01$) ve baba-reddedicilik ($r=.211, p<0.01$) arasında anlamlı ilişkilerin olduğunun bulunmasıyla birlikte anne için algılanan duygusal sıcaklık ($r=.064, p>0.05$) ve baba için algılanan duygusal sıcaklık ($r=.079, p>0.05$) ile ailesel beklentiler arasında anlamlı ilişkilerin bulunmadığı tespit edilmiştir.

Mükemmeliyetçilik boyutlarından ailesel eleştiri ile anne için algılanan duygusal sıcaklık ($r=-.300, p<0.01$) ve baba için algılanan duygusal sıcaklık ($r=-.260, p<0.01$) arasında negatif yönlü anlamlı ilişkilerin bulunmasıyla birlikte anne için algılanan aşırı koruyuculuk ($r=.331, p<0.01$) ve reddedicilik ($r=.462, p<0.01$), baba için algılanan aşırı koruyuculuk ($r=.383, p<0.01$) ve reddedicilik ($r=.445, p<0.01$) ile ailesel eleştiri arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkilerin bulunduğu görülmüştür.

Mükemmeliyetçilik boyutlarından yaptığından emin olamama ile anne için algılanan aşırı koruyuculuk ($r=.224$, $p<0.01$) ve reddedicilik ($r=.248$, $p<0.01$), baba için algılanan aşırı koruyuculuk ($r=.266$, $p<0.01$) ve reddedicilik ($r=.288$, $p<0.01$) arasında anlamlı ilişkilerin bulunduğu görülmüştür. Ancak anne için algılanan duygusal sıcaklık ($r=-0.45$, $p>0.05$) ve baba için algılanan duygusal sıcaklık ($r=-0.49$, $p>0.05$) ile yaptığından emin olamama arasında anlamlı ilişkilerin bulunmadığı tespit edilmiştir.

Mükemmeliyetçilik boyutlarından düzen ile anne için algılanan duygusal sıcaklık ($r=.251$, $p<0.01$) ve baba için algılanan duygusal sıcaklık ($r=.198$, $p<0.01$) boyutları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkilerin olduğu, anne için algılanan reddedicilik ($r=-.156$, $p<0.01$) ve baba için algılanan reddedicilik ($r=-.112$, $p<0.05$) ile düzen arasında ise negatif yönde anlamlı ilişkilerin bulunduğu görülmüştür. Ancak düzen ile anne için algılanan aşırı koruyuculuk ($r=.011$, $p>0.05$) ve baba için algılanan aşırı koruyuculuk ($r=.027$, $p>0.05$) arasında anlamlı ilişkiler bulunamamıştır.

4.1.5. Beliren Yetişkinlik Dönemindeki Bireylerin Algıladıkları Anne Baba Tutumları ve Mükemmeliyetçilik Özelliklerinin Sosyal Görünüş Kaygılarını Yordayıcılığına İlişkin Bulgular

Araştırmanın altıncı amacına yönelik olarak, beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin sosyal görünüş kaygılarının algıladıkları anne baba tutumları ve mükemmeliyetçilik özelliklerine tarafından yordanıp yordanmadığının belirlemek üzere öncelikle değişkenler arasındaki ilişkiler Pearson Momentler Çarpım Korelasyon tekniği ile test edilmiş, bulgular Tablo 10 'da verilmiştir.

Tablo 10. Sosyal Görünüş Kaygısı, Mükemmeliyetçilik ve Algılanan Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişkilerin Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Sosyal Görünüş Kaygısı (1)	1													
Mükemmeliyetçilik	.371**	1												

Diğer taraftan; sosyal görünüş kaygısı puanları ile anne baba tutumlarından anne için algılanan aşırı koruyuculuk ($r=.20$, $p<0.01$), reddedicilik ($r=.27$, $p<0.01$), baba için algılanan aşırı koruyuculuk ($r=.15$, $p<0.01$) ve reddedicilik ($r=.20$, $p<0.01$) puanları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmakla birlikte anne için algılanan duygusal sıcaklık ($r=-.14$, $p<0.01$) ve baba için algılanan duygusal sıcaklık puanları ($r=-.20$, $p<0.01$) ile sosyal görünüş kaygısı puanları arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

Bu aşamadan sonra algılanan anne baba tutumları ve mükemmeliyetçi kişilik özelliklerinin sosyal görünüş kaygısını yordayıp yordamadığını tespit etmek üzere hiyerarşik regresyon analizi yapılmıştır. Anne ve babalar için yapılan iki ayrı hiyerarşik regresyon analizi Tablo 11 ve Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 11. Algılanan Anne Tutumları ve Mükemmeliyetçi Kişilik Özelliklerinin Sosyal Görünüş Kaygısını Yordamasına İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi Sonuçları

	Model	B	SS	β	t	p
	Sabit	19.58	4.02		4.876	0.00
	Duygusal Sıcaklık	-0.18	0.13	-0.07	-1.431	0.15
1	Aşırı Koruyuculuk	0.31	0.11	0.14	2.740	0.006
	Reddedicilik	0.92	0.26	0.19	3.624	0.00
	Sabit	11.96	4.08		2.933	0.004
	Duygusal Sıcaklık	-0.07	0.12	-0.03	-0.524	0.60
	Aşırı Koruyuculuk	0.12	0.11	0.05	1.084	0.28
	Reddedicilik	0.48	0.24	0.10	2.004	0.05

2	Hata Yapma Endişesi	0.84	0.12	0.41	7.123	0.00
	Kişisel Standartlar	-0.27	0.11	-0.13	-2.479	0.01
	Ailesel Beklentiler	-0.14	0.12	-0.06	-1.208	0.23
	Ailesel Eleştiri	0.17	0.21	0.05	0.788	0.43
	Yaptığından Emin Olamama	0.53	0.17	0.16	3.226	0.001
	Düzen	-0.05	0.09	-0.03	-0.603	0.55

Aşama 1 için; $R^2 = .09$, R^2 Değişim = .09, Aşama 2 için; $R^2 = .28$, R^2 Değişim = .19

Tablo 11 incelendiğinde; regresyon modeline ilk aşamada algılanan anne tutumları girilmiştir. Elde edilen bulgular göre; algılanan anne tutumları modele anlamlı düzeyde katkı sağladığı ($F=14.54$, $p<0.01$) ve sosyal görünüş kaygısı puanlarındaki varyansın %9'unu açıkladığı görülmüştür. Standardize beta katsayıları incelendiğinde; annenin aşırı koruyucu ($\beta=0.15$, $p<0.01$) ve reddedici tutumu ($\beta=0.19$, $p<0.01$) sosyal görünüş kaygısını yordamaya anlamlı katkı sağlarken, annenin duygusal sıcaklığının ($\beta= -0.07$, $p>0.05$) anlamlı bir katkı sağlamadığı tespit edilmiştir.

Analize ikinci aşamada çok boyutlu mükemmeliyetçilik değişkeni eklenmiştir. Mükemmeliyetçi kişilik özellikleri tek başına varyansa %19 katkı sağlamıştır. Bu aşamada algılanan anne tutumları ve mükemmeliyetçi kişilik özelliklerinin birlikte sosyal görünüş kaygısı puanlarındaki varyansın %28'ini açıklayarak anlamlı bir şekilde yordadığı görülmüştür ($F=19.10$, $p<0.01$). Standardize beta katsayıları incelendiğinde; annenin reddedici tutumu ($\beta=0.10$, $p<0.05$), hata yapma endişesi ($\beta=0.41$, $p<0.01$), kişisel standartlar ($\beta= -0.13$, $p<0.01$) ve yaptığından emin olamama ($\beta=0.16$, $p<0.01$) modele anlamlı bir şekilde katkı sağlarken, ailesel beklentiler ($\beta= -1.21$, $p>0.05$), ailesel eleştiri ($\beta= 0.05$, $p>0.05$) ve düzenin ($\beta=-0.03$, $p>0.05$) modele anlamlı katkı sağlamadığı görülmüştür. İkinci modelde mükemmeliyetçi kişilik özelliklerinin modele

girmesiyle birlikte anne için algılanan aşırı koruyucu ve duygusal sıcaklık tutumu modele anlamlı katkı sağlamamıştır. Mükemmeliyetçi kişilik özelliklerinden hata yapma endişesinin sosyal görünüş kaygısını yordayan en güçlü değişken olduğu onu sırasıyla yaptığından emin olamama, kişisel standartlar ve anne için algılanan reddedici tutum değişkenlerinin izlediği söylenebilir.

Tablo 12. Algılanan Baba Tutumları Ve Mükemmeliyetçi Kişilik Özelliklerinin Sosyal Görünüş Kaygısını Yordamasına İlişkin Hiyerarşik Regrasyon Analizi Sonuçları

	Model	B	SS	β	t	p
	Sabit	29.89	3.63		8.242	0.00
	Duygusal Sıcaklık	-0.43	0.12	-0.18	-3.548	0.00
1	Aşırı Koruyuculuk	0.26	0.11	0.12	2.263	0.02
	Reddedicilik	0.44	0.26	0.09	1.706	0.09
	Sabit	21.18	3.80		5.568	0.00
	Duygusal Sıcaklık	-0.31	0.11	-0.13	-2.706	0.01
	Aşırı Koruyuculuk	0.01	0.11	0.01	0.099	0.92
	Reddedicilik	-0.01	0.24	-0.002	-0.031	0.98
2	Hata Yapma Endişesi	0.84	0.12	0.41	7.144	0.00
	Kişisel Standartlar	-0.27	0.11	-0.14	-2.533	0.01
	Ailesel Beklentiler	-0.08	0.12	-0.04	-0.681	0.50
	Ailesel Eleştiri	0.22	0.21	0.06	1.079	0.28

Yaptığından Emin Olamama	0.59	0.17	0.18	3.530	0.00
Düzen	-0.05	0.09	-0.02	-0.526	0.60

Aşama 1 için; $R^2 = .07$, R^2 Değişim = .07, Aşama 2 için; $R^2 = .28$, R^2 Değişim = .21

Tablo 12'ye göre, ilk aşamada algılanan baba tutumları regresyon eşitliğine dahil edildiğinde modele anlamlı düzeyde katkı sağladığı ($F=11.35$, $p<0.01$) ve sosyal görünüş kaygısı puanlarındaki varyansın %7'sini açıkladığı görülmüştür. Standardize beta katsayıları incelendiğinde; baba için algılanan duygusal sıcaklık ($\beta=-0.18$, $p<0.01$) ve aşırı koruyucu tutum ($\beta=0.12$, $p<0.05$) sosyal görünüş kaygısını yordamaya anlamlı katkı sağlarken; baba için algılanan reddedici tutumun ($\beta=0.09$, $p>0.05$) modele anlamlı bir katkı sağlamadığı bulunmuştur. .

Analize ikinci aşamada çok boyutlu mükemmeliyetçilik değişkeni eklenmiştir. Mükemmeliyetçi kişilik özellikleri tek başına varyansa %21 katkı sağlamıştır. Bulgulara göre; algılanan baba tutumları ve mükemmeliyetçi kişilik özellikleri birlikte sosyal görünüş kaygısı puanlarındaki varyansın %28'ini açıklamıştır ($F=19.10$, $p<0.01$). Standardize beta katsayıları incelendiğinde; baba için algılanan duygusal sıcaklık tutumu ($\beta=-0.13$, $p<0.01$), hata yapma endişesi ($\beta=0.41$, $p<0.01$), kişisel standartlar ($\beta=-0.14$, $p<0.01$) ve yaptığından emin olamama ($\beta=0.18$, $p<0.01$) modele anlamlı bir şekilde katkı sağlarken, ailesel beklentiler ($\beta = -0.04$ $p>0.05$), ailesel eleştiri ($\beta = 0.05$, $p>0.06$) ve düzenin ($\beta=-0.02$, $p>0.05$) modele anlamlı katkı sağlamadığı görülmüştür.

İkinci modelde mükemmeliyetçi kişilik özelliklerinin modele girmesiyle birlikte baba için algılanan aşırı koruyucu ve reddedici tutum modele anlamlı katkı sağlamamıştır. Mükemmeliyetçi kişilik özelliklerinden hata yapma endişesinin sosyal görünüş kaygısını yordayan en güçlü değişken olduğu onu sırasıyla yaptığından emin olamama, kişisel standartlar ve baba için algılanan duygusal sıcaklık değişkenlerinin izlediği söylenebilir.

4.2. Yorumlar

Bu bölümde araştırmanın amaçlarına göre elde edilen bulgular sırası ile alan yazındaki araştırmalar da dikkate alınarak yorumlanmıştır.

4.2.1. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Sosyal Görünüş Kaygıları, Mükemmeliyetçi Kişilik Özellikleri ve Algıladıkları Anne baba Tutumlarının Farklılaşp Farklılaşmadığı ile İlgili Bulguların Yorumlanması

Araştırmada beliren yetişkinlik dönemindeki katılımcıların sosyal görünüş kaygısının cinsiyet değişkenine göre istatistiksel açıdan farklılaştığı ve kadınların sosyal görünüş kaygılarının erkelere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Tablo 5).

Arabacı (2008)'nın Türkiye örnekleminde üniversite öğrencileriyle yaptığı araştırmada kadınların sosyal fizik kaygılarının erkelere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu bulgunun ve incelenen başka araştırmalarında bu araştırmanın bulgularıyla paralellik gösterdiği görülmektedir (Yaşartürk ve ark., 2014; Alemdağ ve Öncü, 2015). Ancak, Türkiye örnekleminde yapılmış olan çalışmalar incelendiğinde sosyal görünüş kaygısının bireylerin cinsiyetlerine göre farklılaşmadığı şeklindeki bulgular da göze çarpmaktadır (Ben, 2017; Göksel, Caz, Yazıcı ve Zorba, 2018; Şahin ve ark., 2013). Ayrıca; Şimşir, Seki ve Dilmaç (2019) tarafından yapılan sosyal görünüş kaygısında cinsiyet farklılıklarına ilişkin 129 araştırmayı içeren meta analiz çalışmasında da istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma tespit edilememiştir.

Sosyal görünüş kaygısı, bireylerin genel görünümleri içinde vücut şekillerinden de kaynaklı olarak başkaları tarafından olumsuz değerlendirilme endişesini ifade etmektedir (Hart ve ark. 2008). Bu bağlamda bireylerin beden imajlarıyla ilgili yapılan araştırmalar da incelendiğinde; Archibald (2010)'ın bireylerde beden imajı ve sosyal kaygının problemlili içme davranışıyla ilişkisini inceleyen araştırmasında, kadınların beden imajlarıyla ilgili erkelere göre daha endişeli olduğu ve sosyal kaygı düzeylerinin kadınlarda daha yüksek olduğu ifade edilmiştir. Beden imajına yönelik yapılmış olan

meta-analiz çalışmasında ise erkeklerin bedenlerinden kadınlara göre daha çok memnun oldukları ve kendilerini kadınlara göre daha iyi gördükleri bulunmuştur (Feingold ve Mazzella, 1998). Bu durum, çağımızda dayatılan beden imajının kadınlar üzerinde daha etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir. Bu bulgular da, bu araştırmanın bulgularını desteklemektedir. Ancak Ko (2010)'un yaptığı araştırmaya göre sosyal görünüş kaygısı cinsiyetlere göre farklılaşmamaktadır. Görüldüğü üzere; yurtdışı alan yazında da birbirinden tutarsız bulguların olduğu dikkati çekmektedir. Bu bağlamda, ortaya çıkan bu çelişkinin örneklem gruplarından kaynaklanabileceği düşünülebilir. Ayrıca konuya açıklık getirebilmek için biyolojik kökenli cinsiyet özelliklerinin yanı sıra toplumsal cinsiyet rollerinin de ele alındığı araştırmalar yapılabilir.

Araştırma bulgularına göre, mükemmeliyetçilik ve mükemmeliyetçiliğin boyutlarından kişisel standartlar ve düzenin katılımcıların cinsiyetlerine göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (Tablo 6).

Erkek katılımcıların genel mükemmeliyetçilik özellikleriyle birlikte mükemmeliyetçiliğin kişisel standartlar boyutunda da kadın katılımcılara göre puan ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmektedir (Tablo 6). Başka bir ifadeyle, erkekler kadınlara göre daha fazla mükemmeliyetçilik özellikleri gösterirler ve kendileri için çok daha yüksek standartlar belirlemektedirler. Sotardi ve Dubien (2019) yaptıkları araştırmada yüksek beklentilerin olumsuz etkilerinin erkekler üzerinde kadınlara göre daha yüksek düzeyde olduğunu bulmuşlardır. Bu bulgu, erkeklerin kendilerinden beklenen durumları (çok başarılı olmak gibi), kadınlara göre daha fazla mükemmeliyetçi kişilik özellikleri göstermeleri nedeniyle, hata yapmadan, eksiksiz bir şekilde yerine getirebilmeye çalışırken üzerlerinde kadınlardan daha çok baskı hissetme ihtimalinin olduğu şeklinde yorumlanabilir. Bizim toplumumuzda da başarı, aile ve ekonomik sorumluluklar gibi durumların daha çok erkeklerden beklenmesi, bu beklentileri karşılayamadıklarında ailesi ve yakınlarını hayal kırıklığına uğratabilecek olma düşüncesi, mükemmeliyetçilik eğilimlerini arttırmaya ve kendilerine çok yüksek standartlar belirlemelerine sebep oluyor olabilir. Yapılmış olan başka araştırmalarda da benzer şekilde mükemmeliyetçiliğin erkeklerde kadınlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Abuhanoğlu ve ark., 2015; Erol, 2019).

Mükemmeliyetçiliğin bir diğer alt boyutu olan düzen boyutunda ise kadın katılımcıların puan ortalamalarının erkek katılımcılara göre daha yüksek olduğu görülmüştür (Tablo 6). Bu durum, kadınların erkeklere göre düzen ve düzenli olma durumuna daha çok önem verdiğini göstermektedir. Elde edilmiş olan bu bulgu, toplumsal bağlamda düzen, düzenli olma, düzeni sağlama durumunun, erkeklerden daha çok kadınlardan beklenmesi ve kadınların sorumlu tutulmasıyla birlikte kadınlarda daha önemli hale gelmesinin sonucu olarak yorumlanabilir.

Araştırmanın değişkenlerinden biri olan algılanan anne baba tutumlarından, anne ve baba için algılanan duygusal sıcaklık, aşırı koruyuculuk ile baba için algılanan reddedicilik tutumunun cinsiyete göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Bulgulara göre, kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre anne ve babalarını duygusal olarak daha sıcak ve aşırı koruyucu algıladığı, ayrıca erkek katılımcıların kadınlara göre babalarını daha fazla reddedici olarak algıladığı görülmektedir (Tablo 7).

Budgens ve arkadaşları (2009), yaptıkları araştırmada kadınların hem anne hem baba için algıladıkları duygusal sıcaklığın erkeklere göre daha fazla olduğunu bulmuşlardır. Erkekler duygularını ifade etme konusunda kadınlara göre daha başarısızdırlar (Davis ve ark., 2012). Bulduğumuz kültür çerçevesi içerisinde düşündüğümüzde erkeklerin duygularını ifade etmekte zorlandıkları söylenebilir. Kadınların duygularını daha iyi ifade edebilmeleri, duygusal anlamda daha iyi iletişim kurabildikleri anlamına gelmektedir. Mayer ve Salovey (1990), bireylerin kendisinin ve başkalarının duygularını izleme becerisini de kapsayan “duygusal zeka” terimini tanımlamıştır. Duygusal zeka ile ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde ise kadınların erkeklere göre duygusal zekalarının daha yüksek olduğu görülmüştür (İşmen, 2001; Güllüce ve İşcan, 2010; Petrides ve Furnham, 2000; Mandell ve Pherwani, 2003). Bu durumda kendisinin ve anne babasının duygularını daha iyi değerlendirebilen, anne ve babasıyla duygusal anlamda daha iyi iletişim kurabilen kadınların algıladıkları duygusal sıcaklık da daha fazla olabilir. Alabay (2017), ebeveynlik tutumları ile ilgili yaptığı araştırmasında erkek çocuğa sahip olan ebeveynlerin kız çocuğu olanlara kıyasla daha otoriter bir tutum içinde olduklarını tespit etmiştir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde; ailelerin otoriter yaklaşımlarının erkek çocuklarının duygularını bastırmalarına ve özgürce ifade etmelerine olanak tanınaması nedeniyle dışarıdan gelen duygusal sıcaklık

davranışlarını anlamlandırmakta zorlandıkları ve dolayısıyla ebeveynlerine yönelik duygusal sıcaklık algılarının kadınlara göre daha düşük olduğu söylenebilir.

Anne baba için algılanan aşırı koruyucu tutum açısından bakıldığında, Maraş (2018)'in çalışmasında, bu araştırmanın bulgularına paralel olarak baba tarafından algılanan aşırı koruyucu tutumun kadınlarda daha yüksek algılandığı ifade edilmiştir. Stephens (2009)'ın, ebeveyn tutumlarında cinsiyet farklılıklarını incelemeyi amaçlayan araştırmasındaki bulgulara göre, anne babalar kızlarını daha fazla koruma eğilimindedir. Yaşadığımız kültür içerisinde bu durum beklenen bir sonuç olarak değerlendirilebilir. Kağıtçıbaşı (1986)'nın da ifade ettiği gibi, kız çocukları aşırı korumaya maruz kalmaktadır. Kadınların erkeklere göre daha fazla korunmaya ihtiyaçlarının olduğu düşüncesi ve ebeveynlerin kızlarının güvende olmaları konusundaki endişeleri aşırı korumaya sebep oluyor olabilir.

Araştırmada ele alınan anne baba tutumlarından; ebeveyn reddediciliği Dirik, Yorulmaz ve Karancı (2015)'ya göre eleştirel ve yargılayıcı tutuma, bunlara ek olarak Muris, Mayers ve Meesters (2000)'e göre ise soğuk, saldırgan, küçümseyici tutuma karşılık gelmektedir. Ancak önemli olan çocuğun durumu nasıl algıladığıdır. Rohner ve arkadaşları (2005)'nin de belirttiği gibi farklılaşmış reddetme yani, çocuğun ifade edilen bu tutumlarla karşılaşmamasına rağmen sevilmediğini, bakım ihtiyaçlarının karşılanmadığını düşünmesi durumu söz konusu olabilir. Bu bağlamda alan yazın incelendiğinde; Demirsu (2018)'nin üniversite öğrencileriyle yaptığı araştırmaya göre, algılanan ebeveyn tutumları alt boyutlarından babaya ait algılanan reddedicilik tutumunun erkelerin lehine cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Başka bir deyişle; bu araştırmanın bulgularına paralel olarak erkek katılımcıların babaya ait reddedici algılarının kadın katılımcılara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Uluslararası alan yazın da incelendiğinde benzer sonuçların elde edildiği destekleyici araştırmalara rastlanmıştır (Buschgens ve ark., 2009; Kadowaki ve ark., 2001).

Erkek katılımcıların babaya ait reddedicilik yani babalarının kendilerine eleştirel, saldırgan, soğuk vb. tutumlar sergilediklerine yönelik algılarının kadınlara göre daha yüksek olmasını toplumsal bağlamda yorumlayabiliriz. Ataerkil bir toplum yapısında yaşadığımız düşünülürse, Fişek (2011)'e göre, baba aile içerisinde saygı gösterilen, korku duyulan, kısıtlamalar yapabilen ve mesafeli olunan egemen kişidir. Bu

durumda baba ve oğulların arasındaki iletişim negatif yönde etkilenmektedir. Ayrıca babalar oğullarına çoğunlukla ilgi göstermeyip zaman ayırmamakta, paylaşılan zaman diliminde ise yapılması gereken işler söz konusu olmaktadır (Akt. Demirsu, 2018). Bu durum, erkelerin babalarını daha reddedici olarak algılamalarına neden olabilir.

4.2.2. Katılımcıların Üniversite Türlerine Göre Sosyal Görünüş Kaygıları ile İlgili Bulguların Yorumlanması

Araştırmada beliren yetişkinlik dönemindeki katılımcıların öğrenim gördükleri üniversite türlerine göre sosyal görünüş kaygılarının farklılaştığı tespit edilmiştir. Bulgulara göre, devlet üniversitesinde öğrenim gören katılımcıların vakıf üniversitesindekilere göre sosyal görünüş kaygıları daha yüksektir (Tablo 8)

Araştırmadan elde edilen bu bulgu genel olarak ele alındığında, iki grup arasındaki sosyoekonomik farklılık çerçevesinde değerlendirilebilir. Özkan (2017), yaptığı araştırmada sosyal görünüş kaygısı ile algılanan sosyoekonomik durum arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki tespit etmiştir. Bu bulguya göre, bireylerin algıladıkları sosyoekonomik düzey düştükçe sosyal görünüş kaygıları artmaktadır. Benzer şekilde Özcan ve arkadaşlarının (2013)'nin kadınlar üzerinde yaptıkları araştırmada da sosyal görünüş kaygısı ile sosyoekonomik düzey arasında negatif yönlü bir ilişki saptandığı ifade edilmiştir. Bireylerde, dış görünüşleriyle birlikte istedikleri imajı sosyal çevrelerine sergileyemezse sosyal görünüş kaygılarının oluşabileceği bilinmektedir. Şu an yaşadığımız bu dönemde ise sosyal medya gibi araçlar ile kişilerin dış görünüşleriyle ilgili kendilerine yüksek standartlar belirlemiş olma ihtimali göz bulundurulduğunda, idealize edilen bu görünümlere, imaja ulaşabilme düşüncesinin ekonomik durumla ilişkili olabileceği söylenebilir. Buradan hareketle; devlet üniversitesindeki katılımcıların sosyal görünüş kaygılarının vakıf üniversitesindeki katılımcılara göre daha yüksek olması beklene bir sonuç olarak değerlendirilebilir. Ancak, bu bulguyu destekleyici doğrudan bir araştırma bulgu bulunmadığından daha sonraki araştırmalarda bu konu tekrar incelenebilir.

4.2.3. Katılımcıların Mükemmeliyetçi Kişilik Özellikleri ve Algılanan Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişkilerin Yorumlanması

Araştırmanın amaçlarından biri, katılımcıların mükemmeliyetçi kişilik özellikleri ve algıladıkları anne baba tutumları arasındaki ilişkilerin incelenmesidir.

Araştırmada katılımcıların mükemmeliyetçi kişilik özellikleri ile algıladıkları anne baba tutumları arasındaki ilişkiler incelendiğinde, ilk olarak mükemmeliyetçilik toplam puanı ile algılanan anne baba tutumlarının boyutlarından anne ve baba için algılanan aşırı koruyuculuk ve reddedicilik arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuş; ancak anne ve baba için algılanan duygusal sıcaklık arasında anlamlı ilişkiler bulunamamıştır. Bu bulguya göre; katılımcıların anne ve babalarına ilişkin aşırı koruyuculuk ve reddedicilik algıları arttıkça mükemmeliyetçilik düzeylerinin de arttığı söylenebilir. Söz konusu iki değişkenin alt boyutlarının birbirleriyle ilişkileri incelendiğinde elde edilen bulgular ise şu şekildedir: Hata yapma endişesi ile anne ve baba için algılanan aşırı koruyuculuk ve reddedicilik arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki varken; anne için algılanan duygusal sıcaklık ve baba için algılanan duygusal sıcaklık ile hata yapma endişesi arasında anlamlı düzeyde ilişkiler görülmemiştir. Bu bulguya göre; anne ve baba için algılanan aşırı koruyuculuk ve reddedicilik algısı arttıkça hata yapma endişesi de artmaktadır.

Mükemmeliyetçiliğin bir diğer boyutu olan ve bireyin diğerlerine göre kendisine çok yüksek standartlar belirleme düzeyini ölçen kişisel standartlar boyutu ile anne ve baba için algılanan duygusal sıcaklık, aşırı koruyuculuk ve baba için algılanan reddedicilik arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Ancak anne için algılanan reddedicilik ile kişisel standartlar arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Bu durumda anne ve baba için algılanan duygusal sıcaklık, aşırı koruyuculuk ve baba için algılanan reddedicilik arttıkça bireylerin kendilerinde yüksek standartlar belirleme eğilimlerinin de arttığı söylenebilir.

Ebeveynlerinin kendilerinden beklentilerinin çok yüksek olduğuna inanmayı ifade eden ailesel beklentiler ile anne ve baba için algılanan aşırı koruyuculuk ve reddedicilik arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler görülmesiyle birlikte; anne ve baba için algılanan duygusal sıcaklık arasında anlamlı ilişkiler tespit edilememiştir. Yani

anne ve baba için algılanan aşırı koruyuculuk ve reddedicilik arttıkça bireylerin anne ve babalarının kendileri için çok yüksek standartlar belediklerine dair inançları da artmaktadır.

Mükemmeliyetçiliğin bir diğer boyutu olan ailesel eleştiri ile anne ve baba için algılanan duygusal sıcaklık arasında negatif yönde, aşırı koruyuculuk ve reddedicilik arasında ise pozitif yönde anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Bu bulgular doğrultusunda ebeveynlerine ilişkin duygusal sıcaklık algıları yüksek olan bireylerin ailelerinin fazla eleştirel olduğuna inançları düşmekte; ayrıca ebeveynlerine ilişkin aşırı koruyuculuk ve reddedicilik algıları arttıkça ailesel eleştiri inançları da artmaktadır.

Yaptığından emin olamama boyutu ile anne ve baba için algılanan aşırı koruyuculuk ve reddedicilik arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bu bulgu, bireyin yaptığı davranış ve işlerden şüphe duymasının ebeveynlere ilişkin aşırı koruyuculuk ve reddedicilik algılarının artmasıyla birlikte arttığını göstermektedir. Son olarak düzen boyutu ile anne ve baba için algılanan duygusal sıcaklık arasında pozitif yönde, anne ve baba için algılanan reddedicilik arasında ise negatif yönde anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Yani, anne ve babaya ilişkin duygusal sıcaklık algısı arttıkça düzene verilen önem de artmakta, reddedicilik algısı arttıkça da düzene verilen önem azalmaktadır (Tablo 9).

Araştırmacılar, zaman içerisinde oluşabilen mükemmeliyetçi eğilimde bireyin aile içindeki deneyimlerinin etkili olabileceğine inanmaktadır. Örneğin, başarı veya başarısızlıkla ilgili alınan erken mesajlar, çocuğun geliştirebileceği mükemmeliyetçilik eğilimini etkileyebilmektedir (Hibbard ve Walton, 2014). Flett, Hewitt, Oliver ve Macdonald (2002)'a göre de genel aile ortamı mükemmeliyetçiliğin gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Aynı zamanda kontrolcü, talepkar, sert ve duygusal sıcaklığın az olduğu ebeveyn tutumlarında özellikle mükemmeliyetçiliğin gelişimi görülmektedir ve bu durumda mükemmeliyetçilik ebeveynin beklentileri ile etkileşime girebilmektedir. Ek olarak Burns (1980)'ün de ifade ettiği gibi, eğer çocuklar ebeveyn eleştirisinden daha çok mükemmel performanslarla ilgili geri bildirimlerle karşılaşarsa ileride hata yapma konusunda endişe ve korkularının olma ihtimali de yüksektir (Akt. Kawamura ve ark., 2002). Bu durum çocuğun aynı mükemmel performansı sergilemeyi devam ettirme

ve o performansın altına düşmeme noktasında kaygı yaşamasına ve daha fazla mükemmel olma çabası içine girmesine sebep olabilir.

Avcanok (2013) yaptığı araştırmada diğer araştırmalarla benzer şekilde demokratik, otoriter ve koruyucu istekçi anne ve baba tutumları puanları ile mükemmeliyetçilik arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki tespit etmiştir. Kawamura, Frost ve Hamatz (2002)'in yaptıkları araştırmaya göre; bireylerin anne ve babaları için algıladıkları sert, otoriter tutum ile mükemmeliyetçiliğin boyutlarından hata yapma endişesi ve yaptığından emin olamama anlamlı düzeyde ilişkilidir.

Söz konusu bu çalışmaların ve daha birçoğunun bu araştırma bulgularını destekler nitelikte aynı ve benzer bulgulara ulaştığı görülmektedir. Alt boyutlar bağlamında değerlendirildiğinde ise genel olarak bakıldığında, olumsuz ebeveyn tutumları (aşırı koruyuculuk ve reddedicilik) ile mükemmeliyetçiliğin boyutlarının çoğunluğu arasında anlamlı ilişki görülürken; olumlu ebeveyn tutumu (duygusal sıcaklık) ile çoğunlukla anlamlı ilişki görülememiştir.

4.2.4. Katılımcıların Algıladıkları Anne Baba Tutumları ve Mükemmeliyetçilik Özelliklerinin Sosyal Görünüş Kaygılarını Yordayıcılığına İlişkin Bulguların Yorumlanması

Araştırmada algılanan anne baba tutumları ile mükemmeliyetçiliğin sosyal görünüş kaygısını yordayıp yordamadağını incelemek amacıyla ilk olarak değişkenler arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Bulgulara göre; sosyal görünüş kaygısı ile mükemmeliyetçilik toplam puanı arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunmaktadır. Ayrıca mükemmeliyetçiliğin boyutlarından hata yapma endişesi, kişisel standartlar, ailesel beklentiler, ailesel eleştiri ve yaptığından emin olamama ile sosyal görünüş kaygısı arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Mükemmeliyetçilik, hata yapma endişesi, kişisel standartlar, ailesel beklentiler, ailesel eleştiri ve yaptığından emin olmama arttıkça sosyal görünüş kaygısı da artmaktadır. Ancak düzen boyutu ile sosyal görünüş kaygısı arasında anlamlı ilişki tespit edilememiştir (Tablo 10).

Sosyal görünüş kaygısı ile anne ve baba için algılanan aşırı koruyuculuk ve reddedicilik arasında pozitif yönde, sosyal görünüş kaygısı ile anne ve baba için algılanan duygusal sıcaklık arasında negatif yönde anlamlı düzeyde ilişkiler tespit

edilmiştir. Başka bir ifadeyle; anne ve baba için algılanan aşırı koruyucu ve reddedici tutum arttıkça sosyal görünüş kaygısı artmakta, anne ve baba için algılanan duygusal sıcaklık arttıkça sosyal görünüş kaygısı düşmektedir (Tablo 10)

Değişkenler arası ilişkilerin incelenmesinin ardından araştırmanın ana amacı doğrultusunda hiyerarşik regresyon analizi yapılmış, algılanan anne baba tutumları ve mükemmeliyetçi kişilik özellikleri modele birlikte eklendiğinde sosyal görünüş kaygısı üzerindeki yordayıcı gücünün olup olmadığı anneler ve babalar için ayrı ayrı incelenmiştir (Tablo 11, tablo 12). Anneler için elde edilen bulgular incelendiğinde; anne için algılanan reddedicilik tutumunun ve mükemmeliyetçilik alt boyutlarından hata yapma endişesi, kişisel standartlar ve yaptığından emin olamamanın sosyal görünüş kaygısının anlamlı yordayıcıları olduğu sonucuna varılmıştır. Babalar için elde edilen bulgular incelendiğinde; baba için algılanan duygusal sıcaklık ve mükemmeliyetçilik alt boyutlarından hata yapma endişesi, kişisel standartlar ve yaptığından emin olamamanın sosyal görünüş kaygısının anlamlı yordayıcıları olduğu belirlenmiştir.

Araştırmanın bulgularına göre; algılanan anne ve baba tutumlarından; anne için algılanan reddedici tutum ve baba için algılanan duygusal sıcaklık sosyal görünüş kaygısının anlamlı yordayıcılarıdır. Başka bir ifadeyle; anne için algılanan reddedici tutum arttıkça sosyal görünüş kaygısı artmakta; baba için algılanan duygusal sıcaklık arttıkça sosyal görünüş kaygısı azalmaktadır. Hart ve ark. (2008)'na göre, sosyal görünüş kaygısı kişinin genel dış görünümüyle ilgili olarak sosyal ortamlarda olumsuz değerlendirilme ve kabul edilemez olduğu gibi endişeleriyle ilgili yaşadığı bir tür sosyal kaygıdır. Spokas ve Heimberg (2009)'e göre, ebeveyn çocuk ilişkisi sosyal kaygının gelişmesine veya sürdürülmesine katkıda bulunmaktadır. Bu bağlamda, Wood ve arkadaşları (2003)'nin yaptıkları bir araştırmada, yüksek sosyal kaygı ile yüksek aşırı koruyuculuk ve düşük duygusal sıcaklık arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmuştur. Sosyal kaygı ile algılanan ebeveyn tutumlarını inceleyen bir başka araştırmada ise yüksek sosyal kaygı ile aşırı koruyuculuk ve reddedicilik arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu ifade edilmektedir (Lieb ve ark., 2000). Ayrıca Erkan, Göçray ve Çam (2002) 'ın yaptığı araştırmada anne baba tutumları ile olumsuz değerlendirilmekten korkma, sosyal kaçınma ve huzursuzluk arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmaktadır. Bütün bu çalışmalar dikkate alındığında; sosyal görünüş kaygısının sosyal kaygının kapsamlı bir türü olduğu ve olumsuz değerlendirilmekten korkmanın

ise sosyal görünüş kaygısıyla ilişkili olduğu bilgisinden hareketle söz konusu çalışmaların araştırma bulgularımızı destekleyici olduğu söylenebilir.

Bir meta-analiz araştırmasında; anne ve baba için algılanan duygusal sıcaklığın pozitif benlik saygısı, olumlu benlik yeterliliği, olumlu dünya görüşü gibi kişilik eğilimleriyle ilişkili olduğu bulunmuştur (Khaleque, 2012). Aynı zamanda yapılan araştırmalar baba sıcaklığının bireylerin davranışlarını etkilemede anne sıcaklığına göre daha önemli olduğunu göstermektedir (Venezio, 2003; Rohner ve Venezio, 2001). Bir başka araştırmada ise, çocukların annelerini reddedi olarak algılamalarının büyük bir kaygı öngörücüsü olduğu tespit edilmiştir (Yazdkhasti ve Harizuka, 2006). Bu araştırmada da baba için algılanan duygusal sıcaklığın ve anne için algılanan reddediciliğin ön plana çıkarak sosyal görünüş kaygısını yordadığı görülmektedir.

Sümer, Aktürk ve Helvacı (2010)'nın anne-baba tutum ve davranışlarının psikolojik etkilerini Türkiye genelinde yapılan araştırmalar doğrultusunda inceledikleri çalışmada elde ettikleri bulgulara göre, ebeveynlerden algılanan duygusal sıcaklığın yani kabul edici, destekleyici, şefkatli tutumların olumlu psikolojik özelliklerle, soğuk, saldırgan, eleştirel, baskıcı tutumları içeren reddediciliğin ise olumsuz psikolojik özelliklerle ilişkili bulunmuştur. Bu araştırma sonuçlarına göre, sosyal görünüş kaygısı da olumsuz bir psikolojik durum olarak anne tarafından algılanan reddedicilik ve baba tarafından algılanan duygusal sıcaklık tarafından yordanmaktadır.

Bu araştırma bulguları dikkate alındığında anne tarafından algılanan reddedici tutum ile birlikte bireyin yeterince koşulsuz kabulü deneyimlememesi nedeniyle benliğine ve görünüşüne dair olumsuz imajlar oluşturduğu, bu durumun da sosyal yaşantısında yeterince olumlu algılanmadığına dair inançlar geliştirmesine sebep olduğu ve sosyal görünüş kaygısının da bu bağlamda yüksek olduğu söylenebilir. Ayrıca baba tarafından algılanan duygusal sıcaklığın da bireyin koşulsuz kabulü deneyimleyerek kendi benliği ve görünüşüne dair olumlu imajlar oluşturduğu ve bu bağlamda sosyal yaşantısında olumlu algılandığına ilişkin inançları vasıtasıyla sosyal görünüş kaygısının düşük olduğu söylenebilir.

Bu durumda genel olarak sosyal görünüş kaygısının oluşumunda annenin reddediciliği ve babanın duygusal sıcaklığının belirleyici birer faktör oldukları söylenebilir.

Diğer taraftan; araştırmanın değişkenlerinden bir diğeri olan mükemmeliyetçi kişilik özelliklerinin anne baba tutumlarıyla birlikte ele alındığında sosyal görünüş kaygısını yordamada daha güçlü bir değişken olduğu sonucuna varılmıştır. Hem anne için hem baba için mükemmeliyetçiliğin alt boyutlarından hata yapma endişesi, yaptığından emin olamama ve kişisel standartlar sosyal görünüş kaygısı üzerinde yordayıcı güce sahiptir. Bulgulara göre; hata yapma endişesi ve yaptığından emin olamama durumu arttıkça sosyal görünüş kaygısı artmakta, kişisel standartlar arttığında ise sosyal görünüş kaygısı azalmaktadır.

Hata yapma endişesi; bireylerin yaptıkları hatalara olumsuz tepki vermelerini ve başarısızlık olarak algulamalarını, ayrıca yapılan bu hata nedeniyle diğerlerinin saygısını yitirme endişesini ifade etmektedir (Frost ve ark., 1990). Bu bilgiler doğrultusunda sosyal görünüş kaygısının en güçlü yordayıcısının hata yapma endişesi olması beklenen bir durum olarak görülmektedir.

Yaptığından emin olamama ise bir işin tatmin edici bir şekilde tamamlanmadığı hissini ifade etmektedir (Frost ve ark., 1990). Başka bir ifadeyle performansın niteliğinden ve davranışlardan şüphe etmek anlamına gelmektedir. Eken (2019) yaptığı araştırmada, yaptığından emin olamamanın sosyal kaygının yordayıcısı olduğunu tespit etmiştir. Bu bulgu, yaptığı davranışlardan şüphe eden bireyin girdiği sosyal ortamlarda kendini rahatsız hissederek kaygı yaşamaya şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca bireyin, görünümüyle ilgili olumlu geribildirim almak adına yaptığı müdahalelerin yeterince tatmin edici olmadığını hissederek şüphe duyması sebebiyle sosyal görünüş kaygısı da oluşabilir.

Son olarak kişisel standartlar, bireyin kendine yüksek standartlar belirlemesini ifade etmektedir (Frost ve ark., 1990). Hamachek (1978)'e göre; kişisel standartlar alan yazında iki şekilde ele alınmaktadır. İlki, normal mükemmeliyetçilikte kişiler kendine yüksek standartlar belirler, ancak hata yaptıklarında veya yeterli olmadıklarında kendilerine karşı acımasızca davranmazlar. İkinci olarak, nevrotik mükemmeliyetçilikte kişiler kendilerine yüksek standartlar belirleyerek, hata yapma konusunda kendilerine acımasız davranmakta ve hiçbir şeyin yeterince iyi yapıldığını hissetmemektedirler (Akt. Frost ve ark., 1990). Kişisel standartların artmasıyla birlikte sosyal görünüş kaygısının düşmesi durumu ise katılımcıların bu boyutta normal mükemmeliyetçi

özellikleri gösterdiği şekilde yorumlanabilir. Daha açık bir şekilde ifade etmek gerekirse, katılımcıların genelinin kendilerine yüksek standartlar belirlediklerinde bu durumu sağlıklı, hata yapmaya açık bir şekilde yaptıkları buna bağlı olarak olumsuz bir psikolojik özellik olan sosyal görünüş kaygısının belirgin bir şekilde açığa çıkmadığı düşünülebilir. Diğer taraftan; kişisel standartlar ve sosyal görünüş kaygısı arasındaki ilişkiye işaret eden korelasyon katsayıları (pozitif yönde) ve standardize beta katsayılarının (negatif yönde) yönündeki farklılık regresyon modelinde baskılayıcı değişken /değişkenlerin olduğunu (Horst, 1941; Conger, 1974; Friedman ve Wall, 2005) da düşündürmektedir.

Alan yazında mükemmeliyetçiliğin genel olarak ele alındığı araştırmalar incelendiğinde, sosyal görünüş kaygısına sahip bireyler ile mükemmeliyetçi bireyler arasında kendilerine yüksek standartlar belirleme konusunda benzerlik olduğu ifade edilmiştir (Ekşi, Arıcan ve Yaman, 2016). Çelik ve Güzel (2018)'in yaptığı çalışmada da sosyal görünüş kaygısı ve mükemmeliyetçilik arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca, kadınlar üzerine yapılan çalışmalarda mükemmeliyetçilik ile beden imajından memnuniyetsizlik ve görünüşe odaklanılabilecek sosyal durumlardan kaçınma arasında ilişki bulunmuştur (Hewitt ve ark., 1995). Haase, Prapavessis ve Owens (2001)'in yaptıkları araştırmada ise mükemmeliyetçiliğin daha yüksek sosyal fizik kaygısı ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak; tüm bu araştırma bulguları bu araştırmada elde edilen bulguları desteklemektedir.

BÖLÜM 5. SONUÇ

Bu bölümde, araştırmanın özetine ayrıca araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda yargı ve önerilere yer verilmiştir.

5.1. Özet

Bu araştırma, beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin algılanan anne baba tutumları ve mükemmeliyetçilik özelliklerinin sosyal görünüş kaygısını yordama gücünü tespit etmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma, ilişkisel tarama modeli kullanılarak, nicel araştırma metodunda hazırlanmıştır. Aynı zamanda anne ve baba tutumlarının çocukluk dönemlerinde nasıl algıladıkları da değerlendirildiğinden retrospektif (geriye dönük) bir araştırma niteliği de taşımaktadır. Araştırmanın örneklemini İstanbul ilindeki devlet ve vakıf üniversitelerinde öğrenim gören, random küme örnekleme yöntemiyle seçilen 284'ü (%63.4) kadın, 164'ü erkek (%36.6) olmak üzere toplam 448 öğrenci oluşturmaktadır. Katılımcıların yaşları 18-25 aralığında ve yaş ortalaması $x=21.02$ 'dir. Veriler; araştırmacı tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu, Hart ve arkadaşları (2008) tarafından geliştirilen ve uyarlama çalışması Doğan (2010) tarafından yapılmış olan Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği, Frost ve arkadaşları (1990) tarafından geliştirilen ve Türkçe uyarlaması Kağan (2011) tarafından yapılmış olan Frost Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği, Arrindell ve arkadaşları (1999) tarafından geliştirilen ve Dirik ve arkadaşları (2015) tarafından uyarlama çalışması

yapılmış olan Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği-Çocuk Formu kullanılarak toplanmıştır.

Verilerin analizinde Bağımsız Örneklem t- Testi, Pearson Momentler Çarpım Korelasyon tekniği ve hiyerarşik regresyon analizi tekniği kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre; kadınlarda sosyal görünüş kaygısının erkeklere göre daha yüksek olduğu, mükemmeliyetçiliğin genel olarak ve yüksek kişisel standartlar belirlemede erkeklerde, düzen boyutunda ise kadınlarda yüksek olduğu, anne ve baba için algılanan duygusal sıcaklık ve aşırı koruyucu tutumların kadınlarda ancak baba için algılanan reddediciliğin erkeklerde yüksek olarak algılandığı tespit edilmiştir. Ayrıca üniversite türüne göre sosyal görünüş kaygısının farklılaştığı ve devlet üniversitesinde öğrenim gören bireylerin vakıf üniversitesindekilere göre sosyal görünüş kaygılarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Korelasyon analizi sonuçlarına göre ise, mükemmeliyetçi kişilik özellikleri ile algılanan anne baba tutumları arasında anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir.

Son olarak, anne ve baba için iki ayrı regresyon analizi yapılmıştır. Bulgulara göre; anne için algılanan reddedicilik, baba için algılanan duygusal sıcaklık, mükemmeliyetçi kişilik özelliklerinden hata yapma endişesi, yaptığından emin olamama ve kişisel standartların sosyal görünüş kaygısının yordayıcısı olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca hata yapma endişesinin sosyal görünüş kaygısının en güçlü yordayıcısı olduğu tespit edilmiştir.

5.2. Yargı

Bu araştırmada, beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin sosyal görünüş kaygılarını yordamada algılanan anne baba tutumlarının ve mükemmeliyetçiliğin rolünün incelenmesi hedeflenmiştir. Bu doğrultuda, algılanan anne baba tutumu ve mükemmeliyetçi kişilik özellikleri arasındaki ilişkiler tespit edildikten sonra beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerde anne için algılanan reddedici tutumun ve baba için algılanan duygusal sıcaklığın, mükemmeliyetçi kişilik özelliklerinden ise bireyin hata yapma konusundaki endişesinin, yaptığı davranışlardan emin olmama durumunun ve kendisine yüksek standartlar belirlemesinin sosyal görünüş kaygısının yordayıcıları olduğu sonucuna varılmıştır.

Aynı zamanda değişkenlerin cinsiyete göre farklılaşmaları incelendiğinde; sosyal görünüş kaygısı kadınlarda daha yüksek iken mükemmeliyetçilik erkeklerde daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca mükemmeliyetçi kişilik özelliklerinden yüksek kişisel standartlar belirleme erkekler de daha yüksekken düzene verilen önem kadınlarda daha yüksek bulgulanmıştır. Algılanan ebeveyn tutumları incelendiğinde ise, anne ve baba için duygusal sıcaklık ve aşırı koruyucu tutumun kadınlar tarafından daha fazla algılanırken, baba için reddedici tutumun erkekler tarafından daha fazla algılandığı tespit edilmiştir.

5.3. Öneriler

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda bazı öneriler sunulabilir:

1. Bu araştırma yalnızca beliren yetişkinlik dönemindeki İstanbul ilinde bir devlet ve bir vakıf üniversitesinde öğrenim görmekte olan bireyler ile yürütülmüştür. Bulguların genellenebilirliği açısından farklı şehirlerde ve çevrelerde bulunan beliren yetişkinlik dönemindeki bireyler ile de çalışılması faydalı olabilir.
2. Araştırmada, anne için algılanan reddeci tutum arttıkça sosyal görünüş kaygısının da arttığı görülmüştür. Bu durumda bireylerin sosyal yaşantılarını olumsuz yönde etkileyen psikolojik bir durum olan sosyal görünüş kaygısının oluşumunu kısmen engelleyebilmek amacıyla anne çocuk ilişkisini güçlendirici çalışmalar yürütülebilir.
3. Araştırmada, baba için algılanan duygusal sıcaklık arttıkça sosyal görünüş kaygısının azaldığı görülmektedir. Bu durumda babalara yönelik çocuklarıyla olumlu duygu alışverişini güçlendirecek çalışmalar yürütülebilir.
4. Araştırmada, mükemmeliyetçi kişilik özelliklerinden hata yapmaya karşı aşırı duyarlı olmayı ifade eden hata yapma endişesinin sosyal görünüş kaygısının en güçlü yordayıcısı olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda beliren

yetişkinlik dönemindeki bireylerde kendine hata yapma izni verme durumunu arttıracak çalışmalar yapılabilir.

EK'LER

EK 1. BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU

LÜTFEN BU DÖKÜMANI DİKKATLİCE OKUMAK İÇİN ZAMAN AYIRINIZ

Sizi Doç. Dr. Müge Akbağ'ın danışmanlığında Psk. Danışman Merve Sema Aynur tarafından yürütülen "Beliren Yetişkinlik Döneminde Sosyal Görünüş Kaygısı: Algılanan Anne Baba Tutumu ve Mükemmeliyetçiliğin Yordayıcı Gücü" başlıklı **araştırmaya** davet ediyoruz. Bu araştırmaya katılıp katılmama kararını vermeden önce, araştırmanın neden ve nasıl yapılacağını bilmeniz gerekmektedir. Bu nedenle bu formun okunup anlaşılması büyük önem taşımaktadır. Eğer anlayamadığınız ve sizin için açık olmayan şeyler varsa, ya da daha fazla bilgi isterseniz bize sorunuz.

Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmaya **katılmama** veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmadan **çıkma** hakkında sahipsiniz. **Çalışmayı yanıtlamanız, araştırmaya katılım için onam verdiğiniz** biçiminde yorumlanacaktır. Size verilen **formlardaki** soruları yanıtlarken kimsenin baskısı veya telkini altında olmayın. Bu formlardan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacaktır.

1. Araştırmayla İlgili Bilgiler:

- a. Araştırmanın Amacı: Beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerde algılanan ebeveyn tutumlarının ve mükemmeliyetçiliğin sosyal görünüş kaygısı üzerindeki yordayıcı gücünün incelenmesi

- b. Araştırmanın İçeriği: Bilgilendirilmiş onam formu, kişisel bilgi formu ve ölçeklerin grup ortamında uygulanması
- c. Araştırmanın Nedeni: Tez çalışması

2. Çalışmaya Katılım Onayı:

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya/gönüllüye verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları tamamen anladım. **Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı tarafından yapıldı, soru sorma ve tartışma imkanı buldum ve tatmin edici yanıtlar aldım. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı.** Bu çalışmayı istediğim zaman ve herhangi bir neden belirtmek zorunda kalmadan bırakabileceğimi ve bıraktığımda herhangi bir olumsuzluk ile karşılaşmayacağımı anladım.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı ve verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlı yayımlarda kullanılmasını kabul ediyorum.

Katılımcının İmzası:

EK 2. KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Cinsiyetiniz: Kadın ( ) Erkek ( )

Yaşınız:

Eğitim Görmekte Olduğunuz Okul:

Eğitim Görmekte Olduğunuz Fakülte:

EK 3. SOSYAL GÖRÜNÜŞ KAYGISI ÖLÇEĞİ

Ölçeğin on maddesine yer verilmiştir.

		Hiç Uygun Değil	Uygun Değil	Biraz Uygun	Uygun	Tamamen Uygun
1	Dış görünüşümle ilgili kendimi rahat hissedirim.	1	2	3	4	5
2	Fotoğraflım çekilirken kendimi gergin hissedirim.	1	2	3	4	5
4	İnsanların görünüşümden dolayı benden hoşlanmayacakları konusunda endişelenirim.	1	2	3	4	5
5	Yanlarında olmadığım zamanlarda insanların, görünüşümle ilgili kusurlarımı konuşacaklarından endişelenirim.	1	2	3	4	5
6	Görünüştümden dolayı insanların benimle beraber vakit geçirmek istemeyeceklerinden endişelenirim.	1	2	3	4	5
7	İnsanların beni çekici bulmamalarından korkarım.	1	2	3	4	5
8	Görünüştüğümün yaşamımı zorlaştıracağından endişe duyarım.	1	2	3	4	5
10	İnsanlarla konuşurken görünüşümden dolayı gerginlik yaşarım.	1	2	3	4	5
12	Dış görünüşümle ilgili başkalarının beklentilerini karşılayamamaktan endişeleniyorum.	1	2	3	4	5
14	Diğer insanların görünüşümdeki bir kusurun farkına vardıklarını düşündüğümde kendimi rahatsız hissedirim.	1	2	3	4	5

EK 4. FROST ÇOK BOYUTLU MÜKEMMELİYETÇİLİK ÖLÇEĞİ

Ölçeğin yirmi maddesine yer verilmiştir.

Cevaplarınızı **1 (Kesinlikle katılmıyorum)** ile **5 (Tamamen katılıyorum)** arasında derecelendiriniz

1. Anne-babam benim için çok yüksek ölçütler belirler.	(1) (2) (3) (4) (5)
3. Çocukken mükemmel yapmadığım şeyler için cezalandırılmışımdır.	(1) (2) (3) (4) (5)
6. Yaptığım her şeyde tam anlamıyla yeterli olmak benim için önemlidir.	(1) (2) (3) (4) (5)
7. Ben tertipli bir insanım.	(1) (2) (3) (4) (5)
9. Okulda/işte başarısız olmam halinde insan olarak tümüyle başarısızımdır.	(1) (2) (3) (4) (5)
11. Anne-babam benden her şeyin en iyisini yapmamı ister.	(1) (2) (3) (4) (5)
12. Pek çok insandan daha yüksek hedefler belirlerim.	(1) (2) (3) (4) (5)
14. Kısmen başarısız olursam, bu durum tümüyle başarısız olmak kadar kötüdür.	(1) (2) (3) (4) (5)
15. Ailemde yalnızca olağanüstü performans yeterince iyi olarak kabul görür.	(1) (2) (3) (4) (5)
19. Aşırı derecede yüksek hedeflerim vardır.	(1) (2) (3) (4) (5)
21. Eğer bir hata yapacak olursam insanlar muhtemelen benim hakkımda daha olumsuz düşünürler.	(1) (2) (3) (4) (5)
22. Anne-babamın beklentilerini hiçbir zaman karşılayabilmişim gibi hissetmem.	(1) (2) (3) (4) (5)
25. Ben her zaman en iyisini yapmazsam insanlar bana saygı duymaz.	(1) (2) (3) (4) (5)
26. Anne-babamın benim geleceğime ilişkin beklentileri her zaman için benimkilerden çok daha yüksek olmuştur.	(1) (2) (3) (4) (5)
28. Yaptığım basit günlük şeyler için genellikle şüphelerim vardır.	(1) (2) (3) (4) (5)
29. Tertipli olmak benim için çok önemlidir.	(1) (2) (3) (4) (5)
30. Günlük işlerimde pek çok insana göre çok daha yüksek performans beklerim.	(1) (2) (3) (4) (5)
32. Bir şeyleri tekrar tekrar yaptığım için işlerimde geri kalmaya eğilimliyim.	(1) (2) (3) (4) (5)
34. Ne kadar az hata yaparsam insanlar beni o kadar fazla sever.	(1) (2) (3) (4) (5)
35. Ailemin ölçütlerini hiçbir zaman karşılayabilecekmişim gibi hissetmem.	(1) (2) (3) (4) (5)

EK 5. KISALTILMIŞ ALGILANAN EBEVEYN TUTUMLARI ÖLÇEĞİ-ÇOCUK FORMU

Ölçeğin on maddesine yer verilmiştir.

Aşağıda çocukluğunuz ile ilgili bazı ifadeler yer almaktadır.

Anketi doldurmadan önce aşağıdaki yönergeyi lütfen dikkatle okuyunuz:

1. Anketi doldururken, anne ve babanızın size karşı olan davranışlarını nasıl algıladığınızı hatırlamaya çalışmanız gerekmektedir. Anne ve babanızın çocukken size karşı davranışlarını tam olarak hatırlamak bazen zor olsa da, her birimizin çocukluğumuzda anne ve babamızın kullandıkları prensiplere ilişkin bazı anılarımız vardır.
2. Her bir soru için anne ve babanızın size karşı davranışlarına uygun seçeneği yuvarlak içine alın. Her soruyu dikkatlice okuyun ve muhtemel cevaplardan hangisinin sizin için uygun cevap olduğuna karar verin. Soruları anne ve babanız için ayrı ayrı cevaplayın.

Örneğin;

Anne ve babam bana iyi davranırlardı.				
	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Baba	1	2	3	4
Anne	1	2	3	4

1. Anne ve babam, nedenini söylemeden bana kızarlardı yada ters davranırlardı.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Baba	1	2	3	4
Anne	1	2	3	4

2. Anne ve babam beni överlerdi.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Baba	1	2	3	4
Anne	1	2	3	4

Baba	1	2	3	4
Anne	1	2	3	4

4. Anne ve babam, bana hak ettiğimden daha çok fiziksel ceza verirlerdi.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Baba	1	2	3	4
Anne	1	2	3	4

6. Anne ve babam ergenliğimin uyarıcı, ilginç ve eğitici olması için çalışırlardı.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Baba	1	2	3	4
Anne	1	2	3	4

9. Anne ve babam, her şeyde en iyi olmam için beni teşvik ederlerdi.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Baba	1	2	3	4
Anne	1	2	3	4

13. Bana ailenin 'yüz karası' yada 'günah keçisi' gibi davranılırdı.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Baba	1	2	3	4
Anne	1	2	3	4

16. Anne ve babam, kendimden utanmama neden olurlardı.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Baba	1	2	3	4
Anne	1	2	3	4

17. Anne ve babam, pek fazla umursamadan, istediğim yere gitmeme izin verirdi.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Baba	1	2	3	4
Anne	1	2	3	4

21. Anne ve babam, küçük kabahatlarım için bile beni cezalandırırlardı.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Baba	1	2	3	4
Anne	1	2	3	4

23. Yaptığım birşeyde başarılı olduğumda, anne ve babamın benimle gurur duyduklarını hissederdim.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Baba	1	2	3	4
Anne	1	2	3	4

KAYNAKÇA

- Çakmak, E. (2018). *Üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanım düzeyleri ile sosyal görünüş kaygısı arasındaki ilişkinin farklı değişkenler açısından değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çağlar, M., Dinçyürek, S., & Arsan, N. (2012). Üniversite öğrencilerinin sosyal kaygılarının analizi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43(43), 106-116.
- Çelik, E., & Güzel, H. Ş. (2018). Ergenlerde sosyal görünüş kaygısı ile mükemmeliyetçilik arasındaki ilişki: Benlik saygısının aracı rolü. *Turkish Educational Sciences*, 16(2), 235-256.
- Özcan, H., Subaşı, B., Çelik, M., Gürel, Ş. C., & Yıldız, M. (2013). Ergenlik ve genç yetişkinlik dönemindeki kadınlarda benlik saygısı, sosyal görünüş kaygısı, depresyon ve anksiyete ilişkisi. *Journal of Mood Disorders*, 3(3), 107-113.
- Özkan, Y. (2017). *Ergenlerde sosyal görünüş kaygısı ile duygusal yeme arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Öztürk, A. (2014). Sosyal kaygıyı açıklayan yaklaşımlar. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(48), 15-26.
- Abuhanoğlu, H., Teke, A., Çelen, Ö., & Açıkkel, C. (2015). Sağlık insan gücü yetiştiren önlisans ve lisans düzeyindeki okullarda mükemmeliyetçilik. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 14(5), 413-423.
- Adler, A. (2016). *Çocuk Eğitimi*. İstanbul: Say Yayınları.
- Akiskal, H. S. (1998). Toward a definition of generalized anxiety disorder as an anxious temperament type. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 98(393), 66-73.
- Alabay, E. (2017). Okul öncesi dönem çocuğu olan ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarının incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 1(2), 156-174.
- Alemdağ, S., & Öncü, E. (2015). Öğretmen adaylarının fiziksel aktiviteye katılım ve sosyal görünüş kaygılarının incelenmesi. *International Journal of Science Culture and Sport (IntJSCS)*(3), 287-300.
- Alvan, G. (2015). *Perfectionism and perceived parenting style among university students* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Amianto, F., Martini, M., Spalatro, A., Abbate, D. G., & Fassino, S. (2017). Body image development within the family: Attachment dynamics and parental

- attitudes in cross-sectional and longitudinal studies. *Acta Psychopathologica*, 3(4), 1-6.
- Antony, M. M., Purdon, C. L., Huta, V., & Swinson, R. P. (1998). Dimensions of perfectionism across the anxiety disorders. *Behaviour Research and Therapy*, 36(12), 1143-1154.
- Arabacı, R. (2008). Relationship between social physique anxiety, walking activity and body composition in university students. *e-Journal of New World Science Academy*, 3(3), 145-155.
- Archibald, K. (2010). The role of body image and social anxiety in problematic drinking behavior. *Undergraduate Riew*, 6, 15-20.
- Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist*, 55(5), 469-480.
- Ashby, J. S., & Rice, K. G. (2002). Perfectionism, dysfunctional attitudes and self-esteem: A structural equations analysis. *Journal of Counseling & Development*, 80(2), 197-203.
- Atak, H., & Çok, F. (2010). İnsan yaşamında yeni bir dönem: Beliren yetişkinlik. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 17(1), 39-50.
- Avcanok, B. (2013). *The relationship between perfectionism and resiliency and perceived parental attitudes among university student* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Near East University, Graduate School of Social Science, Nicosia.
- Aydoğdu, F., & Dilekman, M. (2016). Ebeveyn tutumlarının çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 569-585.
- Büyüköztürk, Ş. (2018). *Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyükbayraktar, Ç. (2011). *Üniversite öğrencilerinde mükemmeliyetçilik ve öfke ilişkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Bakalim, O. (2016). Self-confident approach in coping with stress and social appearance anxiety of Turkish university students: the mediating role of body appreciation. *International Journal of Higher Education*, 5(4), 134-143.
- Baltacı, Ö. (2010). *Üniversite öğrencilerinin sosyal kaygı, sosyal destek ve problem çözme yaklaşımları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Barnes, M. A., & Caltabiano, M. L. (2016). The interrelationship between orthorexia nervosa, perfectionism, body image and attachment style. *Eating and Weight Disorders-Studies on Anorexia, Bulimia and Obesity*, 22(1), 177-184.

- Baumrind, D. (1971). Harmonious parents and their preschool children. *Developmental Psychology*, 4(1), 99-102.
- Bautelle, K., Eisenberg, M. E., Gregory, M. L., & Sztainer, D. N. (2009). The reciprocal relationship between parent – child connectedness and adolescent emotional functioning over 5 years. *Journal of Psychosomatic Research*, 66(4), 309-316.
- Ben, S. (2017). *İstanbul'da yaşayan üniversite öğrencilerinin sosyal anksiyete düzeyleri ile beden algısı olumsuz değerlendirilme korkusu sosyal görünüş kaygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bolattekin, A. (2014). *Anne-babanın bağlanma stilleri, anne-baba tutumları ve çocuklarındaki davranış problemleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Brosos, L. C., & Levinson, C. A. (2017). Social appearance anxiety and dietary restraint as mediators between perfectionism and binge eating: A six month three wave longitudinal study. *Appetite*, 108, 335-342.
- Burns, D. D. (1980). The perfectionist's script for self-defeat. *Psychology Today*, 34-51.
- Buschgens, C. J., Aken, M. A., Swinkels, S. H., Ormel, J., & Verhulst, F. C. (2009). Externalizing behaviors in preadolescents: Familial risk to externalizing behaviors and perceived parenting styles. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 19(7), 567-575.
- Cağlar, E., Bilgili, N., Karaca, A., Ayaz, S., & Aşçi, F. H. (2010). The psychological characteristics and health related behavior of adolescents: The possible roles of social physique anxiety and gender. *The Spanish Journal of Psychology*, 13(2), 741-750.
- Claes, L., Hart, T. A., Smits, D., Eynde, F. V., Mueller, A., & Mitchell, J. E. (2011). Validation of the social appearance anxiety scale in female eating disorder patients. *European Eating Disorders Review*, 20(5), 406-409.
- Conger, A. J. (1974). A revised definition for suppressor variables: A guide to their identification and interpretation. *Educational and Psychological Measurement*, 34(1), 35-36.
- Crespo, C., Kielpikowski, M., Jose, P. E., & Pryor, J. (2010). Relationships between family connectedness and body satisfaction: A longitudinal study of adolescent girls and boys. *Journal of Youth and Adolescence*, 39(12), 1392-1401.
- Curran, T., & Hill, A. P. (2019). Perfectionism is increasing over time: A meta-analysis of birth cohort differences from 1989 to 2016. *Psychological Bulletin*, 145(4), 410-429.

- Darling, N., & Steinberg, L. (1993). Parenting style as context: An integrative model. *Psychological Bulletin*, 113(3), 487-496.
- Davis, E., Charles, S. T., Greenberger, E., & Chen, C. (2012). Emotion experience and regulation in China and the United States: How do culture and gender shape emotion responding? *International Journal of Psychology*, 47(3), 230-239.
- Demiriz, S., & Öğretir, A. D. (2007). Alt ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki 10 yaş çocuklarının anne tutumlarının incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1), 105-122.
- Demirsu, Ö. (2018). *Üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumları ile sürekli kaygı düzeyi arasındaki ilişkide anksiyete duyarlılığının ve psikolojik dayanıklılığın aracı rolleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Densham, K., Webb, H. J., Gembeck, M. J., Nesdale, D., & Downey, G. (2017). Early adolescents' body dysmorphic symptoms as compensatory responses to parental appearance messages and appearance-based rejection sensitivity. *Body Image*, 23, 162-170.
- Dion, K. L., Dion, K. K., & Keelan, J. P. (1990). Appearance anxiety as a dimension of social-evaluative anxiety: Exploring the ugly duckling syndrome. *Contemporary Social Psychology*, 14(4), 220-224.
- Dirik, G., Yorulmaz, O., & Karancı, A. N. (2015). Çocukluk dönemi ebeveyn tutumlarının değerlendirilmesi: Kısaltılmış algılanan ebeveyn tutumları-çocuk formu. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 26(2), 123-130.
- Doğan, T. (2009). *Bilişsel kendini değerlendirme süreçlerinin sosyal anksiyete açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Doğan, T. (2010). Sosyal görünüş kaygısı ölçeğinin (sgkö) Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(39), 151-159.
- Doğan, T., Sapmaz, F., & Totan, T. (2011). Adaptation of the Body Image Coping Strategies Inventory to Turkish: a validity and reliability study. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 12(2), 121-129.
- Egan, S. J., Wade, T. D., Shafran, R., & Antony, M. M. (2014). *Cognitive-Behavioral Treatment of Perfectionism*. New York: The Guilford Press.
- Ekşi, H., Arıcan, T., & Yaman, K. G. (2016). Meslek lisesi öğrencilerinin riskli davranışlarının yordayıcısı olarak sosyal görünüş kaygısı ve mükemmeliyetçilik. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 527-545.
- Eken, V. (2019). *İstanbul örneğinde üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumunun sosyal kaygı ve mükemmeliyetçilik düzeylerine etkisi*.

- (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ellis, A. (2002). The role of irrational beliefs in perfectionism. *American Psychological Association*, 217-229.
- Enns, M. W., Cox, B. J., & Clara, I. (2002). Adaptive and maladaptive perfectionism: developmental origins and association with depression proneness. *Personality and Individual Differences*, 33(6), 921-935.
- Erkan, Z., Güçray, S., & Çam, S. (2002). Ergenlerin sosyal kaygı düzeylerinin ana baba tutumları ve cinsiyet açısından incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(10), 64-75.
- Erol, İ. (2019). *Üniversite öğrencilerinin sosyodemografik verilere göre mükemmeliyetçilik algısı ve ortoreksiya nervoza arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Etkin, A., & Wager, T. D. (2007). Functional neuroimaging of anxiety: A meta-analysis of emotional processing in PTSD, social anxiety disorder, and specific phobia. *American Journal of Psychiatry*, 164(10), 1476-1488.
- Feingold, A., & Mazzella, R. (1998). Gender differences in body image are increasing. *Psychological Science*, 9(3), 190-195.
- Fink, M., Akimova, E., Spindelegger, C., Hahn, A., Lanzenberger, R., & Kasper, S. (2009). Social anxiety disorder: Epidemiology, biology and treatment. *Psychiatria Danubina*, 21(4), 533-542.
- Flett, G. L., & Hewitt, P. L. (2002). *Perfectionism: Theory, research and treatment*. Washington: American Psychological Association.
- Flett, G. L., Hewitt, P. L., & Rosa, T. D. (1996). Dimensions of perfectionism, psychosocial adjustment, and social skills. *Personality and Individual Differences*, 20(2), 143-150.
- Flett, G. L., Hewitt, P. L., & Singer, A. (1995). Perfectionism and parental authority styles. *Individual Psychology: Journal of Adlerian Theory, Research & Practice*, 5(1), 50-60.
- Flett, G. L., Hewitt, P. L., Oliver, J. M., & Macdonald, S. (2002). Perfectionism in children and their parents: A development analysis. G. L. Flett, & P. L. Hewitt içinde, *Perfectionism: Theory, research, and treatment* (s. 89-132). Washington: American Social Association.
- Friedman, L., & Wall, M. (2005). Graphical views of suppression and multicollinearity in multiple linear regression. *The American Statistician*, 59(2), 127-136.

- Frost, R. O., Lahart, C. M., & Rosenblate, R. (1991). The development of perfectionism: A study of daughters and their parents. *Cognitive Therapy and Research*, 15(6), 469-489.
- Frost, R. O., Marten, P., Lahart, C., & Rosenblate, R. (1990). The dimensions of perfectionism. *Cognitive Therapy and Research*, 14(5), 449-468.
- Göksel, A. G., Caz, Ç., Yazıcı, Ö. F., & Zorba, E. (2018). Spor hizmeti alan bireylerin sosyal görünüş kaygısı ve öznel mutluluklarının incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(3), 88-101.
- Güllüce, A. Ç., & İşcan, Ö. F. (2010). Mesleki tükenmişlik ve duygusal zeka arasındaki ilişki. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 5(2), 7-29.
- Gümüş, A. E. (2000). Üniversite öğrencilerinin yalnızlık ve beden imgelerinden doyum düzeylerinin sosyal kaygı düzeyleri ile ilişkisinin incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 33(1), 99-108.
- Gautreau, C. M., Sherry, S. B., Mushquash, A. R., & Stewart, S. H. (2015). Is self-critical perfectionism an antecedent of or a consequence of social anxiety, or both? A 12-month, three-wave longitudinal study. *Personality and Individual Differences*, 82, 125-130.
- Geçtan, E. (2002). *Psikanaliz ve Sonrası*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Gilman, R., & Ashby, J. S. (2003). A first study perfectionism and multidimensional life satisfaction among adolescents. *Journal of Early Adolescence*, 23(2), 218-235.
- Haase, A. M., Prapavessis, H., & Owens, R. G. (2002). Perfectionism, social physique anxiety and disordered eating: a comparison of male and female elite athletes. *Psychology of Sport and Exercise*, 3(3), 209-222.
- Hanstock, T. L., & O'Mahony, J. F. (2002). Perfectionism, acne and appearance concerns. *Personality and Individual Differences*, 32(8), 1317-1325.
- Harris, A. E., & Curtin, L. (2002). Parental perceptions, early maladaptive schemas and depressive symptoms in young adults. *Cognitive Therapy and Research*, 26(3), 405-416.
- Hart, E. A., Leary, M. R., & Rejeski, W. J. (1989). The measurement of social physique anxiety. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 11(1), 94-104.
- Hart, T. A., Palyo, S. A., Holle, C., & Heimberg, R. G. (2008). Development and examination of the social appearance anxiety scale. *Sage Publication*, 15(1), 48-59.

- Hettema, J. M., Neale, M. C., & Kendler, K. S. (2001). A review and meta-analysis of the genetic epidemiology of anxiety disorders. *American Journal of Psychiatry*, 158(10), 1568-1578.
- Hewitt, P. L., Flett, G. L., & Ediger, E. (1995). Perfectionism traits and perfectionistic self-presentation in eating disorder attitudes, characteristics, and symptoms. *International Journal of Eating Disorders*, 18(4), 317-326.
- Hibbard, D. R., & Walton, G. E. (2014). Exploring the development of perfectionism: The influence of parenting style and gender. *Social Behavior and Personality*, 42(2), 269-278.
- Hill, A. P., & Curran, T. (2015). Multidimensional perfectionism and burnout: A meta-analysis. *Personality and Social Psychology Review*, 20(3), 269-288.
- Hollender, M. H. (1965). Perfectionism. *Comprehensive Psychiatry*, 6(2), 94-103.
- Hortaçsu, N. (2003). *Çocuklukta İlişkiler- Ana Baba, Kardeş ve Arkadaşlar*. İstanbul: İmge Kitabevi.
- Hullmann, S. E., Wolfe-Christensen, C., Meyer, W. H., McNall-Knapp, R. Y., & Mullins, L. L. (2010). The relationship between parental overprotection and health-related quality of life in pediatric cancer: The mediating role of perceived child vulnerability. *Quality of Life Research*, 19(9), 1373-1380.
- İşmen, E. (2001). Duygusal zeka ve problem çözme. *M.Ü Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13(13), 111-124.
- Jensen, L. A., Arnett, J. J., Feldman, S. S., & Cauffman, E. (2004). The right to do wrong: Lying to parents among adolescents and emerging adults. *Journal of Youth and Adolescence*, 33(2), 101-112.
- Kılıç, M. (2015). *Üniversite öğrencilerinin sosyal görünüş kaygıları ile benlik saygıları ve yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Kawamura, K. Y., Frost, R. O., & Harmatz, M. G. (2002). The relationship of perceived parenting styles to perfectionism. *Personality and Individual Differences*, 32(2), 317-327.
- Kağan, M. (2011). Frost çok boyutlu mükemmellikçilik ölçeğinin Türkçe formunun psikometrik özellikleri. *Anatolian Journal of Psychiatry*, 12(3), 192-197.
- Kennerley, H. (2017). *Kaygı (Anksiyete)*. İstanbul: Kuraldışı Yayıncılık.

- Khaleque, A. (2012). Perceived parental warmth and children's psychological adjustment and personality dispositions: A meta-analysis. *Journal of Child and Family Studies*, 22(2), 297-306.
- Ko, N. (2010). *The role of body shame, social appearance anxiety, and body check- ing behavior on body dissatisfaction and disordered eating behaviors: a crosscultural study in Germany and Korea* (Yayınlanmış Doktora Tezi). Freiburg Üniversitesi, Kore.
- Koskina, A., Eynde, F. V., Meisel, S., Campbell, I. C., & Schmidt, U. (2011). Social appearance anxiety and bulimia nervosa. *Eating and Weight Disorders - Studies on Anorexia, Bulimia and Obesity*, 16(2), 142-145.
- Kottman, T., & Ashby, J. (2000). Perfectionistic children and adolescents: Implications for school counselors. *Professional School Counseling*, 3(3), 182-188.
- Kozan, H. Ö., & Hamarta, E. (2017). Beliren yetişkinlik beden imgesi: Bağlanma ve sosyal görünüş kaygısının rolü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 7(48), 63-81.
- Leary, M. R., & Kowalski, R. M. (1995). *Social Anxiety*. New York: Guildford Press.
- Leung, A. W., Heimberg, R. G., Holt, C. S., & Bruch, M. A. (1994). Social anxiety and perception of early parenting among American, Chinese American, and social phobic samples. *Anxiety*, 1(2), 80-89.
- Levinson, C. A., & Rodebaugh, T. L. (2012). Social anxiety and eating disorder comorbidity: the role of negative social evaluation fears. *Eating Behaviors*, 13(1), 27-35.
- Levinson, C. A., Rodebaugh, T. L., White, E. K., Menatti, A. R., Weeks, J. W., Iacovino, J. M., & Warren, C. S. (2013). Social appearance anxiety, perfectionism, and fear of negative evaluation. Distinct or shared risk factors for social anxiety and eating disorders? *Appetite*, 67, 125-133.
- Lieb, R., Wittchen, H.-U., Höfler, M., Fuetsch, M., Stein, M. B., & Merikangas, K. R. (2000). Parental psychopathology, parenting styles, and the risk of social phobia in offspring. *Arch Gen Psychiatry*, 57(9), 859-866.
- Makas, S., & Çelik, E. (2018). Erken dönem uyumsuz şemalar ile sosyal görünüş kaygısı arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Electronic Journal of Social Sciences*, 17(67), 926-937.
- Mandell, B., & Pherwani, S. (2003). Relationship between emotional intelligence and transformational leadership style: A gender comparison. *Journal of Business and Psychology*, 17(3), 387-404.
- Maraş, Z. Ş. (2018). *Üniversite öğrencilerinin meslek seçimlerinin ve geleceğe yönelik tutumlarının algılanan anne-baba tutumları ile ilişkisinin incelenmesi*

(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Mercan, Ç. S. (2007). *Bilişsel-davranışçı yaklaşımla bütünleştirilmiş sosyal beceri eğitiminin ergenlerin sosyal kaygı düzeylerine etkisi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Merikangas, K. R., Avenevoli, S., Dierker, L., & Grillon, C. (1999). Vulnerability factors among children at risk for anxiety disorders. *Biological Psychiatry*, 46(11), 1523-1535.
- Monro, F., & Huon, G. (2005). Media-portrayed idealized images, body shame, and appearance anxiety. *International Journal of Eating Disorders*, 38(1), 85-90.
- Moreh, J. (1998). The pursuit of excellence. *Social Science Information*, 37(2), 351-360.
- Moscovitch, D. A. (2009). What is the core fear in social phobia? A new model to facilitate individualized case conceptualization and treatment. *Cognitive and Behavioral Practice*, 16(2), 123-134.
- Mousavi, S. E., Low, W. Y., & Hashim, A. H. (2016). Perceived parenting styles and cultural influences in adolescent's anxiety: A cross-cultural comparison. *Journal of Child and Family Studies*, 25(7), 2102-2110.
- Murdock, N. L. (2014). *Psikolojik Danışma ve Psikoterapi Kuramları Olgu Sunumu Yaklaşımıyla*. İstanbul: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Muris, P., Loxton, H., Neumann, A., Plessis, M. d., King, N., & Ollendick, T. (2006). DSM-defined anxiety disorders symptoms in South African youths: Their assessment and relationship with perceived parental rearing behaviors. *Behavior Research Therapy*, 44(6), 883-896.
- Muris, P., Mayer, B., & Meesters, C. (2000). Self-reported attachment style, anxiety and depression in children. *Social Behavior and Personality*, 28(2), 157-162.
- Nepon, T., Flett, G. L., Hewitt, P. L., & Molnar, D. S. (2011). Perfectionism, negative social feedback, and interpersonal rumination in depression and social anxiety. *Canadian Journal of Behavioural Science*, 43(4), 297-308.
- Nilüfer, G. (2016). *Doğum sırası, algılanan ebeveynlik biçimleri ve erken dönem uyumsuz şemalar arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Nishikawa, S., Sundbom, E., & Hagglöf, B. (2010). Influence of perceived parental rearing on adolescent self-concept and internalizing and externalizing problems in Japan. *Journal of Child and Family Studies*, 19(1), 57-66.
- Pacht, A. R. (1984). Reflection on perfection. *American Psychologist*, 39(4), 386-390.

- Periasamy, S., & Ashby, J. S. (2002). Multidimensional perfectionism and locus of control: Adaptive vs. maladaptive perfectionism. *Journal of College Student Psychotherapy, 17*(2), 75-86.
- Petrides, K. V., & Furnham, A. (2000). Gender differences in measured and self-estimated trait emotional intelligence. *Sex Roles, 42*(5/6), 449-461.
- Redebaugh, T. L., & Levinson, C. A. (2012). Social anxiety and eating disorder comorbidity: The role of negative social evaluation fears. *Eating Behaviors, 13*(1), 27-35.
- Reilly, E. E., Stey, P., & Lapsley, D. K. (2016). A new look at the links between perceived parenting, socially-prescribed perfectionism, and disordered eating. *Personality and Individual Differences, 88*, 17-20.
- Rieger, E., Buren, D. J., Bishop, M., Kraff, M. T., Welch, R., & Wilfley, D. E. (2010). An eating disorder-specific model of interpersonal psychotherapy (IPT-ED): Causal pathways and treatment implications. *Clinical Psychology Review, 30*(4), 400-410.
- Rodgers, R., & Chabrol, H. (2009). Parental attitudes, body image disturbance and disordered eating amongst adolescents and young adults: A review. *European Eating Disorders Review, 17*(2), 137-151.
- Rohner, R. P. (1980). Worldwide tests of parental acceptance-rejection theory: An overview. *Behavior Science Research, 15*(1), 1-21.
- Rohner, R. P., & Veneziano, R. A. (2001). The importance of father love: History and contemporary evidence. *Review of General Psychology, 5*(4), 382-405.
- Rohner, R. P., Khaleque, A., & Cournoyer, D. E. (2005). Parental acceptance-rejection: Theory, methods, cross-cultural evidence, and implications. *American Anthropological Association, 33*(3), 299-334.
- Rohner, R. P., Khaleque, A., & Cournoyer, D. E. (2012). Introduction to parental acceptance-rejection theory, methods, evidence, and implications. *Journal of Family Theory & Review, 2*(1), 73-87.
- Sümer, N., Aktürk, E. G., & Helvacı, E. (2010). Anne-baba tutum ve davranışlarının psikolojik etkileri: Türkiye’de yapılan çalışmalara toplu bakış. *Türk Psikoloji Yazıları, 13*(25), 42-59.
- Sabiston, C. M., Sedgwick, W. A., Crocker, P. R., Kowalski, K. C., & Mack, D. E. (2007). Social physique anxiety in adolescence an exploration of influences coping strategies and health behaviors. *Journal of Adolescent Research, 22*(1), 78-101.
- Satılmış, M. (2010). *Öğrencilerin mükemmeliyetçilik tutumları ile anne baba tutumlarının karşılaştırmalı incelemesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

- Schlenker, B. R., & Leary, M. R. (1982). Social anxiety and self-presentation: A conceptualization and model. *Psychological Bulletin*, 92(3), 641-669.
- Schultz, D. P., & Schultz, S. E. (2016). *Modern Psikoloji Tarihi*. Kaknüs Yayınları.
- Senemoğlu, N. (2013). *Gelişim, öğrenme ve öğretim*. Ankara: Yargı Yayınevi.
- Slade, P. D., & Owens, R. G. (1998). A dual process model of perfectionism based on reinforcement theory. *Behavior Modification*, 22(3), 372-390.
- Smith, M. M., Sherry, S. B., Chen, S., Saklofske, D. H., Mushquash, C., Flett, G. L., & Hewitt, P. L. (2018). The perniciousness of perfectionism: A meta-analytic review of the perfectionism–suicide relationship. *Journal of Personality*, 86(3), 522-542.
- Sotardi, V. A., & Dubien, D. (2019). Perfectionism, wellbeing, and university performance: A sample validation of the Frost Multidimensional Perfectionism Scale (FMPS) in New Zealand. *Personality and Individual Differences*, 143, 103-106.
- Spielberger, C. D. (2010). State-Trait anxiety inventory. *The Corsini Encyclopedia of Psychology*, 1-1.
- Spokas, M., & Heimberg, R. G. (2009). Overprotective Parenting, social anxiety, and external locus of control: Cross-sectional and longitudinal relationships. *Cognitive Therapy Research*, 33(6), 543-551.
- Stephens, M. A. (2009). *Gender differences in parenting styles and effects on the parent child relationship* (Yayınlanmış Onur Tezi). Texas State University, Texas.
- Stripp, C. A., & Hirsch, G. (2000). *Helping Gifted Children Soar: A Practical Guide for Parents and Teachers*. USA: Gifted Psychology Press, Inc.
- Swami, V., Mada, R., & Tovee, M. J. (2012). Weight discrepancy and body appreciation of Zimbabwean women in Zimbabwe and Britain. *Body Image*, 9(4), 559-562.
- Şahin, E., Barut, Y., & Ersanlı, E. (2013). Sociodemographic variables in relation to social appearance anxiety in adolescents. *The International Journal of Social Sciences*, 15(1), 56-63.
- Şimşir, Z., Seki, T., & Dilmaç, B. (2019). Sosyal görünüş kaygısında cinsiyet farklılıkları: Bir meta analiz çalışması. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 10(17), 615-637.
- Türkçapar, M. H. (1999). Sosyal fobinin psikolojik kuramı. *Klinik Psikiyatri*, 2(4), 247-253.

- Taşdemir, Ö. M. (2003). *Üstün yetenekli çocuklarda mükemmeliyetçilik, sınav kaygısı, benlik saygısı, kontrol odağı, öz yeterlik ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Taşkın, Ö., Tekin, M., & Emin, A. (2007). Beden eğitimi öğretmenlerinin çeşitli değişkenler açısından kaygı düzeylerinin incelenmesi (Batman ili örneği). *Atatürk Journal of Physical Education and Sport Science*, 9(4), 0-0.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using Multivariate Statistics*. Boston: Pearson.
- Trekels, J., & Eggermont, S. (2017). Linking magazine exposure to social appearance anxiety: The role of appearance norms in early adolescence. *Journal of Research on Adolescence*, 27(4), 736-751.
- Tuncer, B. (2006). *Kaygı düzeyleri farklı üniversite hazırlık sınıfı öğrencilerinin mükemmeliyetçilik özelliklerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ulu, İ. P. (2007). *An investigation of adaptive and maladaptive dimensions of perfectionism in relation to adult attachment and big five personality traits* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Veneziano, R. A. (2003). The importance of paternal warmth. *Cross-Cultural Research*, 37(3), 265-281.
- Walecka-Matyja, K. (2019). Predictive role of retrospective assessment of parental attitudes of fathers vs. perfectionism and self-esteem of women in early adulthood. *Psychiatrica Polska*, 53(2), 325-339.
- Wood, J. J., Bryce, D. M., Sigman, M., Hwang, W.-C., & Chu, B. C. (2003). Parenting and childhood anxiety: Theory, empirical findings, and future directions. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 44(1), 134-151.
- Yüceant, M. (2013). *Beden eğitimi öğretmen adaylarının sosyal görünüş kaygı düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aksaray.
- Yılmaz, A. (2000). Anne-baba tutum ölçeğinin güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Çocuk Ruh Sağlığı Dergisi*, 7(3), 160-172.
- Yılmaz, Y. (2007). *Anne baba tutumları ile ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okul başarısı ve özerkliklerinin gelişimi arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Yaşartürk, F., Çalık, F., Kul, M., Türkmen, M., & Akyüz, H. (2014). Beden eğitimi ve spor yüksekokulunda okuyan öğrencilerin sosyal fiziki kaygı durumlarının incelenmesi. *International Journal of Science Culture and Sport*, 2(1), 863-869.
- Yaman, Ç., Taşneli, Ö., Koşu, S., Yalvarıcı, N., Tel, M., & Gelen, N. (2008). The effects of different kinds of elite sport branches on physical self-perception. *Journal of Human Sciences*, 5(2).
- Yavuzer, H. (2008). *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yazdkhasti, F., & Harizuka, S. (2006). The effects of temperament and perceived maternal rejection on childhood anxiety and behaviour problems. *School Psychology International*, 27(1), 105-128.

